DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

YAŞAM

AYLIK
GENÇLİK
DERGİSİ
Haziran'88
82
900 TL
KDV Dahil

- örgütlenme korkusu, demokrasi korkusudur
- kız-erkek ilişkileri sol içi birey ilişkileri
- balkanlarda barış ve gençliğin özlemi
- sinema, tiyatro yazıları
- büyük kentlerdeki kürt öğrenciler
- komünist gençler birliği moskova il sekreteriyle söyleşi

REJİM İNSANCA BİR YAŞAMA, İNSANCA İLİŞKİLERE KARŞI

KLASİKLERİ OKUMAK GEREK

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BU SAYIDA

GENÇLİK COŞKUDUR
Mustafa Okan 3

ÖĞRENCİ HAREKETİNDE GELİNEN AŞAMA VE GÜNCEL GÖREVLERİMİZ 4

ÖRGÜTLENME KORKUSU DEMOKRASİ KORKUSUDUR
Yarın 5

ÜNİVERSİTELERDEN YÜKSELEN SES!
Fatih Güven 6

REJİM İNSANCA BİR YAŞAMA, İNSANCA İLİŞKİLERE KARŞI
Mustafa Okan 8

SOL GENÇLİK İÇİNDE BİREY İLİŞKİLERİ: YÜZ YÜZE BAKMAK OMUZ OMUZA VERMEK
Yasemin Çongar 10

SEVGİYİ, CİNSELLİĞİ SADECE YAŞAMAK DEĞİL SAVUNMAK DA GEREK
Hilal Acar 12

ÖZGÜRLÜKTEN PAYINI DAHA AZ ALAN BİR KESİM: GENÇ KIZLAR
Ayçe Arsoy 13

TÜRKİYE "ESAS OĞLAN" YAPILAMAZ
Erol İnan 14

EKONOMİ... BARIŞ... GENÇLİK YAŞAMI
Ahmet Gürata 15

BÜYÜK KENTLERDEKİ KÜRT ÖĞRENCİLER 16

YENİ AŞAMANIN KİTAPÇIĞI ÜZERİNE BİRKAÇ DÜŞÜNCE
Zekeriya Aytemur 18

TARTIŞMA BANDI:
"SOL İÇİ YENİ İLİŞKİLER BİÇİMİNİN OLMAZSA OLMAZ KOŞULU SOSYALİST DEMOKRASİDİR"
Y. Kemal Gökçe 19

SERVER TANİLLE:
"SAVUNDUĞUM SOSYALİZM VE ONUN DEMOKRASİSİDİR."
Söyleşi: Mehmet Bilgin 20

LENİNCİ KOMSOMOL MOSKOVA İL SEKRETERİYLE SÖYLEŞİ:
"CESARETLİ OLMAK ZORUNDAYIZ"
Türkçesi: Ahmet Erhan Çelik 22

15-16 HAZİRAN: BİTMEYEN MÜCADELE
Yılmaz Uslu 23

YAŞAMI DAHA İYİ ANLAMAK İÇİN:

KLASİKLERİ OKUMAK GEREK
Taner Gürel-Yasemin Çongar-Nihat Yıldız-Ayşe Tunca 24

İTALYAN SINIF SAVAŞIM TARİHİNDEN BİR KESİT: 1900 NOVECENTO
Cem Devecioğlu 28

SİNEMADAN BİR OYUN:
"İNSANLARIN AYRINTI OLMADIĞI BİR DÜNYA İÇİN"
Ayşe Tunca 29

OKUMA NOTLARI: PERESTROVKAYI ANLATAN KİTAPLAR
SSCB HALKI NE İSTİYOR? GORBAÇOV NE SÖYLÜYOR?
Özgür Kavak 30

OKURDAN 31

SON GELİŞMELER VE GENÇLİĞİN ÖZLEMİ: BALKANLARDA BARIŞ
Yalçın Uysal 32

BOLU'DA YARIN'I OKUYAN ÖĞRENCİLERE DİSİPLİN SORUŞTURMASI

BOLU Meslek Yüksek Okulu İşletme 1. sınıfından beş öğrenci hakkında disiplin soruşturması açıldı. Nedeni, YARIN'ın Nisan sayısında yayınlanan makaleyi okuma yasaklarıyla ilgili yazının fotokopilerini sınıflarındaki kürsüde bularak okumaları.

Hakkında soruşturma açılan öğrencilerden Aynur Ulker, ayrıca polisler tarafından Emniyet'e götürülerek sorgulandı. Sorgularında, Bolu İdari Bilimler Fakültesi'ndeki öğrenci derneği üyelerinin ve yöneticilerinin isimleri verilerek, Aynur Ulker'in bunlarla ilişkisi olup olmadığı soruldu. Yazıyı YARIN'a kimin gönderdiği, yazıyı yasaklarla İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri arasında arkadaşlık olup olmadığı gibi sorular da soruldu.

Yapılanlar bunula kalmadı. 19 Nisan gününden itibaren, İşletme 1. sınıfında bulunan 80 kişiden 78'inin yazılı ve sözlü ifadeleri alındı. Sınıftaki beş öğrenci hakkında "bildiri dağıttıkları yolunda" ifade verildi. Bu ifadeyi verenler, dindar olarak tanınan öğrencilerdi ve "bildiri dağıttıkları" öne sürülen beş kişiyle aralarında oruç tutmamaları nedeniyle bir anlaşmazlık vardı.

Haklarında disiplin soruşturması açılan öğrenciler Aynur Ulker, Metin Çalışkan, Cem Yorulmaz, Hasan Çelebi ve Erdoğan Kabaman'ın sözlü ifadeleri 25 Nisan'da alındı. İfadeleri alan komisyonda M. Ali Çakır, Erdal Yıldız, Adem Bayındır, Okul Müdürü Zeki Aslantürk ile Müdür Yardımcısı Cemal İslayen bulunuyordu. Bu sözler önlemişti:

"Biz yazının kimin tarafından yazıldığını bilmiyoruz. Yazıyı yasan şu anda burada değil. Ancak sizler bizim evlatlarımızsınız. Sizlere bir şey olsun istemiyoruz. Bu bildirileri İdari Bilimler Öğrenci Derneğinde bastılar. Sizlere dağıttırdılar. Bunu yoranlar kim? Siz de yardımcı olunuz. Pişmanız deye şöyle veria. Kurtarsam sizi."

Sonunda komisyonun bu tavsiyesi, iki öğrenci üzerinde farklı bir etki yaptı. Cem Yorulmaz'la Hasan Çelebi okulu bırakıldı.

F. ALMANYA'DAN "ÖĞRENCİ"

F. ALMANYA'da ilginmini gören öğrencilerin oluşturduğu Türkiyeli Öğrenci Dernekleri ve Yabancı Öğrenci Temsilcileri tarafından oluşturulan bir Ortak Yayın Grubu'nca yayınlanmakta olan *"Birlik ve Dayanışma İçin ÖĞRENCİ"* dergisinin ikinci sayısı çıktı. Derginin yazı kurulu adına yapılan açıklamada, öğrenci'nin Türkiye'deki öğrencilere ayrılacağı sayfalar bir onların özerk-demokratik üniversite savaşımlarının yurt dışındaki kamuoyuna duyurulmasının amaçlandığı belirtildi. Yapılan açıklamada ayrıca, dayanışma ve iletişimi güçlendirmek amacıyla Türkiye'deki öğrencilerin ve öğrenci derneklerinin ücretsiz olarak Öğrenci abonesi yapılacakları bildirildi. □

IV. İSTANBUL FOTOĞRAF GÜNLERİ

İFSAK'ın düzenlediği Fotoğraf Günlerinin dördüncüsü, derneğin 39. kuruluş günü olan 29 Kasım Salı günü başlayacak. Fotoğraf sergi, gösteri ve toplantıları ile sürecek Günler'in özel bülteni bu yıl Haber Fotoğrafçılığı'na ayrıldı.

Fotoğraf Günleri'nin belirlenen ön programında fotoğraf tarihimizden, Fotoğraf Dernekleri I. Ulusal Yarışması, Ozan Sağdıç, 5. Uluslararası İstanbul Fotoğraf Yarışması, FOTOGEN Yarışmaları, ISUF 6. Ulusal Fotoğraf Yarışması sergileri yer alıyor. Ayrıca, 1988 Yılı Fotoğraf Değerlendirmesi, Basında Fotoğrafın Kullanım Değeri başlıklı toplantılar düzenlenecek.

Fotoğraf Günleri'nin "Serbest" bölümünde yer almak isteyen fotoğrafçılar 30 Haziran 1988 tarihine kadar *İFSAK/Fotoğraf Günleri PK 272 Beyoğlu İstanbul* adresine başvurabilir. ●

"ADALET İSTİYORUZ!"

GEÇTİGİSİZ Şuhat ayında Diyarbakır Özel Askeri Cezaevi'nde bazı istekleri'nin kabulü için tutukluların başlattığı açlık grevi sırasında "cezaevindeki çocuklarımıza insanca muamele yapılıyor. Artık biz de onlarla yanındayız, biz de mücadele edeceğiz. Gerekirse onların yerini biz doldurabiliriz ve gerekirse kendimizi yakarız" diyen bir hükümlü annesiyle yaptığımız röportaj Mart '88 sayımızda Diyarbakır Cezaevi adlı yazımızda yayınlamıştık. Yapılan açlık grevi sonunda tutuklulara bazı istemleri kabul edilmiş, eylem başarıyla noktalanmıştı. Ancak verilen hakların hâlâ uygulanıyla konmaması sonucunda, Şafak Şener adlı anne 16 Mayıs günü Diyarbakır Belediye Binası önünde, Rahime Şahin adlı bir başka anneyle birlikte üzerine benzin dökerek kendini yakmaya çalıştı. Kalabalık tarafından ateş söndürülerek kurtarılan iki anne "adalet istiyoruz" diye bağırdılar.

BALKAN GENÇLİĞİNİN BARIŞ ÇAĞRISI

"Sofya'da düzenlenen I. Çevrebilim Semineri ve 'Çevre Tuzağı' çalışmalarına -Bulgaristan, Kıbrıs, Yunanistan, Romanya, Türkiye ve Yugoslavya'dan gençlik temsilcileri olarak - katılan biz, Balkan Yarımadasında yaşayan tüm gençlere çağrıda bulunuyoruz:

"Ka büyük amacımız, Balkan Yarımadasında barış ve dostluğun kurulabilmesi için, birliğini geliştirmek ve beslemektir. Bunun temel ortak çabalarımız olacaktır.

"Balkan ülkelerindeki gençlik örgütlerinin bu konudaki girişimlerinin bundan sonra da süreceğine inanıyoruz. Işbirliğimiz, bölgemizdeki sorunların çözümünde büyük bir etken olacaktır.

"Çağrımız, Balkanlarda yaşayan tüm gençlere yönelktir!

"Yaşadığımız toplumların ve uygarlıkların geleceği için, ileriye yönelik barışçıl çabalarımızı birleştirmeli, büyütmeliyiz."

Sofya, Mayıs 1988

HALKBİLİM DERNEKLERİNDEN BİRLİK ADIMI

7 MAYIS *1988 günü Ankara Fransız Kültür Merkezi'nde BÖLKYUK, HOYEM, HOYEM, KIFAD Halkbilim Dernekleri'nin ortak düzenlediği "Amatör Halkbilim Derneklerinin Sorunları"* konulu açık oturumu yapıldı.

Açık oturumu DTCF halkbilim kürsüsü öğretim görevlisi Doç. Dr. Cürbüz Ergüner, Kültür ve Turizm Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Halk Oyunları Şube Başkanı Ahmet Çakır, Halkbilimci Ahmet Şenol, gazeteci Mümtaz İdil, Gösteri Sanatları Merkezi'nden Ertuğrul Şenoğlu katıldılar.

Açık oturum sonucunda dört halkbilim derneğinin yayınladığı bildiriye ve eklemiş bir ünde sunuyoruz:

"Yakından ilgili olanlar bilirler, Ankara'da 25'e yakın halkbilim derneği vardır (ki bunlara çoğunu halk oyunları derneği demek daha doğru olacak). Bu derneklerin yaşamsal ve kültürel açıdan birçok sorunu da ortadadır.

Tüm halkbilim derneklerini kapsayan bu sorunlarını nasıl çözebilirler diye düşünerek, düşünmeyle bir araya gelmeye çalıştık. Tüm derneklere aynı konuda çağrı çıkardık. Ortak şenlikler, ortak gösterileri yapabilir, sorunlarımızı tartışalım, diye. Bizler bizlerimiz rakip değil, dostlaştırıcı olmalıydık. İlk önce sorunlarımızı tartıştık. Sonra yetkilileri çağırıp, açık oturum şeklinde ortaya koyalım sorunları, dedik ve gerçekten ortak bir çalışma örneği verdik.

İnanıyoruz ki daha sonraları ortak gösterileri, ortak şenlikleri, panelleri daha çok derneğin katılımıyla yapacağız.

Halkoyunları, halk el sanatları, halk müziği, araştırma-eğitim kollarıyla çalışmalar yürüten dernekler neler yapıyorlar?

En azından hâlâ notasyona alınmamış ve belli bir arşiv mantığı ile tam olarak günümüzdenmemiş halkoyunlarını ve halk oyunları giysilerini şehir merkezlerinde canlı tutuyorlar, gençlerin ilgilerine yanıt veriyorlar. Bu yönleri ile bile azımsanmayacak bir çalışma içindeler nâmına.

Oysa bizim gibi dernekler birer kültür derneğidir. Halkbilim kültürüne sahip olup, bunları üyelere iletme çabasında olmalıdırlar. Yıllarda oynadıkları halkoyunlarının, halk türkülerinin kültürel işlevini bilme ve iletme uğraşını yürütmelidirler. Oynadıkları halkoyunlarını yörelerinde gelişme olanağına sahip olmalı ve bu konu ile ilgili kurumlardan yararlanabilmelidirler. Giydiler konusunda yörelerde araştırma yapabilmelidirler. Halkbilim konusundaki kaynaklara kolaylıkla erişebilmeli ve günümüze değin yapılan araştırmalara kolaylıkla ulaşabilmeliler ve kendi özgün kitaplıklarını ve arşivlerini oluşturabilmeliler. Üyelerine sağlığa uygun, iyi çalışma ortamlarında, geniş salonlarda çalışmalar sürdürebilmeliler, dernek merkezlerini kolaylıkla bulabilmeli ve etkinliklerini salonlarda kolaylıkla sürdürebilmeliler. Tüm bunları yapabilmek için de üye ödentileri dışında mali olanaklara sahip olabilmeliler. Çalışmalar salt eskiyi öğrenmek, halk kültürümüzü öğrenmekte olmamalı. Çağdaş kültüre sahip gençler ilgilendikleri alanlarda yorumlama çalışmaları yapabilmeliler. Bu çalışmaların günümüzün ve geleceğin kültürünü belirleyeceği inancındayız.

Bu tür derneklerin toplum için gerekliliğine inanıyor ve ilgililerden derneklere kültürel ve mali açıdan katkı istiyoruz. Ayrıca demek merkezi, çalışma ve gösteri salonlarının kolay bulunması ve böylesi ortamların yetkililer tarafından sağlanmasını istiyoruz.

Biziler gençlerin, böylesi çalışmalarla yetkin insanlar olacağına inanıyoruz. Ve sağlanacak olan yeterli çalışma ortamlarıyla işlevlerini tam olarak yerine getirmek istiyoruz."

YARIN'DAN

Gençlik Coşkudur...

VASİLİ Şukşin'i tanıyor musunuz? Hani şu güzelim öykülerin yazarı Sovyet edebiyatçısı... Onun öyküleri tam anlamıyla bir "yaşamak tutkusu"dur. Sanatçının öykülerinden biri şöyle bitiyor: "Yazın öyle anlar olur ki, pelin ağaçlarının kokusu insanı çıldırtabilir. Hele geceleri. Ay var, ortalık dingindir. Gene de birşey vardır ama insanın kendisini harekemsiz engel olan, insanı geçinlik içinde tutan... Yüreğiniz açıklayamadığınız gizli bir coşkunun etkisiyle titrer. Yaşamımızda böyle daha pekçok geçenin olmasını dilerim."

Bu, hepimiziz zaman zaman yaşadığı bir duygudur. Hele de gençsek, öte alınmaz bir coşku kapılar yüreğimizi. Ama bu nedenle bir coşku değildir böyle olduğu için de "açıklayamadığımız gizli coşku"nun yaşamdaki kaynaklarını bulmamız uzun sürmez. Hatta çok geçmeden bu kaynakların yaratıcısının kendimizden başkası olmadığını görürüz.

Geçtiğimiz 8 Mayıs akşamı işte böyle bir coşkuyla doluydu. Federal Almanya'daki iki ayrı federasyonu DİBAF ve FİDEF'in birleşme kurultayı tamamlanmıştı. Bir yıldır süren yoğun çalışmaların ardından ilgi gün süren coşkulu kurultay geleceğe ilişkin umutlarımızı tazeleyen, güven veren yapıyı bir adımdı. Ve bu özelliğiyle çok geniş bir çevreyle ilgisini çekiyordu. Birleşme kurultayına iki federasyon adına sunulan ortak raporda bu adım şöyle ifade ediyordu: "... birleşme olgusunu bir aşama olmaktan çıkarak sürmüştür böyle bir kurultay, haklı olarak dikkatleri üzerine çekmektedir."

Kurultayın gerçekleştiği tarihlerin Türkiye demokratik öğrenci hareketinin de birlikte mücadelesinin somutlandığı günler olması, ortak raporlarda "yeni ve daha güçlü birleşmelerin imkânsız olmadığı" düşüncesini sanki anında doğruluyordu.

Birleşme süreci içinde yaşanan tartışmaların son derece verimli olduğunu gösteren iki şey var. Biri kurultaya sunulan ortak rapor, diğeri de kurultayın kendisi.

Raporun sahip olduğu derinliği ve kurultayda ruhu dergimizin kısacık sunum içine aktarmak istemiyoruz. Ne varki, kurultaya hakettiği ağırlıkta yer bu sayımızda vetinemiz de dergimizin hatkıya girme tarihinin yakınlığı nedeniyle olmaksız. Bu nedenle FİDEF-DİBAF birleşmesine ilişkin ayrıntılı değerlendirmemiz Temmuz sayımızda yeralacak. FİDEF ve DİBAF'ların örgütlerini birleştirmekten duydukları coşku ve sevinci aynı duygularla paylaşıyoruz. Ve sesimizi onların sesine katarak "yaşasın birlik" diyoruz.

HAZİRAN sayımız Yarın'ın yeni biçimiyle çıkan beşinci sayısı. Okurlarımızın, düşüncelerimizi ve çalışmalarımızı zenginleştiren eleştirilerine teşekkür ediyoruz. İçinde bulunduğumuz yaz aylarını biçim ve içerik olarak daha güzel bir Yarın oluşturmak için yoğun çalışma günleri olarak değerlendireceğiz. Bu gelişme eğrisini her yeni sayımız, onun her sayfasına, her satırına yansıtacağız. Bunun demokrasinin kazanılması mücadelesinde üstlendiğimiz sorumluluğun gereği olarak görüyoruz. Ayrıca, demokrasi mücadelesinin dinamik bir unsuru olan gençliğin yükselen mücadelesi, yeldiği aşamayla bağlantılı olarak çalışmalarımızı da yeni bir evreye yetirmek, yenilemek, geliştirmek ve güçlendirmek görevini önümüze koyuyor. Bunu aynı zamanda yeni politik kültürün de gereği olarak görüyoruz. Bundan sonra dergimizin genişlik çalışmasına yönelik daha çok güç ve yaklaşımı yer verecek bu sorumluluk çerçevesinde yeni bir adım daha atmış olacağız. İnanıyoruz ki, yaşamın renkliliği, yaşamın içindeki farklı olguları bir bütün olarak bakmaya zorunlu kılıyor. Bu nedenle "Tartışma Bandı" adı altında daha çok görüş ve düşünün ortaya konulmasına elimizden geleni yapacağız. Yeni Aşama dergisi yazarlarından Y. Kemal Gökçe'nin yazısını da teşekkürlerimizle yayınlıyoruz katkısını sürmüş bir ürünü olduğuna inanarak yayınlıyoruz.

YARIN her yeni sayısını, yaşama yok boyutlu insan olmak perspektifiyle bakarak hazırlıyor. Sayın Server Tanilli ile gençlik ve demokrasi üzerine yaptığımız söyleşinin de okuyucularımıza yaşama bakışa yeni pencereler açacağına inanıyoruz. Kürt gençlerle yaptığımız söyleşiler varlığı kabul edilmeyen, kültürü yıkıldımıya çalışan bir ulusun gençliğinin bugüne ve geleceğe bakışlarını yansıtmaya çalışıyor. "Rejim insanca bir yaşama, insanca ilişkilere karşı" ana başlığı altında hazırladığımız bölüme özellikle dikkat çekmek istiyoruz. "Klasikleri okumak gerek" önermesini çoğu kez hepimiziz söylerz. Bu sayımızda hem bazı klasikleri kısaca tanıtmaya çalıştık, hem de bu önermeye ilişkin görüşlerimizi ortaya koyduk.

YENİ, coşkulu günleri birlikte yaratmak dileğiyle...

Sevgi ve dostlukla...

mustafa

Sahibi: SAMİ ALPTEKİN ● Sorumlu Yazı İşleri Yönetmeni: MUSTAFA OKAN ● Genel Yayın Danışmanı: TANER GÜREL ● İşletme Müdürü: YALÇIN UYSAL ● Haber Sorumlusu: REYHAN SUNAL ● Büroları: İSTANBUL: BÜLENT ERYILMAZ-FAİK KOZAK-Ewat Sok. Pamukyazı İşhanı No. 17 Kat: 4 Cumbalıkuyu ● CEMAL YILMAZ-Mahfuzeşah Sok. Aral İşhanı No. 3/20 Kat:3 ● İZMİR: MAHMUT EŞİTMEZ - 846. Sok. Erkezci İşhanı No. 38/2 1 Beyler-Konak ● Yurtdışı İsveç: GURHAN UÇKAN - Box 38045, 10064 Stockholm ● F.Almanya: MEHMET BİLGİN - Marien Str. 26 Düsseldorf 1 ● Hollanda: RAMAZAN EKİNCİ - Postbus 840, 6040 AJ Roermond ● İsviçre: SERHAR ATAMAN - Postfach 954 8951 Fahrwelz, Schweiz ● Kıbrıs: SEVGUL ULUDAĞ - 18 Necmi Asaran Sokak, Lefkoşa ● Abone Koşulları/Yurtiçi: Yıllık 8000 - Altı Aylık: 4700 TL ● Yurtdışı: Yıllık: 45 DM - 24 DM - Tek Sayı: 5 DM ● Dizgi: ŞÜKRAN DERİŞ ● Baskı: Daily News Ofset Tesisleri ● Grafik Düzenleme: Yarın ● Dağıtım: Ilıc Dağıtım ● Yönetim Yeri: Sağlık 2. Sok. 36/7, Kolej-Ankara ● Yazışma Adresi: P.K. 223 Kızılay - Ankara ● Posta Çeki No: 164860 ● Tam Kısımlarımızda Dış Kapak: Tam Sayfa: 300.000, Yarım Sayfa: 175.000, Ceyrek Sayfa: 95.000 - İç Sayfalar: Tam Sayfa: 225.000 - Yarım Sayfa 130.000 - Ceyrek Sayfa: 70.000 ●

Baskı Tarihi: 7.6.1988

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

öğrenci hareketinde gelinen aşama ve güncel görevlerimiz

I

Rejimin baskı ve engellemelerine karşı mücadelede yaşanan süreç demokratik öğrenci hareketi içinde yeni bir aşamaya girildiğini ortaya çıkardı. Öğrenci gençliğin eylemleri genel bir canlanmanın işaretleri, demokratik öğrenci hareketlerinin sahip olduğu potansiyelin ve ulaşılan yeni ve üst konumların göstergesi oldu.

Şimdi ortamadaki görev, bu olguyu en verimli biçimde değerlendirebilmek, böylece yeni aşamanın ortaya çıkardığı yeni sorunları güçlenmiş biçimde çözmek ve demokratik öğrenci hareketini daha ileri bir düzeye ulaştırabilmektir.

II

Burada ortak deneyimlerin gösterdiği doğrultuda yığınlara ve yığın örgütlerine yeni, daha kapsamlı bir anlayışla yaklaşmanın gerekliliğini kavramanın önem kazanıyor. Özellikle son yıllarda geniş gençlik yığınlarında ortaya çıkan değişiklikleri kavramak gerekiyor. Buna uygun olarak her politik eğilimden ya da politikleşmemiş tüm öğrencilere onların en güncel sorunlarından çıkarak sorulmak ve onların sıyrılmaz bileşenleri bir örgütlenme anlayışının yerleşmesi için çalışmak gerekiyor. Burada merkezde olan görev öğrenci gençliğin örgütlenmesini kazanmak ve geliştirmektir.

Rejimin öğrenci gençliği depolitize etme, örgütsüzleştirme ve paralamaya çabaları esas olarak sonuçsuz kalmıştır. Öğrenci gençlik YÖK'ün baskı ve uygulamalarına karşı çıkarlarını savunmak için hızlı ufak bir dizi çaba ve demokratikleşme hakkını kullanma çabaları ile ileriye doğru önemli adımlar atmıştır. Öğrenci derneklerini, eylemlerinin çeşitli düzeylerde koordinasyonu ve birliği için gerek örgütlenme, gerek yayın alanındaki çabalarla küçümsenmeyecek bir deneyim birikimi elde edilmiştir.

III

Yaşamın süreçte öğrenci gençlik kendi sosyal duyuma, çıkarlarını korunma ve örgütlenme isteğini, rejimin kontrol altına alma çabalarına karşı güçlü tepkiyle göstermiştir. Şimdi öğrenci hareketinin yaygınlaşması, çeşitlenmesi ve koordinasyonunun daha bir üst düzeye doğru gelişmesi için çabalar yoğunlaştırılmalıdır. Bu, şimdiden kendini tekrar geniş ölçüde toplumsal bir güç olarak kabul ettirme yolunda önemli adımlar atmış olan öğrenci hareketinin iktidarın saldırılarını püskürterek kökü ve kalıcı bir düzeye yükselmesi için bugünün düşen görev olarak belirliyor.

Eylemlerin öğrenciler içerisinde doğurduğu etkiden öğrenci derneklerinin yararlanması ve kurumlaşması için ya sarılmak gerekiyor. Bu ancak öğrenci derneklerinin, öğrencilerin yakın sorunlarına sahip çıkmaları, bu doğrultudaki çalışmalarını genişletmeleri ile olanaklıdır.

Demokratik öğrenci hareketinin, öğrenci derneklerini güncel sorunu olan ilkiliğinin saldırılarına karşı korunması için de bu doğrultuda çabaları yoğunlaştırmak gerekiyor.

IV

Bugünkü aşamada demokratik bir öğrenci hareketi yaratma mücadelesinde öğrenci gençliğin (yani) örgütlenmesini, öğrenci derneklerini geliştirmek ve güçlendirmek ana görevimiz olarak güncelliğini koruyor. Her öğrencinin derneklere üye olması için, politize olmayan öğrencilerin derneklere üye olması için çalışmak gerekiyor. Öğrenci derneklerini politize olmuş gençlik gruplarının değil, bütün öğrenci gençliğin kendi çıkarları için kullanacakları araçlar olarak tanımak, böyle kavramak gerekiyor. Öğrenci derneklerinin her fakültede, her yükseköğrenim okulda öğrencilerin demokratik bir bütünün kapsayacak, sağlamca ayakta kalabilecek düzeyde örgütlenmesi sağlanmalıdır.

Dernek faaliyetlerinin öğrenci gençliğin sorunlarıyla, onlara ilgi alanlarıyla bağlı olmasına dikkat edilmelidir. Sınav ücretleri, harçlar, disiplin yönetmelikleri, kantin, yurt, vb. sorunlar hep gündeminizde olmalıdır. Hangi sorunlara en çok hareketlenmeyi yaratacağı, ancak öğrenciler içerisinde sınıflara kadar varan geniş tartışmaların yapılmasıyla ortaya çıkabilir ve bütün geniş tartışmalar daha geniş öğrenci yığınlarının katılacağı eylem biçimlerinin ortaya çıkmasına yardımcı olur. Öğrencilerin kendi sorunlarını ve çözüm yollarını tartışabilmesine olanak ve ortam yaratılmalı ve alınacak kararların geniş öğrenci kitlelerinin kendi kararları ve girişimi olarak ortaya çıkması sağlanmalıdır.

Bu nedenle derneklerde azami demokrasi için çalışılmalıdır. Dernek yönetimleri her türlü dayatmacılıktan kaçınmalı, yönetimlerin görevi yapılması gerekeni saptayıp açıklamak değil, üyelerde geniş katılımıyla kararı ve uygulamayı ve sonuçlarını ulaşmasını sağlamaktır. Bugünkü aşamada bu büyük önem taşıyor.

V

Dernek yönetimlerinin olanaklı olduğunca geniş güçleri temsil etmesine, herhangi bir grupta yer almayan aktif ve saygın öğrencilerin de yönetime girmesinin sağlanmasına dikkat edilmelidir. Amaç geniş öğrenci yığınlarının kendisine yakın gördüğü, kendisini temsil ettiğine inandığı bir yönetimin olmasıdır. Yoksa geniş yığın hareketlendirilemez.

Öte yandan demokratik öğrenci hareketi içindeki tüm güçlerin hep birlikte öğrenci gençliğin önünü olarak belirmesi, demokratik öğrenci hareketinin birliğini pekiştirmenin yanısıra, solun geniş birliğine de büyük katkı sağlayacaktır.

VI

Öğrenci hareketi içinde gelişebilecek dar, rekabetçi, bütünün varlığına hoşgörüsüz yaklaşımlara karşı en etkili tutum öğrenci gençliğin birlik gereksinimi öne çıkarmalı ve birliği savunmaktır. Bu anlamda da tüm gruplar her dünyada mutlaka birlikte çalışmayı hedeflemelidir. Demokratik öğrenci hareketi içerisindeki gruplar ne kadar çok birimde ve konuda somut işbirliği yapsa, öğrencilerin sorunlarına ne kadar farklı eğilebilirse, hareketin çok başlı hale gelmesi o kadar kolay önlenebilir.

VII

Öğrenci hareketini, öğrenci derneklerini iktidarın saldırılarına karşı korumada, onun sağlamlaştırılmasında, birliğinin ve eylemliliğinin yükseltilmesi önem kazanıyor. Bunun yolu, temsili, öğrencilerin içinde her konuda olabildiğince geniş demokratik bir tartışma ortamının yaratılmasıdır. Ancak demokratik bir tartışma, ortak çıkar ve sorunlarını bilince çıkmasını sağlayabilir. Böylece belirsiz ortak eğilimler veya bedelmelerle bağlı olarak oluşan demokratik irade doğrultusunda gençliğin birleşik eylemi, bu anlamda ortak kararlar temelinde birleşik merkezi hareketi sağlayabilir. Gençliğin ortak kararlara ulaşmasının, birleşik eylemini ve merkezi hareketini sağlayacak tek yol en geniş, demokratik, dostça eleştiri ve sonuna kadar iknadır.

Ancak böylesi kararlar öğrencilerin, onun örgütlerinin, girişimlerinin önünü açabilir, yol gösterebilir. Platformlar ve ortak yayınlar da böylece yol gösterici ve koordinasyon işlevini daha iyi yerine getirebilirler. Burada temel tutumlara, öğrenci hareketinin birliğine ozansız yaklaşımlara, aymazlıkçılığı getirebilecek tutumlara ortam oluşturmaya izin vermemek ortak görevdir.

Öğrenci derneklerinin faaliyetlerinin ülke çapında koordine edilmesi için şimdiye kadar sürdürülen çabalar yukarıdaki demokratik ve birlikçi anlayış ile sürdürülmelidir.

VIII

Öğrenci gençliğin depolitizasyonu demokrasi mücadeleleriyle aşılıp aşılabilecektir. Toplumsal yaşamın bu alanında demokratikleşmeye, öğrencilerin demokratik katılımına ilişkin ilkeler, üniversite yönetiminden devletin politikasına kadar her alanda demokratik katılım talebi bugünkü aşamada gençliğin depolitizasyonu kuvvetinin ana doğrultusudur. Öğrenci gençliğin mücadelesi demokrasi mücadelesine böyle bağlanacaktır.

Örneğin: "Özerk ve Demokratik Üniversite" konusunda her fakültenin her anfisine girecek, çok çeşitli araçlarla desteklenecek genel bir tartışma, öğrenci gençliğin kendi üniversite-eğitim anlayışını somutlayarak hazırlanması, 18 yaşa oy, 21 yaşa seçilme hakkı konusunda örgütlenecek bir kampanya, eğitim ve üniversitelere bütçeden ayrılan payın artırılması istemiyle mücadele ihtimali, vb. bağımsız rolü giderek artan gençliğin kendi desteklediği izlenler ile rejimin politikası arasındaki uçurumu görmesini, böylece de onun depolitizasyonu kırmanın sağlayabilir.

IX

Öğrenci gençliğin haklı eylemlerine geniş bir kamuoyu desteği sağlanamazsa başarı umut edilmemelidir. Onun için kamuoyu oluşturmak sürekli bir çalışma haline gelmelidir. Basın, parti ler, sendikalar, odalar, aşa-baba ve akrabalar, öğrencilerin hesabın ilişkide olduğun esnaflar, ve sözcülü öğrencilerin sorunları, eylemlerinin amaçları konusunda aydınlatılmalı, destek ve yardım istenmelidir. Kamuoyu bir defer yenilmiş öğrenci gençliğin yanına kazanılmalıdır.

Aydınlarla ilişkiler güçlenmelidir. Yalnız açık solcu aydınlar değil, daha geniş aydın kesimler gençliğin duyarlılık durumuna getirilmelidir.

Onların yirminci yüzyılın bağrında hala yaşatmaya çalışıkları karanlığa gömülmeyen, çağın toplumsal, bilimsel gelişmişlik düzeylerinin gereklerini kavrayan aydınlık bilince sahip genç insan, bugün Türkiye'de siyasal ve sendikal örgütlenme özgürlüğünden yoksundur. Örgü fobisi, iktidarın ekonomik poli ikalarını ve onun tüm sosyal, siyasal bileşenlerini muhalefetsiz yaşama geçirememekten duyduğu korkudur. Demokrasi karşıtlığı giderek daralan bir azınlığın çıkarlarının zedelenebileceği korkusudur. Evren-Özal yönetiminin korkulu düşüdür.

ÖRGÜTLENME KORKUSU DEMOKRASİ KORKUSUDUR

Yeni bir yüzyıl yaklaşıyor. Her biri insan düşüncesi ve eylemliğinin birikimine dayanan önemli ilk'ler, yeni'ler yaşandı bu yüzyılda. Gelişmenin zamanla düzenli oranlarda değil, kendini katlayarak artan hızı içinde, büyük dönüşümler gerçekleşti. Tarih, şimdiye dek hiçbir yüzyıla olmadığı kadar çok sayfa ayırarak yirminci yüzyılı, ilk sosyalist devrimi, ilk atom bombasını, aya ilk basan insan ayağını yazacak. Dünya coğrafyasından toplumların yapısına, insanların yaşam biçimine dek birçok değişikliği anlatacak.

Yirminci yüzyılda insan yaşamının kazandığı yeni boyut, yayılan bir örgütlülüktür. "Düşünen, konuşan, güleri varlık" olan insan kendini artık "örgütlenen varlık" diye de tanımlıyor. Yirminci yüzyıl insanı, daha iyi yaşama savaşını şu ya da bu anlayışla, şu ya da bu kadar insan için ya da yalnızca kendisi için mümkün görse bile, koşulları ona, diğer insanlarla birsa ım ortak amaçlarda, ortak çalışma alanlarında ve disiplinde bırakıyor kelmenin zorunluluğunu duyuruyor. Bugünün insanı, hizlee, her birimiz, yaşamı kavradıkça bu zorunluluğu da yaşayan, kavrayan, geliştiren bir sürece katılıyoruz.

Yirminci yüzyıl, aynı zamanda, ortaya çıkardığı ilk'ler, yeni'leri bilimsel teknolojik gelişmenin başdöndürücü hızında, toplumsal değişimin ivmesinde sınayan, dönüştüren, karşılım yaratan, yeniden gözden geçiren bir dünya toplumunun yüzyılı. Çalışma ve çelişki içinde, toplumsal bilincin tüm biçimleri, gelişmeye açık bir yolda ilerliyor. Sosyalizm düşüncesi ve pratiği için böyle bu. Sanatta gerçekçilik için, sosyolojide bütünselleşme kavramı için böyle. Toplumsal yaşama katılımın bir biçimi olarak örgütlenmeye ilişkin anlayış da değişim geçirdi, geçiriyor. Örgütlenme anlayış ve yöntemleri akan zamana uyum sağlamak için değişerek, azmol bir tesirinin değil, nesnel koşulların gereği olarak varlığını sürdürüyor. İnsanlık, bilimsel teknolojik gelişmenin ışığında, her geçen gün hem sorunlarına daha yetkin çözümler üretebiliyor, hem de yeni ve daha karmaşık sorunlarla karşılaşıyor. Yeni sorunlar birarya gelme düşüncesini güçlendiriyor. Toplumlara ve dönemlere göre değişen siyasallaşma düzeyine bağlı olarak yayınlasan siyasal örgütlenmelerden sözetmiyoruz yalnızca. Ortak çalışma, üretim, eğitim-yaşamın estetik, kültürel, bilimsel ortaklaşmaları; boş zamanları değerlendirmedeki ilişkiyi korumaya, kadın olmaktan kaynaklanan sorunlara, kiracı olmaktan kaynaklanan çıkarlara kadar pekçok yer birleri birarya getirebiliyor. Alanına gön- tarıklı örgütlenme biçimleri, amacına göre farklı örgütlenme anlayışlarına gösteriyor bizi. Yirminci yüzyılda "bülbül sevenler derneği" ya da "Jane Austen'i sevenler derneği" gibi dünya çapında yaygınlaşmış örgütlenmelerin varlığı böyle gösterip geçilecek değil, üzerinde durup düşünülmesi gereken bu olgu. İnsan, diğer insanlarla ortak noktalarını yakalayıp zenginleşmeyi bilen bir varlık.

Örgü ve örgütlenme kavramın, insan'la, insanca bir yaşam'la birbirine bağlı düşünmek gerekiyor. İnsanın manevi ve fiziksel varlığını yaşatmaya yönelik örgütlenme hakkını savunmak, yüzyılımızın önceki yüzyıldan devralıp zenginleştirdiği, gelip geçici ya da mutlak değil ama gelişen içeriğiyle kalıcı olan demokrasinin gereği. Yüzyılın ilk'i olan sosyalist sistemin gelişmesi için bile hava kadar su kadar gerekli olan demokrasinin.

İnsanın düşünmesine, konuşmasına, gülmesine karşı olanlar (Kuşkusuz on'dan yüzyılımızın faşist diktatörlüklerine kalar) nasıl insana karşı konumdaysalar, örgütlenmeye karşı olmak, kendisininkinden farklı çıkarları savunan örgütlenmelere tahammülsüzlük göstermek, başkalarının örgütlenmesinden korkmak da aynı konumu getiriyor demokrasi düşmanlarını. Türkiye'deki rejim her geçen gün biraz daha işliyor bu insanlık suçunu. Açmazları büyüyor.

Geçtiğimiz ay, Evren-Özal yönetiminin demokrasi karşısındaki konumu daha da açık seçik ortaya çıktı. 28 Nisan'da İstanbul Üniversitesi'ndeki polis-sıkıyönetim işbirliğinin somutlandığı olaylar, 1 Mayıs'ta polis terörü ve ardından öğrenci derneklerini kapatma girişiminin ilk kez Bakan'ların, Vali'lerin ağzından açıkça ifadesini bulması... Öğrenci gençlik, bir kez daha insanca bir yaşam çabasına vurulmak istenen darbeyle karşı karşıya.

Öğrenci dernekleriyle üç yıldır uğraşıyor rejim. Örgütlenme hakkını yasalarla, fiili olarak, polis terörüyle, bezdirici bürokratik engellemelerle yok etmeye, sakatlamaya çalışıyor. Bu kez seçim yöntemi, İsrail Dayı'nın yaşa düşürülmesine karşı gerçekleştirilen direnişten, öğrenci gençliğin örgütlenme hakkına sahip çıkma bilinci olduğu bilgisinden alınan dersle daha ustalıklı, daha planlıydı. Bir anda, birkaç kuldan, öğrenci dernekleri kamuoyu gözünde mahkum etme yoluna gidildi. Çıkıntılar, "öğrenci dernekleri öğrencilerin binde birini temsil ediyor" dediler. Otoritelar meselesinde, "öğrenci dernekleri gizli örgütler yönetiyor" dediler. Kalkıntılar, eğitimler, bükülüdler, "öğrenci dernekleri yöneten gizli örgütler derginlerde politika üretiyor" dediler. İyice kızıl-lılar, "dernekler öğrencilerin örgütlenme hakkını engelliyor" dediler.

Örgütlenme korkunu her sözlerinden taşıyor. Bir yandan, demokrasiden yana görünmeyi, öte yandan, öğrencilerin demokratik hareketini "demokrasi kendisidir" gösterme, sekiz yıl öncesinin bilinen tezlerini ikna bil kağıtları gibi üst üste kurmaya çalıştılar. İnsan beynini aylesine manıtlaştırmayı, insanca bir yaşamın içeriğini temel hak ve özgürlüklere öylesine yabancılaştırmayı hedefleyen bir anlayış ki onlarınki, örgütlenmeye karşı çıkmak için "ardında örgü var" denekçesini yaratabiliyor.

Onların yirminci yüzyılın bağrında hala yaşatmaya çalıştıkları karanlığı zorlandıkça, çağın toplumsal, bilimsel gelişmişlik düzeylerinin gereklerini kavrayan aydınlık bilince sahip genç insan, bugün Türkiye'de siyasal ve sendikal örgütlenme özgürlüğünden yoksun. Örgü fobisi, iktidarın ekonomik politikalarını ve onun tüm sosyal, siyasal bileşenlerini muhalefetsiz yaşama geçirememekten duyduğu korkudur. Demokrasi karşıtlığı, giderek daralan bir azınlığın çıkarlarının zedelenebileceği korkusudur. Evren-Özal yönetiminin korkulu düşüdür.

Örgütlenme anlayışları, bilimsel düşünceyle, toplumsal gerekliliklerle birlikte zenginleşiyor. Öğrenci dernekleriyle bugün birarya gelen gençler, demokrasi bilinci, insanca yaşam istemi taşıyan, gelişimi yakalama, dünyayı, Türkiye'yi tanıma eğilimi ve sorumluluğuna sahip gençlerdir. Türkiye demokratik gençlik hareketinin bileşenleri olarak, hepimiz bu sorumluluğu duymalıyız. Örgütlenme hakkını savunmak ve örgütlen insanca bir yaşamın kendi alanındaki savunucu haline gelmek gerekiyor. İktidarın, demokratik öğrenci hareketleri yerine, Bilkent benzeri gücünü öğrenci kamuoyu kurma girişimlerini üniversitelerin ve TBMM'nin tatil olduğu bir dönemde, sonuçlayıp girişmesi olasılığı. Bakan Hasan Celal Güzel'in "ben dedim, hayır demedim, dediyem de demediydim" ününden açıklamaları sonucunda, "dernekler yerine kamuoyu" açıklaması dikkat çekiyor. Öğrenci gençlik tüm demokrat çıkarcı, bilincini bağımsız örgütlenmesine sahip çıkmak ve öğrenci derneklerini kazanılmış çok önemli bir mevzi olarak savunmak için yaratıcı biçimde kullanmak görevi ve karşı karşıya. Bu görev, dernekleri kamuoyu gözünde, tüm öğrenci kitlesi gözünde bir gerekliliğe kavuşmuş getirmeyi hedefleyen bir perspektifle yerine getirilmiş olacak. Öğrenci dernekleri öğrenci gençliğin yaşamının her alanında etkin, ağırlıklı, tarih bilgi ve eğilimleri kucaklama yeteneğinde örgütler haline gelmek gerekiyor. Öğrenci gençlik içindeki sol güçlenin, derneklere öncülük verson, onları güçlendirmeyi, işlevlerini yerine getirmelerini sağlamayı hedefleyen hücrelerdir birlikte davranmaları ise yaşamsal bir öneme sahip.

Örgütlenmeyi savunmak, Türkiye gençliğinin dünyadaki değişimlerden etkilenilken kendi özgünlüklerini de taşıyan değişimini kavrayarak, örgütlenme anlayışını zenginleştirmek gerek. Yaşamı savunmak; insanca bir yaşamın zenginliklerini dışarıda bırakmadan bunu yapmak gerekiyor.

YAŞIN

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ÜNİVERSİTELERDEN YÜKSELEN SES

Fatih Güven

YAŞASIN ÖZERK-DEMOKRATİK ÜNİVERSİTE MÜCADELEMİZ...

28 NİSAN 1988

28 Nisan 1988 sabahı İstanbul Üniversitesi'nin merkez binasında bulunan öğrenciler az rastlanır bir coşkuğa tarık oldular. 1960 yılının 28 Nisan'ında polis kurşunlarıyla öldürülen Orman Fakültesi öğrencisi Turan Emeksiz'i anmaya hazırlanıyorlardı.

Saat 11.00 sularında Siyasal Bilgiler Fakültesi kantininde bir polis ikinci sınıf öğrencisi Zelal Sarı'ya kantinde bulunan arkadaşlarının önünde laf atarak tecavüz tehdidinde bulundu. Böyle bir saldırı sırasında bu durumdan rahatsız olan öğrencilerde, sarkınlık eden polis arasında tartışma çıktı. Polisin saldırgan tutumunun sürmesi üzerine öğrenciler toplu halde SHP Dekanı Cumhur Ferman'la görüşmeye gittiler. İstemlerini "can güvenliklerinin sağlanması ve saldırgan polisin üniversiteden uzaklaştırılması" olarak dile getirdiler. Buna karşı dekanın yanıtı "Olur böyle şeyler, onlar da genç, siz de gençsiniz. Polisin tavrını anlayışla karşılayın ve onlarla kardeş kardeş yaşayın" oldu.

Kantine ferî dönüş öğrenciler, idarenin ve polisin tavrını sergileyen konuşmalar yaparken, polis de yerli öğrenciyi gözaltına aldı.

Olay kısa sürede okulda duyulunca saat 13.00 sularında iki bine yakınca öğrenci İ.Ü. Rektörü Cemil Demiroğlu ile görüşmek üzere rektörlük binası önünde toplandı. Rektörle konuşmak istediklerini söylediler. Rektör ise makamında yoktu.

Rektörün gelmesini binanın önünde bekleyen öğrenciler polisin saldırısını kınayan konuşmalar yaptılar. Turan Emeksiz'landılar.

Aradan yarım saat geçmesine rağmen Rektör gelmedi. Bunun üzerine öğrenciler dağılma kararı aldılar. Bu arada çevrede bulunan çevik kuvvetler öğrencilerin bulundukları alanı sardılar. Öğrenciler dağılmak üzereyken çevik kuvvetler saldırıya geçtiler. Öğrenciler saldırıyla Rektörlük binasının kapısından zorla içeriye sokuldular. Yaklaşık dörtyüz kadar öğrenci rektörlük odası ve çevresindeki odalara girdiler, kendilerini savunmak için kapıları kilitlediler.

Öğrencilerin hemen arkasından rektörlük binasına giren polis odaları sakladı. Kapıları kırarak odalara girdi. Yüz elli sekiz öğrenciyi gözaltına aldı.

29 NİSAN 1988

28 Nisan günü başlayan olayların yankısı 29 Nisan günü de devam etti. Sabahın erken saatlerinden itibaren İ.Ü. Merkez Binası önünde toplanan öğrenciler, öğle saatlerinde Siyasal Bilgiler Fakültesi önünde toplandılar, rektörlük önünde oturup, rektörle görüşme talep ettiler. Ancak Cemil Demiroğlu yine yerinde yoktu. Öğrenciler aklaşık bir buçuk saat rektörlük önünde oturdular, konuşmalar yaptılar.

Yapılan konuşmalarda ağırlıklı bir biçimde gün yaşanılan olayların değerlendirilmesi ve üniversite gençliğinin öz örgütleri olan derneklerinin kapatılması, işçilerinin toplumun bilişye aktarılmasıydı.

"Yaşasın özerk demokratik üniversite mücadelemiz" sloganları ile kesilen konuşmalarda sürekli vurgulanan nokta, öğrenci derneklerinin yapılacağıydı.

Oturma eylemi sırasında en çok yinelenen slogan "Öğrenciler Sağlarım!" idi. Nitekim bu slogana her yinelenişinde topluluğa yeni katılımlar oldu. Başlangıçta 700 kişi civarında olan kitle bu slogan sonucunda 1500'e yaklaşan bir sayıya ulaştı.

İ.Ü. Bahçesinde düzenlenen ve bir forum niteliği taşıyan toplantıdan sonra öğrenciler toplu halde İstanbul Tabiplerr Odasında düzenlenen basın toplantısına katıldılar. Toplantıda öğrenci derneklerinin, gençlik dergilerinin ortak açıklamaları okundu.

"İstanbul Dernekleri" imzasıyla okunan açıklamada, "Polis, üniversitede ninhtemel hareket olaylarını önlemek için değil, başta öğrenci derneklerinin üyeleri olmak üzere özgürlük taleplerini dile getiren herkesi sarmak için bulunuyor. Öğrencilerin, öğretim üyelerinin ve üniversite çalışanlarının örgütlenmesini, acil ve demokratik talepleri dile getirmesini önlemek için bulunuyor." denilyor ve öğrenci olmayanların üniversitelerden derhal çıkarılmaları talep ediyordu.

Dergiler adına yapılan ve Yarın, Gün, Yeni Ortak, Gençlik Dünyası, Yeni Aşama, Alınteri, Güneş Çağı, Demokrat Ankara, dergilerinin temsilcilerinin yer aldığı açıklamada ise olaylar sırasında basına çarpık yansıtılan noktaları dikkat çekiliyor. dekanın, rektörün ve DGM Savcı Yardımcısı'nın tavrı kınanıyordu.

Basın toplantısından sonra olayları valilik nezdinde protesto etmek için valiliğe yürüyen 2000'e yaklaşan kalabalık, yine polis yoğunluğu ile karşılaştı. Çevre yolunu kesen polis, yürüyüşe izin vermedi ve çevik kuvvetler yine saldırdılar, öğrenciler dağıtıldılar.

Aynı gün İstanbul Üniversitesi Çapa Tıp Fakültesi'nde 150 kişinin katıldığı bir forum yapıldı. Dernekler ve gençlik üzerindeki baskıların kınandığı konuşmaların yapıldığı forum sırasında polis müdahalede bulunmadı.

29 Nisan gününün öğle saatlerinde, İTÜ ve Yıldız Üniversitelerinde de eylemler yapıldı. Arkadaşlarının serbest bırakılmasını isteyen öğrenciler Yıldız Üniversitesi'nde kantin kumanyaları yaptılar ve okul içinde yürüyüşe düzenlediler. İTÜ Ayazağa Kampüsü'nde de 200 kadar öğrenci kantinde gözaltına alınarak slogan atılar ve dağıldılar.

Ankara'da ODTÜ öğrencileri "öğrencilere yönelik baskıları ve örgütlenme özgürlüğü önündeki engelleri" düzenledikleri 150 kişinin katıldığı bir basın toplantısında dile getirdiler. ODTÜ'lü öğrenciler saat 12.30 sularında yarım saat süren bir oturma eylemi yaparken ODTÜ Öğrenci Derneği Yönetim Kurulu üyesi bir öğrenci basın açıklamasını metinden okudu. Basın toplantısına SHP Milletvekili Veli Yıldırım ve İlhami Okçuoğlu katıldılar.

ÖĞRENCİ DERNEKLERİ KAPATILAMAZ...

Gazi Üniversitesi'nde öğrenciler rektörlüğün önünde "Rammsan dayaklarını" protesto oturumu yaparken polis saldırısına uğradılar. Polis tarafından dağıtılan öğrencilerden altısı gözaltına alındı.

Samsun 19 Mayıs Üniversitesi'nde okuyan bir Grup öğrenci de rektörlük binası önünde oturarak İstanbul'da gözaltına alınan arkadaşlarının serbest bırakılması için oturma eylemi yaptılar. Oturma eylemi sırasında konuşan 19 Mayıs Üniversitesi Öğrenci Derneği Yönetim Kurulu üyesi bir öğrenci rektör yokken yerine polisin baktığını söyledi.

BİLİM İÇERİ... POLİS DIŞARI

3 MAYIS 1988

Üniversite öğrencileri İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Kırıkkale, Diyarbakır, Van ve Eskişehir'de kendilerine ait bir biçimde yönetilen bankaları kınayan, gözaltına alınan arkadaşlarının serbest bırakılmasını isteyen ve Van 100. Yıl Üniversitesi'nde faşist katiller tarafından öldürülen M. Şirin Tekin'i ölüm yıldönümünde anmak amacını taşıyan eylemler düzenlediler.

İstanbul Yıldız Üniversitesi Basın Yayın Yüksek Okulu, İ.Ü. Tıp Fakültesi öğrencileri yemek boykotu ve oturma eylemi yaptılar.

Aynı saatlerde İstanbul Üniversitesi Turan Emeksiz Yemekhanesi'nde toplanan 400 kadar öğrenci yemek boykotu yaptılar. Yemeklerini alarak yemeyen öğrenciler yemekhanenin ayrılıdıktan sonra koridor halinde sloganlar atarak rektörlük binasının önüne kadar yürüdüler. Öğrenciler orada bir çember oluşturacak biçimde yarım saatlik bir oturma eylemi yaptılar.

Ankara'da Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler, Basın Yayın Yüksek Okulu, Hukuk, Eğitim Bilimleri ve Dil Tarih Coğrafya Fakültelerinde, Gazi Üniversitesi İktisadi ve Ticari İlimler Fakültesi ve Hacettepe Üniversitesi'nde öğrenciler yemek boykotu yaptılar.

A.Ü. Hukuk, Siyasal Bilgiler, Eğitim Bilimleri Fakültesi öğrencileri yemek boykotunun ardından yürüyüşe geçerek, tek bir yürüyüş kolu oluşturduktan sonra Eğitim Bilimleri Fakültesi önünde toplandılar. Slogan atan öğrenciler daha sonra dağıldılar.

Ankara'da yapılan bir diğer eylem de ODTÜ'dayıdı. Jandarma tarafından yoğun güvenlik önlemleri alınması üzerine 200 kadar öğrenci büfesinin önünde toplandılar. Slogan atan öğrenciler bir süre sonra dağıldılar.

İzmir'de Ege Üniversitesi Ziraat, Tıp, Fen Fakültelerî ve Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler, Mühendislik-Mimarlık, Güzel Sanatlar Fakültelerinde yemekhane boykotları yapıldı.

Gerçekleştirilen diğer yemek boykotları ise Van 100. Yıl Üniversitesi, Kocaeli Yıldız Üniversitesi, Mimarlık-Mühendislik Fakültesi, Adana Çukurova Üniversitesi ve Diyarbakır Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeydi.

Eskişehir Anadolu Üniversitesi'nde de bir grup öğrenci sabah 11.30'da rektörlük binası önünde toplanarak oturma eylemi yapıtılar. Aralarından iki öğrenci temsilcisi rektörlük binasına giderek üniversite sekreteriyle görüştü. Temsilcilerin binadan çıkışını gören öğrenciler arkadaşlarını alkışladılar. Daha sonra M. Şirin Tekin anısına 1 dakikalık saygı duruşu yapıldı.

5 MAYIS 1988

5 Mayıs 1988'de kitlesel yoğun, sistematik saldırı karşısında öğrenciler eylemlerini sürdürdüler.

İzmir'de E.Ü. kampüsünde yürüyüş ve forum yapıldı. Saat 12.00 dolaylarında merkez yemekhanesinin önünde toplanmaya başlayan öğrenciler, "Polis-İdare İşbirliğine Son", "Holding İçin Değil, Halk İçin Eğitim", "Üniversitede Polis İstemiyoruz", "YÖK'e Hayır", "Dernekler Kapatılamaz", "Çağdaş Eğitim, YÖK'sün Üniversite", "Özerk Üniversite, Demokratik Eğitim" sloganlarını atarak forumun düzenlendiği yere kadar yürüdüler.

600'e yakın öğrencinin katıldığı yürüyüş, yapılan konuşmalardan sonra alkışlar arasında sona erdi. Konuşmalarda, öğrenci temsilcileri, polis-idare işbirliğini kınadılar. Ayrıca Özerk Demokratik Üniversite hedefi doğrultusunda kararlı savaşımlarını sürdürecekleri, derneklerini kapatmayacaklarını belirtiler.

Bir diğer eylem de A.Ü. Yunus Emre Kampüsü'nde gerçekleştirilen yemek boykotu ve yürüyüştü. Saat 11.30'da kampüs içerisindeki yemekhanenin önünde toplanan yaklaşık 700 öğrenci, daha sonra yemekhaneye girdi ve yemeklerini alarak masalara oturdu. Bir süre bu halde bekleyen öğrenciler alkışlarla ve masalara topluiçkide vurmak uygulamaları protesto ettiler.

Daha sonra yemekhaneyi terkederek, dışarıda toplanıp yürüyüşe başladılar. "Öğrenci Dernekleri Kapatılamaz", "Öğrenci Dernekleri Üzerindeki Baskıya Son", "Yaşasın Özerk-Demokratik Üniversite" sloganları atan öğrenciler, kampüs çıkışına dek yürüdüler. Kampüs içerisindeki çalışmalara ve işçilerin, alkışlarla öğrencilere destek olduğu gözlendi. Polis olaya müdahale etmedi ve öğrenciler kampüs çıkışına varmadan dağıldılar.

Ankara'da 5 Mayıs günü Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsü'nde ve Merkez Kampüs'te rektörlük binası önünde toplanan öğrenciler konuşmalar yaptılar, sloganlar attılar ve dağıldılar.

YÖK'E HAYIR...

6 MAYIS 1988

Türkiye'nin çeşitli yerleşimlerinde 17 üniversitedan 38 öğrenci derneğini temsilen 50 öğrenci Ankara'ya geldi. Yanlarında getirdikleri dernek temsilcilerinin imzalattığı öğrenci hakkını dile getiren dilekçe örneklerinin anlatan, istemlerini açıklayan dosya ile TBMM'yi ziyaret ettiler. Meclis Başkanı Yıldırım Akbulut ve Meclis'te grubu bulunan siyasi partilerin grup başkanvekilleriyle görüştüler.

Görüşmede "Üniversitelerde polis bulundurulması, YÖK'ün anti-demokratik uygulamaları, Devlet Bakanı Adnan Kahveci'nin yeni yasa tasarısı ve öğrenci derneklerinin kapatılması girişimi" konularındaki sorunlarını aktardılar, özerk-demokratik üniversite istemini dile getirdiler.

Ayrıca çeşitli illerden sabah saat 10'da Ankara Otobüs Terminali'ne gelen öğrenci derneklerî temsilcileri çok sayıda sivil polis tarafından takıldıklarını, kimliklerinin kontrol edildiğini, karakola götürülerek hakarete uğradıklarını ve dövüldüklerini söylediler.

Meclis'teki görüşmeden sonra gruplar halinde Mecliş'ten takılarak ayrılan öğrenci derneği temsilcileri Milli Eğitim Bakanlığı'na gelerek basın toplantısı düzenlediler. Toplantıyı SHP Milletvekili Fuat Atalay da izledi.

7-8 Mayıs 1988

Türkiye'deki öğrenci derneklerinin, 8 Mayıs 1988 tarihinde yapmak üzere bağırsadıkları, siyasi parti temsilcileri, sendikacılar, meslek odaları temsilcileri, öğretim üyeleri, aydınlar ve politik dergilerin katılacağı, "Nasıl Bir Üniversite İstiyoruz?" konulu konferansa izin verilmedi. Ankara Valiliği'ne yapılan başvuru sonucunda 7 Mayıs günü yapılacak konferansa "Genel ahlaka, devletin ülkesi ve milletiyle bütünün bütünlüğüne ve anayasaya aykırı" bulunduğu gerekçesiyle sağlandı.

8 Mayıs '88 günü konferansa izin verilmemesinin tepkilerî yükseldi. Ankara SHP İl Binası'nda toplanan öğrenci derneği yöneticisi ve üyeleri konferansa tertip komitesi üyeleri, SHP Milletvekili Fuat Atalay ve eski öğretim üyelerinden Haldun Özen basın toplantısı yaptılar. Öğrenciler basın toplantısında konferansın keyfî biçimde engellenmesinin örgütlenme özgürlüğüne bir saldırı olduğunu, özerk-demokratik üniversite mücadelesinin arayerilmesinin sürdürileceğini ve Ankara Valiliği'ni kınadıklarını söylediler.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

REJİM İNSANCA BİR YAŞAMA, İNSANCA İLİŞKİLERE KARŞI

"Bu cahil filmleri devrecağiz!" Birkaç üniversite öğrencisinin gidercek yükseldiği sesi Santiago sokaklarını böyle çınlatıyordu: "Bu cahil filmleri devrecağiz..."

Kimdi Şili'nin filmlerine böyle seslenenler? Ve neden bu kadar öfkeydiler?

Bugün dünyanın pekçok yerinde sinileri, tiyatroları, fabrikaları, okulları dolduran gençler geleceklerini cahil filmlerin elinden kurtarmaya çabalıyorlar.

Çünkü, faşistlerin rejiminde olduğu yalnızca bir cezaevi sözcüğü. Ve cezaevleri gençlerle dolu. Çünkü, üniversitelerde hayat kurmaya izin var ama gerçeği görmek olmaz. Ve yüzbinlerce genç geleceğini üniversitede arıyor. Çünkü, işsiz bir genç iş bulabilmek için fabrikadan başka bir kapının olmasını bekliyor mesela. Ve milyonlarca hayata çoğu genç.

Gençleri yalnızca iş ve yemek peşinde koşarak yaşamaya mahkum etmeye çalışıyorlar. Yaşamı böylesine sınırlanmış bir insan özgür midir?

Bugünü ilişki olduğu gibi keçmişe ilişkin de yalan söyleniyor. Kendi yanılıklarını kısır bellekle genç beyinlere yerleştirmeye çalışıyorlar. Böylece gençler sanki bir bahçe ve çevresi yokmuş gibi kendilerinin olmayan bir hayatı yaşamaya mahkum ediliyorlar. Yaşamına ilişkin seçme hakkı elinden alınmış insan özgür midir?

Özgürlüğün elden alınması yalnızca iş kesiyle ağzımak, cezaevine tıkılmak demek değil. Asıl tehlike görünmeyen kafesler içinde tutulmakta. Okuma korkusu, dinleme korkusu, iş bulamama korkusu, iş yitirme korkusu... Her şeye rağmen bir öğrenciyi okuldan almak o kadar önemli değildir, uydurma bir gerçekçeyle okuldan alınacağını bilmesi yeterdir. En geniş anlamıyla bu demektir ki, sansür bir insanın, her geneo kendi davranışlarının sansürcüsü olduğunda gerçek bir zafere ulaşmaktır. Ne yazık ki, kendi davranışlarımızın ancak çok geçmeden kendi düşlemizin de ürününe götürecektir bizi. Hemen ardından unutulanmazın kalıbına gelecektir sıra.

Umudun kalıbı insanların kalıbından daha acı değil mi?

Gençler bencillik ve yalnızlık eğitiliyor. Geleceğe ilişkin tek çıkış yolunun bireysel kurtuluş. Kendini kurtarmak için diye öğretiyor rejim. İdeyüzlü ve oyuncu olmak zorundasın. Hiç kimse hiçbir riske değmez... Bu bir yalnızlaştırma politikasıdır ve bu politikanın yıkılmasına bireysel çaba suçtur.

Yalnızlaştırma, bilinçsizleştirmeye giden yolun kapısını da açıyor. Kısır bilinç, gerçekleştirdiklerin sınırlanması demektir. Üniversitede ne kadar bilgi veriliyorsa o kadarını almaktır. Yani, makine üretebilen değil, sorulan makinelerin çalışmasını sağlayacak kadar bilgili bir mühendis olmayı kabullenmektir. O hergün anfilerini doldurduğunuz okul, sokağınızda dolaştığınız şehir ve günde birkaç kez bindiğiniz belediye otobüsü ne kadar temizse o kadarını kabullenmektir. Hangi uçuşlarımız denize oradan girivermektir. Sinemalara hangi filmler geliyorsa, hangilerinin ne kadarının gösterilmesine izin verilyorsa o kadarını izlemektir.

Gerçekçilik'nin böylesine sınırlanmış yaşama bakışın da damlıtmizi demek değil midir? Daha doğru bir deyişle, yaşamın dışında bırakılmak değil midir? İşte, gençliğin geleceğinin elinden alınması budur.

Bizi felçli insan yapanların şimdi bize tekerlekli sandalye vermeye hakkın var mı?

gençlik ve bilim...

Bilim nedir, bizim yaşantımızdaki yeri ne kadardır, ne kadar olmalı gerekir, nasıl kullanılır, ne işe yarar?... Soruları uzatmak olanaklı. Ancak soruları uzatmak da bilimi bilmekle olanaklı, yanıtlamak da. Belki pek çoğumuz bilimin kalın kitaplar, tozlu raflar ya da karmaşık laboratuvarlarda sınırlanabileceğini düşünüyoruz. Ya da ders kitaplarında, konferanslarda sık sık adına rastlıdığımız uzak, zor, anlaşılması güç ukıcı bir şey.

Peki ya böyle değilse? Ya bilim bizim sandığımızın tersine ders kitaplarının içinde, konferanslarda, laboratuvarlarda değilse? Ya, bilim anlaşılması zor, ukıcı bir şey değilse? Pek çoğumuz bilmek de bilmek de bilimle içiçe yaşıyorsak ya? Bilim ders kitaplarımızda olabileceği gibi ders çalışma biçimimizde de olmalıysa ya? Daha da ileri gidip bir yaşam biçimiyse bilim; dünyayı anlama, kavrama, değiştirme yöntemiyse?

Bu soruların yanıtları evetse ya?

Belki de pek çoğumuz bilimi kavradığımızda yaşamımız daha kolay olacak. Derslerimizi izlerken memize gerek kalmayacak belki de. Öğreneceğiz. İnsanlara kızmayacağız belki o zaman belki de. Anlayacağız. Gözleri kurenbilim korkmuyacağız. Ilişeceğiz. İlişkilerimizden yakınmayacağız. Geliştireceğiz. Yaşamı daha çok anlıdıkça yaşamdan daha çok zevk alacağız.

Belki de daha çok insan olduğumuzu düşüneceğiz, bilimi öğrendiğimizde. Nasıl olacağını bilemiyoruz. Kimse bize bilimden böylesine söz etmemiş çünkü. Ya ukıcı olduğunu söylemişler, ya da korkutmuşlar. Bilimi bilmeyenler, bilmeden yokum bırakmış bizi. Bilimi bilirsek onları da ankırız, o zaman eksiltmeye başlarız, o zaman değiştirmeye başlarız diye korkmuşlar belki de.

Kimbilir?

kazanmak ve onlara da kazandırmaktır. Bilgiye ulaşmak için antidemokratik eğitim sistemiyle mücadele etmektir. Gelecekte sağlıklı, bozulmamış bir doğada yaşamak için çevre sorunlarına bugünden sahip çıkmaktır. Savaşım yok etti ği bir dünyada barış kurulamaz; barış çabalarının aktif destekçisi olmak, yaşam hakkına sahip çıkmaktır. Emperyalist kültürün estetik beğenilerimizi sınırlamasına seyirci kalmamak, evrensel kültürün kaynaklarıyla beslenmektir ilerimin, insanları küçük gören, onları birbirine ezdiren, onları kullanıp, robotlar ve tüketimin körükuyusuna itan değerler sistemini açığa çıkarmaktır. Robotleri, insanların bilgilerini ezmesinin değil, geliştirmesinin aracı haline dönüştürmektir. Kısacası, yaşamımızın anlamsız kılınmasına seyirci kalmamak, geleceği ürkmeleyen bir dünya kurmaktır.

...

Yaşamı anlamlı kılmaya çabasın, bir amaç için akıntıya güç yüzü kalanan, direnen insanların onurunu paylaşmak için, yaşamımın anlamlı kılmak için, geleceğimizi kendi ellerimize almak için da yalı tüm çeşitliliğiyle kavramalıyız.

Yaşam uçsuz bucaksız bir topraktır. Bu toprağın bizin verra ağaçları da genç lerdir ve gelecek onlardadır. Bu verimli ağaçların meyveleri bugüne dek birçok kez çürütülmeye çalışıldı. Ama gördük ki çürüyen meyveden çıkıyor yeni ağaçların tohumları. İşte doğanın da, insanın da gençliği bu yüzden muhafiztir. Ve bugüne değin hiçbir faşist bu yaşlar karşısında mahkum olmaktan kurtulamamışlar.

...

Geleceğinize sahip çıkmak, bir bütün olarak değişime sahip çıkmaktır. Değiştirmek için mücadele etmektir. Bunun için de kendimizi, değiştirme yeteneğine ve gücüne sahip bireyler olarak yetiştirmeliyiz. O halde, önce, insanlara olan ilişkilerimizden dinlediğimiz müziğe kadar bireysel içinde bulunduğumuz koşulların gerekletini dikkate alarak değerlendirelim, gözden geçirelim. Kendimizi sorgulayalım:

Değişimi savunan, ancak, nasıl gerçekleşeceğine ilişkin bizden farklı yaklaşımlar içinde bulunanlara nasıl bakıyoruz? Onlarla, aynı yolda yürüdüğümüz arkadaşlarımız olarak görebiliyor muyuz? İdeoloji tartışmalar, politik ayrımlar bireysel ilişkilerimizi nasıl etkiliyor?

Rejimin karşı cinsle ilişkilere yönelik

Yanılmız hayır tüm cahil filmleri devirmeye, geleceğimizi onların elinden kurtarmaya kendimizi değiştirmekle başlamalıyız.

Bilgi eksikliği dünya, bütünlüğe varılacağı, bir bütün olarak yaşama ve dünyaya bulanık bakmak demektir. Bilgi eksikliği yüzündeo dünyaya bulanık bakmak ona hiç daha bulanıklık taşımaktan başka bir anlama gelmez. Bulanıklık gerçek olacı gerçek olmayanla karıştırmaktır. Bunun için de, dünyaya çıplak gözle bakma alışkanlığından kurtulmalıyız. Ama, dünyaya çıplak gözle bakuğmamda her şeyi daha kolay anlayabileceğimi gibi bir anlayışla eğitiliyoruz. Oysa, dünyayla aramıza koyduğumuz bazı araçlar bize görmek istediğimiz şeyi daha doğru gösterecektir. Bilgiye yönelmenin anlamı da burada ortaya çıkıyor.

Bilgiye ulaşmak, bilgiye yönelmek nereden geldiğini bilmek, dolayısıyla da nereye gittiğini bilmektir. Bunun için de okullardaki yalan dolu tarih eğitimine lâsfu olmamalıyız. İnsanlık tarihinin ve kendi tarihimizin anahtarlarını araştırmalıyız. Bu anahtarlar, tarihin bir bölümünü oluşturacak olan bugünü açıklamaya katkıda bulunurlar. Tarih, maskeli balosya gider gibi giyinmiş, şeref içinde ölürken, uzun, ciddi cümleler sarfeden bir kahramanlar kataloğu değildir. O, doğrunu ve yanlışıyla insanlığın ürünüdür. Ve biz bu ürüne su veren, onu besleyen, büyüten ve tanıdıkındıkcı tanıyan, bilmeli, sahiplenmeliyiz.

...

Rejimin bizi bapsetmeye çalıştığı emperyalist kültürü etkisizleştirecek bir kültüre sahip çıkmak, bu kültürü ülkemizin ve dünyanın gerçeğiyle bütünleştirmek zorundayız. Bizim için kültür yalnızca ilerlemek ve tüketimin körükuyusuna itan değerler sistemini açığa çıkarmaktır. Robotleri, insanların bilgilerini ezmesinin değil, geliştirmesinin aracı haline dönüştürmektir. Kısacası, yaşamımızın anlamsız kılınmasına seyirci kalmamak, geleceği ürkmeleyen bir dünya kurmaktır.

...

Yaşamı anlamlı kılmaya çabasın, bir amaç için akıntıya güç yüzü kalanan, direnen insanların onurunu paylaşmak için, yaşamımın anlamlı kılmak için, geleceğimizi kendi ellerimize almak için da yalı tüm çeşitliliğiyle kavramalıyız.

Yaşam uçsuz bucaksız bir topraktır. Bu toprağın bizin verra ağaçları da genç lerdir ve gelecek onlardadır. Bu verimli ağaçların meyveleri bugüne dek birçok kez çürütülmeye çalışıldı. Ama gördük ki çürüyen meyveden çıkıyor yeni ağaçların tohumları. İşte doğanın da, insanın da gençliği bu yüzden muhafiztir. Ve bugüne değin hiçbir faşist bu yaşlar karşısında mahkum olmaktan kurtulamamışlar.

...

Geleceğinize sahip çıkmak, bir bütün olarak değişime sahip çıkmaktır. Değiştirmek için mücadele etmektir. Bunun için de kendimizi, değiştirme yeteneğine ve gücüne sahip bireyler olarak yetiştirmeliyiz. O halde, önce, insanlara olan ilişkilerimizden dinlediğimiz müziğe kadar bireysel içinde bulunduğumuz koşulların gerekletini dikkate alarak değerlendirelim, gözden geçirelim. Kendimizi sorgulayalım:

Değişimi savunan, ancak, nasıl gerçekleşeceğine ilişkin bizden farklı yaklaşımlar içinde bulunanlara nasıl bakıyoruz? Onlarla, aynı yolda yürüdüğümüz arkadaşlarımız olarak görebiliyor muyuz? İdeoloji tartışmalar, politik ayrımlar bireysel ilişkilerimizi nasıl etkiliyor?

Rejimin karşı cinsle ilişkilere yönelik geleneksel yaklaşımından ayrılıp "heryerde birlikte, heryerde eşit" olmaya hazır mıyız?

İnsanlığın kültürel birikimine sahip çıkmak, onu daha ileri götürmek istiyoruz. Bu birikimin günümüz müziğe kalmış bir müziğe, alemaye, tiyatroya, şiire nasıl bakıyoruz. Şu anda dinlediğimiz, savunduğumuz müzik evrensel kültüre katkıda bulunmaya ne kadar yetkin? Müzik kültürümüzün zenginliğini müziğin tarihsel birikimini yansıtıyor mu?

Kısacası şunu bilmeliyiz; doğa nasıl boşlukları sevmiyorsa, kendi bütünlüğüyle çelişen boşluklara dengesini bozacağını biliyorsa bir de değişik mücadelesinin boşlukları tahammülü olmadığını kavramalıyız. Bu da demektir ki, başka demokrasi mücadelesinin dinamiği sol güçlerin ilişkilerindeki sorunlar olmak üzere değişim istemlerinin önünde duran tüm engelleri ortadan kaldırmalıdır. Unutmayalım; demokrasi güçlerinin birliğinden, toplumcu gerçekçi sanatın tarihsel mirasını günümüzün gerekselimlerini doyurucu zenginliğe ulaştırmamamıza kadar sayısız engelin konulmasında, dezin boşlukların yaratılmasında belirleyici bir sorumluluğumuz var.

İşte bu sorumluluğun önümüze koyduğu görev, insanca bir yaşama, insanca ilişkilere bugünden sahip çıkmak, yaşadığımız koşulları doğru kavrayıp geçmişin birikimiyle de gelişerek varolan engelleri kaldırmak, boşlukları dikkatle ve gecikmeden doldurmaktır.

gençlik ve çevre...

Öğrenci olmak bir bakıma "yüceye" olmaktır. Yaşantımızı, yaşadığımız yere, ilişkilerimize, en az dört yıl boyunca hep bu gözle bakarız. Bilim bunlar de gelecektir. Öğrenciliğimiz sıcaktır, soğuk, rutubetli, küçük yerlerde yaşayabiliriz. Evlerimiz yaşamak için değil, en zorunlu ihtiyaçlarımızı karşılamak içindir. Tüm sorumluluğu bize ait olaylar.

Bu yüzden de yaşadığımız pek çok şey normal gelir bize. Değiştirmeyi, dönüştürmeye düşünmeyiz. Çağlıklı bir ilişkinin daha iyiye doğru bir dönüşüm ve değişim içermesi gerektiğini hep söylerz, ancak pek çoğumuz çevre ile ilişkilerinin sağlıksız olduğunu da farketmeyiz. Yaşadığımız çevreyi, kentimizi, odamızı, sokağımızı, kentimizin tarihini değiştirmeyi geliştirme ve düşünmeyiz.

Bunlardan kendimize pay çıkarabiliriz hakkımız. Ama en çok bu eğilimyanımızı değiştirmek yönünde daha harcamadığımız için. Yalnız biz belirlemeyiz bu ilişkiyi, koşulları. Pek çoğumuz gözel bir günde, görüntüleri şiir tadında bir filmde, gelecek güzel günlerden söz eden romanlarda bulunurlar olması gerekse. Ama olmamayı. Bizden o kadar uzaktadır ki.

İnsanca bir ortam, yaşamak bir çevre oluşturmamızın önünde engeller vardır. Gidersek yokuluşun olmazın her ay gönderdiği harçlıklar, sorunlu gerekbaşlıklarımızı ancak karşılamaktadır. Daha ön bu yaşan için öğrencilikte birlikte sürdürebileceğimiz bir ev bulmak da sorduğu imkânsızdır.

Bizden insanca, bakmadığımız mahalle kalmamız. Kalmaya çalışmamız. Koşullarımızı zorlamak yerine kabullenmemiz. Dağıtırmak yerine daha geri bir noktaya düşmeme çabası içinde olmamız.

gençlik ve kültür-sanat...

Güzel bir bahar akşamını arkadaşlarınızla müzik dinleyerek geçirebilir miyiz? Canınız istediğinde sinemaya gidebilir miyiz? Onunla bulduğunuz tüm konfeksiyonu giyebilir miyiz? Açıkoturumlara, panellere, seçmeli ama akıl almadan gidebilir miyiz? İstediğiniz romanı okuyabilir, istediğinde kitabı dolabınızda bulundurabilir miyiz? Sevdiğiniz şiirleri güzel kartlara yazıp dolabınızın kapağına asabilir miyiz? Dünya sinemasının seçkin örneklerini, sürünmeden izleyebilir miyiz?

Bunların pek çoğunu biz yapamayız. Yapabilmemiz iç iç pek çok koşulun bir arada olmaz gerekir çünkü. Öncelikle maddi olarak bu etkinlikleri ulamaya yeterli olmamız gerekir. Bu güç ezgeli, kendimizi sorgiyerek apak bile, bu kez de sınırlardan bağımsız kalabilmemiz sınırlısı olmayabilir. Vizeler, bir daha vizeler, finaller, tekrarlar, bütünsizlemeler derken bir kültür ortamının sınırsız görünmemesi ağır ve yine o "emek" mantığına içinde bunu gazetelere göz atıp hangi etkinliklerin olduğunu izleyebilmişsek, yine de geç kalmamış olayabiliriz kendimizi. Bu kez de başka engeller vardır. Pek çok ülkede insanların rahatlıkla izleyebildiği, okuyabildiği, sergiyebildiği kültür ve sanat ürünleri bize ulaşamayabilir. Kültür sanat dünyasının emsiyen 141-142, maddesinin bırakılan tanımları ile çizilmiş olduğundan, pek çok bilimsel eser dilimize çevrilmemekte, pek çoğu sanatçılar geçmemektir, her şeye rağmen elimize ulaşmış olanlar ise bir "yönetik" operasyonunda bağımsız bela olabilmektedir. Kısa, dolaylımsız ulaşmamız gir bile, piyasada rahatlıkla ve bolca bulunan kitaplar bile... Hangi filmi "başka ne kadar kesilmiş?" duyuruma kapılmadan izleyebiliyoruz?

Ote yandan bize başka bir "kültürün" kapıları da sonuna kadar açık. Ancak onu dinlemek istiyoruz (ya da izlemek yanısı) her yerde. Bayısı Disi mi okumak istiyoruz her yerde, farklı çeşitlilikte çeviriyle, güzel baylarıyla bile rahatlıkla bulabiliriz. Müzik dinlemekse, Cadde Türk-Kafi amat müziği de müzik filmse, "Türk filmleri" ne güne duruyor. Dergi okumakse Puyman. Ertekçe ob. Daha pek çok örnekten ürettiğimiz bu kültürel etkinlikleri takmak devleti desteğinde son derece kolaylaştırılmış. Yeter ki biz istesekim.

Biz istiyor muyuz? Biz ne istediğimizi biliyoruz, istemediğimizin bize sorulmasına çalışılan olduğunu biliyoruz. İstediğimizi nasıl elde edeceğimizi de.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

yüzyüze bakmak, omuz omuza vermek...

Yasemin Çongar

YENİ KOŞULLAR YENİ BAKIŞLARI GEREKTİRİYOR

Yeni bir dönemin yeni insanlarıyız. İstesek de istemesek de böyle bu.

Dönem yeniden: Türkiye'nin ve dünyanın sorunları ayrı ayrı, bir bütün olarak yeni bir duruma karşılık geliyor. Kuşkusuz, *eski* ile birtakım benzerlikler, ödeşilikler içeren ve daha da önemlisi, eskiden bu yana gelen ekonomik, politik koşul ve gelişmelerin bir sonucu bu sorunlar. Emperyalizm, kapitalizm varlığını sürdürüyor. Ancak bugün dünyanın yeni çözümler gerektiren yeni durumu, eskiyen ittifakların ve söylentileri, devlet terörü ve işkence yürürlüktedir. Bu durum, insan hak ve özgürlükleri ile bunların yaşama geçmesinin güvencesi olarak demokrasi sorununu, her zamankinden daha yakıcı biçimde gündemimize soktu. Dünyayı tehdit eden sorunların yanısıra, rejimin niteliği de, Türkiye'de barış ve demokratik yenilenme hedeflerini güncelleştiriyor.

Dönem yeniden: Türkiye'nin ve dünyanın sorunlarını ayrı ayrı, bütün olarak yeni bir duruma karşılık geliyor. Kuşkusuz, *eski* ile birtakım benzerlikler, ödeşilikler içeren ve daha da önemlisi, eskiden bu yana gelen ekonomik, politik koşul ve gelişmelerin bir sonucu bu sorunlar. Emperyalizm, kapitalizm varlığını sürdürüyor. Ancak bugün dünyanın yeni çözümler gerektiren yeni durumu, eskiyen ittifakları ve söylentileri, devlet terörü ve işkence yürürlüktedir. Bu durum, insan hak ve özgürlükleri ile bunların yaşama geçmesinin güvencesi olarak demokrasi sorununu, her zamankinden daha yakıcı biçimde gündemimize soktu. Dünyayı tehdit eden sorunların yanısıra, rejimin niteliği de, Türkiye'de barış ve demokratik yenilenme hedeflerini güncelleştiriyor.

İçinde sürüp gitmesiyle belirlenmektedir. Çevre kirlenmesi, açlık gibi tüm bir insanlığı tehdit eden global sorunlar (Çernobil ve Etiyopya örneklerinde olduğu gibi) çok ciddi boyutlara ulaşabilmektedir.

Türkiye'de 12 Eylül'ün üzerinden geçen 8 yıl, rejimin niteliğinde belirleyici bir değişiklik getirmedi. Askeri darbe kalıntıları ve söylentileri, devlet terörü ve işkence yürürlüktedir. Bu durum, insan hak ve özgürlükleri ile bunların yaşama geçmesinin güvencesi olarak demokrasi sorununu, her zamankinden daha yakıcı biçimde gündemimize soktu. Dünyayı tehdit eden sorunların yanısıra, rejimin niteliği de, Türkiye'de barış ve demokratik yenilenme hedeflerini güncelleştiriyor.

Bizler yeniyiz. Bugün sol gençlik hareketini oluşturan unsurlar, çoğunlukla, 1960'lı yılların ürünü yanında doğan ve 12 Eylül müdahalesini henüz çocukluktan gençliğe geçiş yıllarında yaşayanlardır.

Kendisini *sol*'un bileşeni sayan her politik kadro, dönemin yeniliğini bizden farklı yorumlasa, gerekçelendirse ve çözümlese bile, değindiğimiz sorunların varlığı ve bizlerin gençliği konusunda aykırı düşünmeyecekler sanırız.

İşte sol gençlik içindeki çeşitli oluşumların, yeni bir dönemi yeni insanlarla yaşamaya başlamış olmaları, hem doğal, hem de bilinçli seçilmiş bir süreç olarak geçmişi gözden geçirmeyi, yeniyi yeni biçimlerde kavramayı gündeme getiriyor, getirmeli.

Bugün gerekli olan yeni bakışların, yeni yaklaşımların en canalıcı noktalarından birini, sol içi ilişkiler biçimi oluşturuyorsa, bu ilişkilerin ete kemiğe büründüğü, somutlandığı insan ilişkileri süreci de sorunun odağında yer alıyor. *Sol* ideolojiyi şu ya da bu biçimiyle kabul edip, *sol* bir politik programı yaşama geçirme uğraşına şu ya da bu ölçüde katılan genç bireylerin birbirleriyle ilişkilerinde yeni bir kültürü egemen kılmayı, güncel ve ortak bir sorumluluk olarak görüyoruz.

Kendimize "devrimci, solcu, ilerici, sosyalist, komünist" diyorsak eğer; kendisine böyle diyen, böylesi kimlikleri benimseyen arkadaşlarımızla ilişkilerimizin de bu sıfatların anlamlarıyla, tarihle ve akıp giden zamanla değerlenen içeriklerinde h ilerlemesi önem taşıyor.

GÜNLÜK YAŞAMIN OLAGANÜSTÜ ÖNEMİ

"Arkadaşlarımız", dedik. *Sol* gençlik hareketinin parçası olan bireyler olarak, işte birbirimizle arkadaş olmaktan başlamamız gerekiyor.

Öğrenciyiz. Rejimin öğrenci gençliği mahkum ettiği tüm sorunları paylaşıyoruz. Aynı koşulları ödüyor, aynı disiplin soruşturmalarından geçiriliyoruz. Aynı ders notları peşinde koşuyor, aynı kantinin tozunu yutuyoruz. Yalnızca öğrenci olmaktan, aynı fakültelerde aynı dersleri okumaktan kaynaklanan çıkar ortaklığı tüm öğrenciler arasında sıcak konuysa ve sorunlara çözüm de asıyan, alternatif üreten, ilişi, etkinlik alanı oluşturan, mücadele eden demokrat gençler için çok daha büyük bir yakınlaşma sürecimiz değil mi?

Dikkat edin, buraya dek, *sol* bakış açımızı işin içine katmıyoruz bile. Safça gelebilir bu tutum. Düşünelim.

Kantinde sıkıntı vermemekten, otobüste yanyana durmamaya, ders notu gerekmemiz olduğunda birbirimize başvurmamaya, böyle bir durumda tered dütmeye dek varan soğukluklar yaşanmasa safça olabilirdi. O zaman, sol içi ilişkilerde, bu günlük, sıradan yaşam süreçlerini, en azgın, en genel ve *sol* dışı birçok genç insan için bile geçerli ortaklıklarımızı sürgülamaya gerek kalmazdı. Oysa günlük yaşamın olağanüstü bir önemi var. *Sol* hareketin bir parçası olmak, günü ulıkilerl, en alt düzeyli bağlan güçlendirici rol oynamak Zayıflatmamalı.

Selamlaşmaya başlamaktan geçiyor iş. Selamlama değerini bilmekten.

REJİM KARŞISINDA ORTAK KONUMDAYIZ

Türkiye *sol* gençlik hareketi, darağacı, işkence tezgahını, faşist katilleriniz, cezaevlerini, açlık grevinde ölümü tanıyor. Bu hareketin yeni taşıyıcılarıyız.

Karşı-devrimci saldırılar, anti-demokratik baskılar, görüşlerimizi açıklama, örgütlenmizle varlıma hakkımızı engellenmesi bir ortaklık.

Bir başka ortaklık, ayrımlarımız ne kadar çok olursa olsun, tüm bu etkinlikleri ortak göğüslememizin nedeni olan, dünya görüşümüz. Ülkemizin dünya kapitalist sistemine, ekonomik, politik, askeri bağlılığının belirlenmesi; kapitalist toplumdaki uzlaşmaz sınıfı yapısının sonunu bildiği mücadelemin temsilcisinesi ve yeni bir düzen, yeni bir dünya hedefinde birleşilmesi, en sonuç ortaklığımız.

Bu ortaklık içinde bireyler olarak da varız biz.

İşkence gören, polisin baskı y ptığı arkadaş, hangi cephede olursa olsun, ona sahip çıkar, haklarını savunur, güvenliği için direnirsiz. Ona saldırı, bize, her birimize bir saldırıdır. Kınakınamamız, duyarsız bulmamız olanaksızdır. Biliriz ki, ortak düşman, ona da, sana da, bana da, "serpilip gelişen hayata da" düşman. Karşısında, "hürriyetin, ümidin" yanında yoldaşız. Yeni bir dünyaya umran yolda yürüyoruz çünkü, aynı kaldırımlarda olsa da, ayrı yöne doğru.

Birbirimize *yoldaş* gözüyle bakmaktan geçiyor iş.

Birbirimizin örgütlenme, konuşma, düşünme hakkını en az kendimizinki kadar savunuruz. Aynı safta olmanın verdiği, yoldaşlık, kardeşlik duygusuyla yaklaşırız birbirimize. Rejim karşısında, dünya sorunları önünde *sol* bir konum sıdığı için özel bir saygınlığı vardır her arkadaşın bizim gözümüzde. O da zoru seçmektir; boyun eğmemeyi ve dağıtılmayı. Yöntemi farklı olabilir, aracı-gereci hedefine uygun düşmeyebilir. Biz, kendi bakışımızın, yöntemimizin doğruluğuna inanırız. O kendisinkine. Doğrularımıza güveniriz. Ama doğrunun tekeli sayılmayız kendimizi. Doğruyu bizden iyi, bizden önce görebilen arkadaşımın da olabileceğini düşünürüz. En gerçekte ortak doğrumuz olan, yeni bir dünya sistemi çerçevesindeki mücadelesine engel olmayız, düşman görmeyiz. Ayrılıkları ilişkilerimizi zedeleyecek bir ölçüde, biçimde dile getirmeyiz. Şiddeti reddederiz. Birbirimizde neyi, neden doğru bulduğunu birbirimize anlatma çabasını, ikna ve açık tartışmayı benimseriz. Kılıfsız etmeyiz birbirimize.

Doğru'yu görmenin yolunun yeni *doğru*'lar olabileceği düşüncesine açık olmak'an; ikna etmeyi uğraşmadan, ikna olma yetkinliğinden geçtiğini bilirz.

BELLEKLERİMİZE SAHİP ÇIKALIM

Geçmişi bilmek istiyoruz. Geçmişi bilmek hakkımız.

Rejim belleğimizi silmek istiyor. Bizden bir öncekı kuşağı bile koparmak istiyor bizden. Yirmi yaşındayızdır, onuz yaşındaki ağabeylimizin deneyleri bize akmasın istiyor. 12 Eylül öncesi yaşanmamış sayılan ya da onların açık bere konuşmalarındaki gibi yaşanmış anılan istiyor. Yapamıyor, başaramıyor. Bugün 1960'ların ikinci yarısında doğmuş genç insanlara da ona uladığı *sol* hareketin belleğini silivermeyi başaramıyor.

Böyle bir dönemde, birbirimizi, birbirimizde değişimi, yenilenmeyi tanımak büyük önem taşıyor.

FKF'yi, DEV-GENÇ'i, 555 K'yı, Vedat Devrimcioğlu'nu, Deniz Geçmişi, 1 Mayıs'ları, 16 Mart'ı bilmek istiyoruz. Bilmeliyiz.

Belleklerimize sahip çıkmaktan geçiyor iş.

Ve hemen bir eklesme: Belleklerimizde diri tutacağımız geçmişi ayakbağı değil, gelecek için bir sıçrama tahtası yapabilmekten.

12 Eylül öncesinde sol gençlik içinde, farklı *sol* çevrelerden genç insanlar arasında yaşanan ilişkiler, selamlaşmamaktan, birbirini okula sokmamak'a, birbirini vurmaya varabildi. Bu yanlışlar da olmalı belleğimizde.

Belleğimizde, "sosyal, reformist, sosyal-faşist" sözcüklerinin sanki damga aldığı insan yüzleri de olmalı. Ama yalnızca belleğimizde. Geçmişin yanlışlarını, taze bilincimize yanlış olarak çıkarmalıyız. Bugüne bakışımızda, bugünkü insan yüzlerinde damgalar görülmemeli.

Yeni dönemin yeni insanları olarak, yeni tanımaya başladığınız arkadaşları, A'cı, B'ci, C'ci, şu'lı, bu'lı diye etiketlemeden, dinlemeliyiz. Yeniyiz, kendi çevremizde bizden de yeni bir arkadaşla sohbet ediyorsak, "şu A'cıdır, şu B'cidir; A'cılar şöyledir, B'ciler de böyledir" darlığında kapsül bilgilendirmelerden çok, o arkadaşların kendilerini ifade ediş biçimlerine, yaşamlarına, örneğin öğrenci derneğindeki tavırlarına, sözlerine, politikalarına bakmalıyız.

Günlüğe gerekleri karşılamayan, içi boşaltılmış sözleri, kanıları, hele boyayıpan terketmeliyiz. Yaşamadan önce tanımalıyız. Adını duyduğumuz, ama belki de geçmişini tam olarak bilmediğimiz bir hareketi, kitaplarda okuduğumuz, ama belki de tarihteki örnekleri ve bugün neye karşılık geldiği tam olarak kavramadığımız olgularla yaklaşmamalıyız.

Öğrenme süreci içindeki insanlarız. Diğer *sol* çevrelerden genç öğrenci arkadaşlarımız da böyledir. Yaşadıkımız da yeni bir dönemi, yeni koşullarda yaşarken, yenilenme sürecinden geçiyor.

Böyle bir dönemde, birbirimizi, birbirimizdeki değişimi, yenilenmeyi tanımak büyük önem taşıyor. Arkadaşımızın görüşünü tanıma çabasından geçiyor iş. Kendimizi tanımaya da giden bir adım atmaktan.

"İnsan kendini önce başka insanlarda görür ve tanır. Peter, ancak benzeri olduğu Paul'le kendini karşılaştırarak ilk kez kendi kimliğini oluşturur..." (*Marx/Kapital*)

Sol hareketin bir unsuru, bir birey olarak kendi kişiliğinizi oluştururken, birbirimizin kişiliğini anlamaktan geçiyor iş.

GELİŞMEMİZ DEMOKRATİK İLİŞKİLERE BAĞLI

Genç bir insan. Üstüne, herbirimiz. İki yıl önceki düşüncelerimizin bugün farklılaşmış olması doğaldır, bir yıl önce yazdığınız yazıya bakıp "toy" bulmanız doğaldır. Sürekli değişim ve gelişim yaşanan dinamik uygulamanın alanıdır genç insanın yaşamı.

Sol hareketin dinamik unsurlarıyız. Oluşumumuz sürecinde gençleriz. Hoşgörü bunun için de gerekliydi; demokrasi bunun için de ödenmeliydi. Tartışmaya, hoşgörü ve demokrasiyle başlamak gerek.

Kendimizinki dışında kalan *sol* politik çevrelerden arkadaşlarımızı, o arkadaşların, örneğin, okul sorunları konusundaki görüşlerini dinleme, konuşma (okuduklarından okudukları kitapla, birbirleriyle ilişkilerine dek onları tanıma, bizim birer birer dünyayı, insanı kavrayışımızı geliştirecek, hareketimizi güçlendirecektir. O arkadaşlar d bize ilişkin görüşlerinden katkı sağlayacaklardır.

Demokrasiden geçiyor iş.

Birbirini tanıma uğraşı, birbirini dinlemeyi, birbirlerinin kendi ifade olanaklarını genişletmeyi, yani demokrasiyi, ilişkilerimizin bir parçası yapmaktan geçiyor. Bütünlüğümüz her alanda. İtiff ilişkimizi demokratikleştirmek, çok esnekliği savunmak gerekiyor.

Hiçbirimiz tayp değiliz, olmamalıyız. Birey olarak, kendi politik çevremize katkıd bulunmak istiyorsak, her söylenen kabul edenen ve düşünmeden yürekyen insanlar olmamalıyız. *Sol* çevrelerden arkadaşlarla ilişkilerimizde, her davranışımız önceden sahnelen belli bir film oyunculuğunun parçaları olmuz. Birey olarak, arkadaşlarımızla ilişkimizde demokratik etkinlik hakkımızı savunuruz.

Öğrenme sürecinin sağlıklı işlemesinin güvencesi, kendimizi en rahat geliştirme alanı olarak demokrasi. *sol* gençlik içindeki tüm ilişkilerin temel kuralı olmalıdır.

Kendimizi sürekli geliştirme çabasından geçiyoruz.

İLERİ BİR DÜNYANIN TAŞIYICISI İLERİ BİR KİŞİLİK

Sol, devrimci, sosyalist politik bilincin genç taşıyıcıları olarak bugünkürden daha ileri bir toplum ve dünya hedefinde bileşiyoruz. Bu toplumu, bu dünyayı tüm insanlık için istiyoruz.

Sol düşünce insana en çok değer veren bir düşüncedir. *Sol* görüşü insanın, insana en çok değer veren insanlar olmasa gerekir. İnsan hak ve özgürlüklerine, eşitliğe, gelişmeye saygıdır *sol*.

Geleceğe uzanan güç olarak işçi sınıfına kurtuluşu, insanlığın kurtuluşu olacaktır. İnsanlığın global sorunlarının çözümünü en çok istayan sınıf, işçi sınıfıdır. İşçi sınıfı ideolojisi, insan sevgisini sosyal bir duygusallıkla değil, somut taleplerde, eylemlerde içerir.

İnsanlıktan yana olan tüm zenginlikleri, bilim, sanat, spor süreçlerini, biz gençler olarak değerlendirmeye çalışmalıyız. 21. yüzyılda yaşanmasının büyük bölümünü yaşayacak olan genç insanlar olarak, bu çağın gereklerini karşılayabilecek gelişkinlikle yetişmek, öncelikle bizi genç insan görevidir. Görevimizde insanlık tarihinin birikimini ölümsüzlüğe, insana saygıyı kişiliğimizin parçası yapmış insanlar olmalıyız. Bunu başarmak, birbirimizle ilişkilerimizden başlayacak. Birbirimizle ilişkilerimizde sonuçlanacaktır.

Umutlu olabilmemiz; sol, devrimci, sosyalist ahlak sahibi olabilmemin de koşuludur bu gelişme uğraşı.

Belleklerimize sahip çıkmaktan geçiyor iş. Belleklerimizde diri tutacağımız geçmişi ayakbağı değil, gelecek için bir sıçrama tahtası yapabilmekten.

"Lenin'in yaşamı, komünist ahlağın nasıl somutlandığının en iyi örneğidir. Başka bir biçimde nasıl yaşanmıştır bilmeyiz, yaşayamazdı. Dünya güzelliklerinden vazgeçen bir sofu olmadı hiçbir zaman; şeker kaymayı, bisiklete binmeyi, doğa tanımamayı ve avı gitmeyi severdi. Müziğe aşıktı ve tüm güzelliği ve çeşitliliğiyle yaşama. Yoldaşlarını çok severdi. Gençlerde tüm insanları çok severdi. Gösterişten hoşlanmadığını herkes biliyor ve herkes onun neşeli, etkileyici tabiatını tanır. Tüm yaşamı tek bir davaya adanmıştı: herkes için aydınlık, bilgili, varlıklı, anlamlı ve mutlu bir yaşam mücadelesine. Ona en büyük mutluluğu, bu mücadelede kazanılan başarılar verdiği. Onun için kişisel olan her şey, toplumsal etkinliğiyle doğal olarak içiçe geçmişti." (*Krupskaya/Lenin'in Komünist Ahlak Anlayışı*)

Ekim Devrimi ilkesinin yaşanmasının izlerinden geçen 64 yıl içinde yaşamın çeşitliliği arttı, zenginleşti. Tüm güzelliği ve çeşitliliğiyle yaşamı sevmek ve kişisel yaşamımızın toplumsal etkinliğimizle içiçe geçirmek çabasında birbirimize örnek bireyler olmaktan geçiyor iş.

KADROLARIN EĞİTİMİNDE TİTİZLİK GEREK

Sol gençlik içinde birey ilişkilerinin önemi açık. Soyut tartışmaları, politikaları, somutta bireyler temsil ediyor, bireyler tartışıyor. Sol içinde yani ve ortak bir politik kültürü birlik zemininde yükseltebilmek için, tüm çevrelerin, kadroların eğitiminde büyük titizlik gösterme sorumluluğu düşüyor. Rejim, *sol* gençlik içinde birlik, *sol* görüşlere sahip gençler arasında insanca ilişkiler istemiyor. Özel yöntemler; gizli, sivri polis taktikleri, genç insanları, farklı sol çevreler hakkında konuşmaya, ihbar vermeye, bu çevrelerden arkadaşları suçlamaya zorlama yöntemlerini biliyoruz. Ankara Valisi, Emniyet eski Genel Müdürü Saffet Arıkan Bedik'le öğrenci dernekleriniz kapatılması yolundaki açık temasında "zaten bazı okullarda fraksiyonlara bölünüp girdiğini, gençlerin bazılarını da kabul ediyorlar" sözlerini ona söylediğini biliyoruz.

Bu bilgiye, bu bilince sahip *sol* gençlik hareketinin her unsuru, kadrolarının eğitiminde, kendi içindeki yönetici-birey ilişkisinde dünyamızdaki demokratikleşmeyi, kabulcülüğü, yaratıcılığı, birlik bilincini, açıklığı, hoşgörüyü ve giderek günlük sıradan ilişkiler kapsamındaki bir selamlaşmanın önemini kavrayan bir titizlikle hareket etmeli. "En fazla güven, en fazla ilişki" (Makarenko) gerekiyor *sol* gençlik içindeki birey ilişkilerinde.

Bu titizliği konuduğunuz, bu güveni sağladığınızda, birlikte güçlenmenin edinilmesi olmak kolay laşacak. Yükünü bölmek, onuru ona vermek kolaylaşacak. Uğrunda mücadele verdiğimiz yeni toplum, yeni dünya yakınlaşacak.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

sevgiyi, cinselliği sadece yaşamak değil, savunmak da gerek

Hilal Acar

Türkiye'de gençlerin "eğitilip adam olmaları" oldukça zorlu ve çetin geçen bir süreçtir. İlköğretim'den üniversite yaşamının sonlarına değin otoriter bir yönetim altında eğitim görmek gelenek sefleşmiştir.

Eşgüdümlü olarak, insan ilişkileri de, önceden tanımlanmış, doğallığını yitirmiş, verili sınıfların dışına çıkarılmasını sağlayacak şekilde geliştirilmeye çalışılmıştır. Koşullarımız bu yöndedir.

Genç kız-genç erkek ilişkisini önce toplumsal bağlamda, daha sonra bireysel ölçüleri bazı ipuçlarını göz ardı etmeden sorgulamak, bu durumu açıkça gözler önüne seriyor.

Gençlerin elele dolaşmanın hoşgörülecek birşey değildir. Bırakın hoşgörüyü mudem ki polisin bu gibi durumlarda müdahale etme yetkisi bile vardır, elele dolaşmak bir suç bile sayılabilir. "Sarmaş dolaş yürümenin de bir derecesi vardır" (ANAP Grup Başkanvekili Haydar Özalp) "Bizim gençlerimiz Avrupalı gençler değillerdir ki sokakta öpüşsünler" (Devlet Bakanı Cemil Çiçek).

Bu sözleri ahlak adını sarfeden, bağlaşık olarak kanun ve uygulamalar yürürlüğe koyan milletvekillerinin iktidar oldukları ülkede başka uygulamalar da yürütülmektedir.

İki genç öğrenen, iki genç kız bir gece otumakta olduklarını lojmanlarından alınarak, daha önce cinsel ilişkide bulunup bulunmadıkları saptanmak üzere, kızlık muayenesine götürülmüşlerdir. 19-20 Mart'ta Diyarbakır'da pankart asma olayı üzerine gözaltına alınan 30 kişi içinden 5 kız öğrenci kızlık muayenesine gösterilmişti. Bu örnekler ibret-i alem için basına yansıyan olaylardır. Kuşkusuz, farklı boyutlarda, kamuoyuna yansıtılmayan olaylar da yaşanmıştır. Yakılan filmler, toplatılan kitaplar; makalelerden TV dizileri, poşete sokulup, "edebe müsait" duruma getirilen dergiler de aynı mantığın ürünleridir. Böylelikle gençler sapkınlıktan, ahlaksızlıktan korunacaklardır. Böylelikle gençler ilişkilerinde daha dikkatli olacak, uzaktan uzağa göz göze bakışacak, TV'de yanlışlıkla sansür kurulunun gözünden kaçmış bazı sahnelerde, ellerine "rastlantısal" olarak geçen bazı poşetli dergilerin ya da renkli gazetelerin sayfalarındaki görüntüleri izlerken, elleri'ni gözlerine kapayıp bu gibi durumların gerçek-dışı olduğuna kendilerini inandırmaya çalışacaklardır.

Genç kızlar bekaretlerine ders kitaplarından ya da geçmişlerinden daha fazla önem verip, korunacak, yeri ve zamanı geldiğinde, bir polis memuru nezaretinde doktorlara görünüp yapılan incelemeyi sonucunda ortaya çıkan "namusluluk belgeleri"ne gözlerini gere gere bırakacaklarına kandırabileceklerdir.

Bekaret konusu açılmışken, "Bekaretin korunması gerekliliği ve bu yolda alınacak tedbirler" konusunda doktora tezi yürütebilmek kapsamında görevli kılınan kız yurtlarının yönetcilerinden sözetmeden geçmek olmaz. Konunun önemini kavramış yöneticiler özellikle kız yurtlarında yürürlüğe koydukları yönetmelikler ve fiili uygulamalarla, gençlere örnek olma yolunda önemli adımlar atmışlar, atmaktadırlar. Ancak, bazen terslikler olabilir. Tıpkı Kayseri Vakıf Kız Öğrenci Yurdunda olduğu gibi. Yaklaşık 10 kişilik bir grup, bir gece vakti, yurdun yangın merdiveninden çıkıp, odalara girip, burada kalmakta olan kız öğrencilere tecavüz etmeye yeltenebilirler.

Burada, saldırganların neden bir kız yurdunu tercih ettiğini ya da başka bir deyişle bazı kimselerin yurtlarda kalan kız öğrencilere neden kötü gözle baktığını tartışmayacağız. Bizler, bu saldırganların ergeç yakalanıp, namus düşmanı ilan edilip, yargılandıktan sonra, bu bir sorunları çözülecekmiş inanıyoruz.

HAYIR, İNANMIYORUZ.

Cins ayrımına dayalı bakış açısından, baskıcı, sindirici uygulamalardan, nedenleri değil, sonuçları yok etmeye yönelik uygulamalardan yaraçıkmadıkça ve bu tavır karşısında sessiz kalındıkça, sorunlar katlanarak büyüyecektir.

Türkiye'de 1980-1985 dönemlerinde cinsel suçlar yüzde 10, 1975-1985 döneminde ise fişlenen hayat kadını sayısı 119 kat artmıştır. Toplam suçlar sözkonusu dönemde yine yüzde 10 oranında azalmıştır. Artık Emniyet Teşkilatı polislerin bir kısmını genç kızlarımızın bekaretini korumak için görevlendirdiken, önemli oranda başka bir kısmını devlet tarafından onaylanan ve sayıları gün geçtikçe artan genelev kapıları önünde istihdam edecektir. 1984 yılında fuhuşla uğraşan kadın sayısı 230 bin.

Bıace örnekler yeterince çarpıcı, rakamlar yeterince büyük.

Gençleri her an başka alanda tutmak, parkta, okulda, sinemada, vb. yerlerde "çift" olarak bulunanlara kötü gözle bakmak, rahatsız etmek, bekar öğrenciye ev vermemek, özellr gençleri kendilerine ait bir mekandan yoksun bırakmak bir yönemdir.

Filmleri yasaklamak, kitap toplatmak, yeni muzır kurulları oluşturmak, selahiyetleri genişletip elele dolaşanları gözaltına almak, kız yurtlarının yakınlarına erkek öğrenci yaklaştırmamak, kızlık muayenesi yaptırmak ve benzeri uygulamalar bir yönemdir. Ama uygulanmaya başlandıktan günden beri geçerliliklerini kanıtlayamamışlardır. Aksine, geçersiz ve zararlı oldukları yolunda sağlam ipuçları vermişlerdir.

Peki ya bizler? Bütün yaşananlar karşısında ne yapacağız?

Dünya var olduğundan bu yana yaşanan daha da yaşanacak olan kadın-erkek ilişkisini doğallığından sıyırmaya çalışan, aykırı göstermeye çalışan bu anlayışın karşısında nasıl tavır alacağız?

Bizler, bu çelişkilerle dolu toplumun genç bireyleri olarak, bizler düşünen aydın insanlar olarak; cins ayrımını kırdıkleyen, insanları yaşayan, düşünen, seven, kişilikli bireyler olmak değil de ille de bir kadın bir erkek diye gören, ille de aşağılayan bu görüş karşısında nasıl bir politika üreteceğiz?

Sorulara onlarca yanıt verilebilir. Ancak mutlak bir doğrunun ve kesin erimli çözümün varolmadığı bir gerçektir.

Toplumcu, ilerici, demokrat kişiler için, bizler için dünyaya bakış açımız, bir başlangıç noktası olabilir. Ve devamında yolumuzu aydınlatabilir. Ancak günümüzün koşullarından ayrık olarak teorik düzeyde incelemeler yapmak, bazen sorunlar yaşanmıyormuşçasına görmezlikten gelmek başka bir deyişle "bazı" sorunların çözülmüş, henüz tarihi belli olmayan bir büyük gün sonrasına ertelemek, yaşananların sorumluluğu karşısında pek gerçekçi olmayabilir.

O halde ne yapalım?

Toplumsal düzeyde yaşandan bazı olaylara tepkisiz ve kayıtsız kalmamak kaydıyla, işe kendi çevremizden, kendimizden, kendi ikili ilişkilerimizden başlayalım. Sorunlarımız, cinsel, düşünsel, vb. adı ne olursa olsun bizim sorunlarımız. Biz, kendi adımıza sorunlarımıza sahip çıkmadıkça, çözümler önerip bu çözümleri yaşamı geçirmedikçe, yaşamlarımın doğruluğunu ve doğallığını savunmadıkça bir başkası, genç olmayan, bizim gibi düşünmeyen, bizim cesur ve sivrilmiş kalmamızda çıkarı olan başka bir kişi, bunu bizim adımıza yapacaktır, yapmaktadır. Her gün yeni boyutlar kazanan, çelişkileri artan toplumda, kişilikli kalabilmek, toplumsal bilinci kazanmak kadar sağlıklı kadın-erkek ilişkilerine de dayalıdır. İlişkilerde yaşanılan sorunlarda, bunalım dönemlerinde ya da ilişkilere başlarken öncül olarak kullandığımız ölçütlerin, gerçekte hangisinin bize ait, hangisinin o değişmeye çalıştığımız toplama ait olduğunu saptamak önemlidir.

İlişkinin geliştirilmesi yolunda önlemler almak, öne çıkarılan engelleri aşmak için çaba göstermek önemlidir.

Çok boyutlu insan olmak, sanata, kültüre önem vermek, kişinin bireysel yaşamında hoşgörü ve sağduyuyu canlı kılacaktır. Doğal olanı, sevgiyi, cinselliği sadece yaşamak değil, gerektiğinde savunmak, bu güçlü duyumsamak gerekir. Size yakışan da budur.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ÖZGÜRLÜKTEN PAYINI DAHA AZ ALAN BİR KESİM

BİR GENÇ KIZIN AİLE YAŞAMINDAN KESİTLER

"Kız çocuk evde veya kapının önünde bebeğiyle evcilik oynar, erkek çocuk, sokağa çıkar, ağaçlara tırmanır, kovalamaca oynar..."

"Kız çocuk, okuldan gelince evişlerinde annesine yardımcı olur, erkek çocuk yemek yedikten sonra arkadaşlarıyla oynamaya gider..."

"Kız çocuk, okumaya çok meraklıysa liseye gider. Üniversitede okusa da olur, okumasa da. Nasıl olsa evlenecektir. Kocası para kazanacaktır. Yüksek öğrenim bir kız için o kadar da önemli değildir."

"Genç kız okulu bitirdikten sonra çalışmak isterse, ailenin ekonomik sıkıntıları çok yoğun olmadıkça buna izin verilmeyecektir. Ekonomik sıkıntıları olan bir ailede genç kızın da çalışması, neredeyse olmuştur bir şeydir. Genç kızdan beklenen evde oturması, evlilik için hazırlık yapması, koca bulmasıdır..."

"Genç kız evlenmeye karar verdiyse, annesi gibi 'hanım, hanımcık bir evkadını olmak zorundadır. Kocasının izni olmadan kendi yaşamına ilişkin kararlar alamaz, yolculuk edemez, eşya satın alamaz, birtakımıyla görüşemez. Hatta kapıdan dışarı adımını atamaz..."

"Genç kız evlenmek istemiyorsa, evlenmeyi düşündüğü biriyle tanışmamışsa henüz, ya da evlenmeden önce kendisine ayırmak istediği yıllar varsa, bu ne ailede, ne de çevrede hoş karşılanacak birşey değildir. Kadının görevi, evlenip çocuk doğurmak, ertesi kadın olmaktır bereyden önce. Görevin gecikmesi, evde kalmaktır, kız kuruluğuna adım atmaktır..."

"Genç kız eğer öğrenimini bir başka şehirde sürdürüyorsa, sıkı denetimli yurtlarda kalır. Eğer ailesinin olduğu şehirde okuyorsa, yeri evden başkası olamaz. Okulunu bitiren, işe giren bir genç kız ne kadar istese, evlenmedikçe ailesinden ayrılamaz, yalnız yaşaması, arkadaşlarıyla oturması uygun bulunmaz. Çevrede hoş karşılanmaz. Genç kız artık genç olmasa da, 30'unu aşsa, 40'ını geçse da, koca evinin olmadığı sürece baba evinin parmağı da, öyle ortalarda bırakılmaz..."

AİLELİK VERİLEN KOLDEN TOPLUMSAL YAŞAMA

Türkiye'de temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanması, ihlali, hatta kullanılmasına ceza konulabilmesi, anti-demokratik rejimin mayasını oluşturmuyor. Türkiye'nin temel hak ve özgürlüklerden payını almıyor. Her hak ve özgürlük kullanımı çetin bir mücadelenin sonunda kazanılıyor.

Gençlik de özgürlükten payını en az almış kesimlerden biri. Söz hakkı, katılımı sınırlandırılan, özgürlüğü de alınıyor ülkede. Ama gençlik, hak ve özgürlükleri için mücadeleden kaçmadı. Kopmuyor.

Gençlik içinde, özgürlükten payını en az alan bir grup genç kızlar. Aile yaşamından, kuşkusuz herkes için olduğu gibi, kadın da yansıdığı bir çevrede henüzden yaşanan kesitler aktarmak bile, genç kızlarının en yakın çevresinde, annesi, babası ile ilişkilerinde karşılaştığı ek başkıları sergileyebiliyor sanırım. Toplumsal yaşama katılımı engellenen, üretim süreçlerinden geri bırakılan kadınlar, bu edilgin rollerinde çocukluk ve genç kızlık yıllarında hazırlanıyorlar. Cinsiyetçi bakış açısı, egemen burjuvazi için işlevsel olduğunu koruyor. Kadının evdeki rolü, kapitalist üretim ilişkilerinin gereklisi olduğu bir iş bölümünün parçası olarak işlevini yerine getiriyor. Ataerkil aile yapısı bunun için korunuyor. En küçük toplumsal birim olan ailede sağlanacak demokratikleşmede çıkan olmayanları ürkütüyor. Egemen burjuvazinin yapmaya, korumaya çabaşığı kılımın bozulmaya, genç kız kendini gerçekleştirme olanaklarının daralmasına sessiz kalabiliyor. Kendini gerçekleştirme çabasından vazgeçebiliyor hatta. Egemen kılımın kendisinden beklediğini vermeye, evine kapanarak öğretildiği gibi, çocuklarını kız-erkek diye ayırarak ve farklı rollerle biçimlendirerek yetiştirmeye başlıyor. Uslu, sessiz kız çocuklar; yaramazlık hakkı olan, görüşü sorulan erkek çocuklar... İlkiyle yeni baştan yaşatıyor. Uslu kız çocuk, toplumsal yaşamda, düşük ücrete sıra çıkarılmayan bir kadın, ortağının izlerinden çıkmayan bir eş, hakarağa "hayır" demeyen bir ikinci sınıf yaratık, bilgisizliğinden yakınmayan, bilgisizliği "doğal görülen" ama çocuklarının çarşaf...

n, evin bulaşığı, yemekler ve camlara gelince hamarat mı hamarat bir dünya melegi olunca da pek şaşırılmıyor.

ÖZGÜRLÜKTEN NEYİ ANLAMAK GEREK?

"Ben her siyeri görüşün örgütlenebildiği bir toplumda yaşamak istiyorum. Parlamentoda üçü sınıfının çıkarlarını savunan partilere de yer olsun istiyorum. Barış örgütlen kurulsun istiyorum. Basın özgür fikir kıpırdanmasın, filmler yasak edilmesin istiyorum. Ben üniversite yönetiminde öğrencilerin de söz hakkı olsun istiyorum. Ben demokrasi için mücadele etmek istiyorum."

Bu düşüncelerdeki bir genç insan, içimizden biri, düşüncelerini yaşama geçirmeye karar verip ilk adımını attığında ne oluyor? Rektör, müdürler, engelleme girişimleri, tehditler... Genç insan, eğer düşünce ve uygulamayla rejimle uyum halinde değilse, kendini açıklama, sesini yükseltme özgürlüğünü de ancak çetin bir mücadeleyi başlatıp, saldırılara göğüs gererek kullanabiliyor. Düşünme, düşüncesini özgürce ifade etme kısıtlanıyor, yasaklar konuyor, yeniden yasaklıyor. Genç insan en temel özgürlüklerden yoksun bırakılmak istenıyor.

"Ben annem ve babam uygun gördüğünde değil, kendi istediğim zaman, kendi seçtiğim biriyle evlenmek istiyorum. Ben, başkalarının ne düşündüğünü düşünmeden kendi istediğim gibi bir evde yaşamak, kendi istediğim eğitimi görmek, kendi becerilerimle ve ilgilerime uygun bir işte çalışmak istiyorum. Ben, 'ahlaksız' yorumlara yoksayarak dine, sevgiye, insanlarla ilişkilerime kendi doğru bulmadığım bir şekil vermek istemiyorum. Ben, kendi ahlak anlayışıma, kendi dünya görüşüme, kendi bilgilerime uygun bir yaşam istiyorum. Ben, kendi yaşamımı kendim belirlemek, en azından bunun için çaba göstermek istiyorum. Ben, politikayla ilgilenmek istiyorum, üretmek istiyorum, kendi kendime yetmek istiyorum..."

Bu isteklerdeki bir genç insan, içimizden biri. Bu istekleri yaşama geçmedikçe, rejimin Türkiye halkının büyük bir çoğunluğu üzerindeki ekonomik ve politik baskısı sürüyor, engelliyor. Eğer genç bir erkekse bu böyle. Eğer genç bir kızsa, bu gene böyle. Ama bir de artısı var. Genç kız, bir de salt kız olduğu için, isteklerini yaşama geçirmekte, erkeklerin farklı biçimlerde ve daha az hede f olduğu bir kültürel baskısı, cinsiyetçi baskının ağırlığını omuzlamak sorunda kalıyor. Eğitildiğin yeni bir boyutu eklemiyor genç kızın toplumdaki yerini alma uğraşına. Özgürlüklere yeni bir kısıtlama...

Özgürlük nedir? sorusu, farklı bir çalışmada, felsefi boyutlarıyla irdelenerek ele alınmalı bence. Ama özgürlük insanın en azından kendi yaşamına ilişkin kararları kendi vermesine hakkıdır, kendi yaşamını yönlendirebilme hakkıdır, diyebiliriz. Özgürlüğün tam kapsamını sınırlamır bu tanım. Ama kendi yaşamı üzerinde söz sahibi değilse bir insan, özgürlüğünden söz etmek de olanaksızdır. Genç kızlar kendi yaşamlarını biçimlendirme çabasında daha az özgürler. Kadınlar, kendi yaşamlarını biçimlendirme çabasında daha az sahip çıkacak bireyler olarak yetiştiriliyorlar. Rejim, toplumun yarısını oluşturan kadınlarımızın dışına çıkmak için, cinsiyetçi baskı açısını sürdürmeyi yeğliyor.

Kadın sorununun yaşamımızdaki somutlanışı, çocukluğumuzdan, gençliğimiz den başlıyor. Genç bir kızsak eğer bir bizey kalıbına sokulmaya çalışıyoruz. Genç bir erkeksek, kız arkadaşlarımın eğilim bireyler olarak görmeye boşanıyoruz.

Oysa demokrasi, temel hak ve özgürlükler, yönetici yapıyı yönlendirmeye doğru alınırken gelişen, sağlamlaşan demokrasi ve özgürlük çalışmaları neden bizim erişemeyeceğimiz şeyler olsun? Demokrasi için mücadelede hiç kopmamış Türkiye gençlik derneğinde kızlarımı da, erkeklerle yanyana omuz omuza, kendi yaşamlarımı belirleme hakkı için, toplumsal katılım hakkı için, insanca bir yaşam için edimler sürdürmeye başlamalarını yeni değil. Yeni adımlar neden atılmasın?

Mücadele, genç kızların kız olmaktan kaynaklanan sorunlarının da çözümlendiği önennek, günlük kazanımlar için bile insanlık çabalamayı içermek ve özgürlüklere payını daha da az alan bir kesim olan genç kızlarına, demokrasi sorununun önemli bir bileşeni olan kadın sorununun çözümü için bireysel çabasını gerektiriyor. Genç kızların, kadınların sorunları toplumun sorunudur. Mücadele toplumsaldır. Genç kızlar da onun bir parçası...

Ayçe Arsoy

türkiye "esas oğlan" yapılamaz

8 Aralık 1987'de imzalanan INF (orta menzilli füzeleri anlaşmasından sonra Reagan ile Gorbaçov'u yeniden bitaraya getirecek olan zirve, 29 Mayıs 1988 tarihinde toplanacak. (Bu satırlar yazılırken, zirve henüz gerçekleşmiş değildi. Sonuçlarına gelecek sayılarımızda değinmeye çalışacağız.) Konu ise, özellikle orta menzilli füzeler. Tabii bu arada Afganistan savunu ve Sovyetler Birliği'ndeki yeni gelişmeler ve insan hakları sorunu da her zaman olduğu gibi, ABD tarafından tartışılmaya izlenen konular olacak.

Biziim bu yazıda üzerinde durmak istediğimiz öncelikli konu, INF Anlaşması sonrası tartışmalar ve gerek bu tartışmalar çerçevesinde, gerekse de dolaylı olarak Türkiye'nin rolü.

AVRUPA'DA DEĞİŞEN AÇIZLAR VE SİLAHSIZLANMA(!)

INF Anlaşması özellikle Avrupa'daki barış savaşımına özgüven kazandırır ve sosyalist dünyanın ögesini artırırken, diğer yandan da Avrupa hükümetlerinin makamını indirdi. ABD ile SSCB arasında geçmişten bugüne yapılagelen ve ABD'nin anlaşmaz tutumları sonucu pek bir kazanım elde edilmeyen görüşmeler sırasında, Avrupa hükümetleri, fotokopiyle çoğaltılmış izlenimi veren "sağduyu ve itidal mesajları" yayınlar ve bir an önce silahsızlanmaya gidilmesi yolunda çağrılar yaparlardı. Bu gelenek, INF Anlaşması ile bozuldu. O güne dek sırasıyla tartışmaların ötesine geçemeyen modernizasyon tartışmaları, birden gündemin birincil maddesi oluverdi. Başka deyişle: Avrupa, Varşova Paktı karşısındaki güçsizliğini ileri sürerek orta menzilli nükleer sistemler alanında olmasa bile- *nitelikli bir silahlanmaya* devam diyordu. Anlamı ise: daha fazla geleneksel (konvansiyonel) silah, daha yani silah ve daha modernize nükleer sistemler... İngiltere Dışişleri Bakanı David Mellor şöyle söylüyor: "Bu silahlar (nükleer silahlar kastediliyor), Avrupa'da 40 yıldan fazla bir süredir barışı korumuştur ve klasik bir savaşın patlamasına hiçbir zaman imkan vermemeliyiz. Dolayısı ile, INF Anlaşması, nükleer silahlardan arınmış bir Avrupa sağlamasın ilk adımı olduğu (izlenimini yaratmamalıdır (abc.)". "Tabiatıyla bu çerçevede NATO, nükleer gücünün esasal, ürününe araçlarını [illegible] gelişdirme ihtiyacındadır."

Açık bir şekilde görmek [illegible] çevreleri, nükleer [illegible] bir Avrupa [illegible] patlayacak olması. Ateş çemberinde kalan akrebin psikolojisi bu.

Konvansiyonel silahlar alanına göz atınca, durumun daha da sorunlu olduğu ve bu alandaki silahlanma çabalarının pürtelaş sürdürüldüğü görülüyor. Bu eğilimin varolduğunu gören Sovyetler Birliği ise, INF Anlaşması ile elde edilen barış kazanımlarının boşa gitmemesi için önerilerini sürdürüyor. Bir jest olarak, SSCB, Izhevsk kentindeki silah fabrikasını sivilleştirdi ve bu fabrikada otomobil, çamaşır makinesi ve bazı tüketim mallarının yedek parçalarının üretimine geçilmesi kararı aldı. Diğer yandan, SSCB silahsızlanma temsilcisi Karpov, F. Almanya Dışişleri Bakanı Genscher'e, fazla olduğunu ileri sürdüğü tank ve diğer silahlarda [illegible] edebileceklerini belirtti.[2] Bununla [illegible] olarak ise, kapı kapı dolaşan [illegible] elçilerinden, Savunma [illegible] NATO'nun [illegible] Konvansiyonel [illegible] konuşmadaki *yıkıcı* [illegible] *nükleer* [illegible] mesajı [illegible] belirtiyoruz.

Şimdilik [illegible] ABD'nin anlaşamadıkları [illegible] harcamaların ne kadarını, hangi ülkelerin keselerinden çıkacağı [illegible] bir tavır. Ancak, ABD [illegible] harcamalarına ve diğer yandan [illegible] müzakerelerimize bakttığımızda [illegible] olamıyoruz. Örneğin [illegible] Özal'ın Savunma Bakanlığı'nın [illegible] yüke göstermesi, açık tepkinin hemen [illegible]ndan, "NATO'ya karar verine, biz [illegible] Varşova" deyiverdi. Bugünkü tavrımız [illegible] pazarlıklarımıza [illegible] peşrevi ve [illegible] bir kafanın alış-veriş [illegible] nazlanma usulbu olması yolundaki kaygımızı dile getirmek isteriz. Çünkü, pazarlığı yapılacak konular o kadar fazla ki...

Örneğin Türkiye, ek nükleer yükümlülük ve konvansiyonel alanda yeni "alım"lara zorlanırken, bunların karşılığına "ortak savunma yatırımı" talebiyle çıkıyor.

Diğer pazarlık başlıklarına da değinmek istiyoruz: Kısa sürede sonuçlaşamayı bekleyemeyeceğimiz bir yıldız Savaşları Projesi'nde bize biçilmesi düşünülen rol...

2 Mart 1986 tarihli Milliyet gazetesindeki habere göre, Edward Teller'ın sözlüklerine bakıyoruz: "Lazer ışınları, yoğun yağmur bulutlarından çok zor geçerler... Sana bildirildiğine göre, Türkiye, havanın yıl ortalamasına göre açık ve güneşli olduğu kurak bölgelere sahip... Türkiye ülkesinin daha tavalanmadan imhası için ideal bir ülke olur".

ABD eski Savunma Bakanı McNamara ise "seyir halinde olan hedefe isabet kaydedilmek istenilyorsa, yapılması gereken, silahları Sovyet kıyılarına yakın denizaltılardan ya da Sovyet sınırlarına yakın Çin, Türkiye gibi ülkelerden atışlamak" diye yazıyordu. Stratejik Savunma Dairesi Direktörü Konstanzberry de, McNamara'dan farklı düşünmüyor.[3]

SDIA sonrası ilk görüşmelerde pazarlık konusu yapılabilecek diğer başlıklar ise şunlar: a) Sovyetler Birliği'ni dinlemeye yönelik istasyonlarına modernizasyonunu hazırlandığınısı, b) İspanya'dan kovulan F-16 uçaklarının bize getirilmesi, c) ABD savaş gemilerinin, limanlarımadan daha fazla yararlanmalarına sağlanması, d) İncirlik Üsse'nden "daha geniş" yararlanılması, e) Sovyetler Birliği'ne yönelik yayın yapan Amerikan radyo istasyonlarının gücünün artırılması için Türkiye'ye vedci antenlerin yerleştirilmesi.[4]

Talepler, yorumu gerekmez kadar açık ve pervasız.

NASIL BAKMALI?

Bugüne kadar elde edilen deneyimler gösterdi ki, uluslarası ölçekte ortaya çıkan gerginlikler, bunalımlar ve özellikle de soğuk savaş, ülkemiz açısından, bağımlılık ilişkilerinin artması anlamına geliyor. Tarihinden bugüne kadar, Türkiye halkı NATO, ABD ve bağımlılık anlaşmalarına karşı anti-emperyalist mücadele çizgisini sürdürülüp kılıcı. Bugünün uluslarası gelişmelerinde ortaya çıkan son durum ve yazımızda değinmeye çalıştığımız gibi ülkemizin içine itilmeye çalışılan senaryolara karşı da bu amaçlı mücadelesini sürdürmek zorundadır ve sürdürecektir de.

Nato'ya karşı mücadele ülkemizin bütün bağımlılık ilişkilerinden kurtulmasını hedefleyen savaşının ayrılmaz bir parçasıdır. Bu bilinçle eskimiyi daha pürleştirip, bağımsızlık izlemlerimizi yükseltmeliyiz.

Çünkü, unutmamak gerekir ki: "Yeni bir soğuk savaşta taraf yapılmak istenen Türkiye'nin dış politikasının çatışma ve macera yolundaki *çok güvenesi*, içeride koyu bir suskunluktur."[5]

KAYNAKLAR

1) NATO Dergisi, sayı 1988/4
2) Milliyet, 14 Aralık 1987
3) Cumhuriyet, 10 Nisan 1988
4) Cumhuriyet, 13 Nisan 1988
5) O Yılar, Halit Gerçek, Doğu Kitabevi Yayınları.

Erol İnan

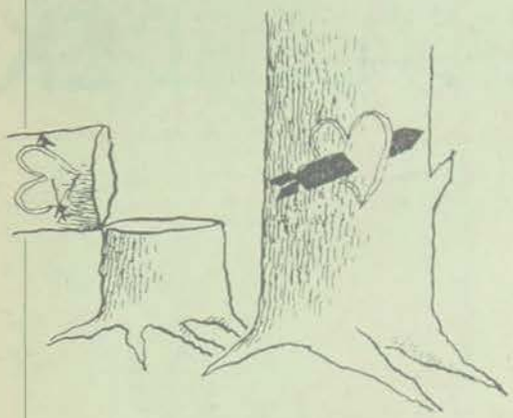

ekonomi... barış... gençlik yaşamı...

Silahlanmanın tehdidi yalnızca "ya savaş çıkarsa" sorusunda değil, okuyamadığımız her kitapta, alamadığımız her ilaçta, kazanamadığımız her giriş sınavında gizli. Önceki'de bunu bir giz olmaktan çıkarmak gerekiyor. Ekonomimin demokratik planlanması ve barış, genç insanlar olarak kendi yaşamımızı iyileştirme çabasının temel hedefleri arasında yer alıyor.

Dünya üzerinde depolanan silahların insanlığı artık "olmak ya da olmamak" gibi net bir seçimle başbaşa bırakacak denli yüksek bir tehdit oluşturması, pehçok ülke açısından ekonomik gelişme çizgisinin sürdürülmesini engelleyici bir unsur oluşturuyor. Silahlanma giderleri, bu ülkelerin tüm kaynaklarının kurumasına yol açarken, bundan uluslarının silah tekelleri yararlanıyor. Daha açık bir anlatımla, olası saldırı durumları öne sürülerek ya da çeşitli koşullandırmalarla silahlandıran ülkelerden silah üreticisi konumunda bulunan ülkelere büyük bir kaynak aktarımı gerçekleştiriliyor.

Silahlanma harcamalarındaki yüksek artışın doğurduğu dengesizlik ise o ülkede yaşayan insanların tüm alayhine sonuçlar veriyor. Gençlik bu olumsuz etkilemeden en büyük payı alıyor. Genç insanlar olarak kendimizi özgürce geliştirebilmemiz için gerekli harcamalar bir tarafa bırakılırken, siyasal iktidarın tercihlerini ön plânda tutan harcamalar olabildiğince artırılmakta. Doğal olarak ürünleri uzun erimde verebilen ve bir seçim yatırımı gibi görülmeyen eğitim benzeri alanlara yapılan harcamalar da kısılmakta. Toplumun büyük kesimiyle birlikte gençliğin hızla yoksullaştığı, nitelikli eğitim ve kültürel gelişme olanaklarından yoksun bırakıldığı böylesi bir süreç içerisinde ekonomi, barış ve gençlik yaşamı arasındaki ilişkiyi görebilmek önem taşıyor. Kaynakların hallanmasını insandan yana değil, insanı yok etmeye yönelik kullanımını önlemesinin, demokratik gençlik hareketinin mücadele hedefleri arasında yer alması, güncel bir gerekliliği olduğu kadar, yaşama karşı sorumluluğumun da karşılık geliyor.

TÜRKİYE'DE DURUM

Gençliğim, kendimi özgürce geliştirebileceği olanakların yokluğu bir yana, büyük çoğunluğum geleceğ güvencesinden yoksun bulunduğu ülkemizde, devletin harcamalarındaki dengesizlik ölçüsü boyutlara ulaşıyor.

Savunma harcamalarının devlet harcamaları içerisindeki payı yükseldikçe, eğitim ve sağlık harcamaları bu düzeyin çok altında kalıyor.

Yalnızca savunma harcamaları konusunda yapılacak ülkelerarası bir karşılaştırma durumun boyutlarını harcamalara yardımcı olabilir. Tablo 1'de görüldüğü gibi, savunma harcamalarının hükümet harcamaları içerisindeki payının yüzde 30'ye ulaştığı Türkiye, bu oranla pekçok ülkenin önünde yer almakta. Silahlı kuvvetlerdeki asker sayısının İsrail'in 4, İngiltere'nin 2, Yunanistan'ın 3 katı kadar olduğu da dikkat çekilmesi gereken bir diğer nokta.

Eğitim ve sağlık harcamalarıyla savunma harcamalarını karşılaştırmak istediğimizde ise karşımıza bazı çelişkiler çıkıyor. Örneğin yalnızca savunma harcamalarını hesaplamak istediğimizde, bu alanda bütçeden ayrılan kaynakların bizlikte, Savunma Sanayii Destekleme Fonu'nda toplanan kaynaklar gibi bazı kalemleri de toplamamız gerekiyor. Ancak bu kaynakla ilişkin açıklama yapmaktan kaçınıldığı için harcamaların boyutunu da gerçek düzeyinde saptamak mümkün olmuyor.

Sözkonusu üç harcama kaleminde bütçeden ayrılan payların incelenmesi genel bir konuya varmamıza yardımcı olabilir.

Tablo 2'den çıkarılabilecek ilk sonuç eğitim ve sağlık ödeneklerinin savunma ödeneklerine oranla çarpıcı biçimde düşük olusu. Gözlenen bir diğer nokta da eğitim ve sağlık ödeneklerinin toplam ödenekler içerisindeki oranının değişmeden kalması, hatta düşmesi, ancak esas artmıştır.

Savunma ödeneklerindeki görünür düşüşün de savunma harcamalarını oluşturan kaynakların değişen ağırlıklarından kaynaklandığını hemen belirtelim. Gelirleriyle Türkiye'nin ikinci büyük fonu durumunda bulunan Savunma Sanayii Destekleme Fonu'nda toplanan kaynakların belirli bir bölümü savunmaya ilgili alanlara aktarılacak olsun, bu düşüşün yalnızca bağlı olduğunu gösteriyor. Neredeyse ekonominin tüm finansman fonlarla sağlandığı bir dönemde savunma harcamalarının da gülüşe oyalı yıldırmaz yazıcı olmuş gerek.

Genç insanlar olarak gelecekte güvenli olanlarla yaşayabilmemizin en temel koşullarından biri eğitim, mesleğe hakkına sahip olmanız. Kendimizi 21. yüzyılın bilimsel, teknolojik, kültürel, siyasal gelişmelerine ayrışan bir zenginlikte yetiştirebilmemiz "2 Ocak • 12 Eylül" formülüyle özetlenen ve bizim için "ekonomik, siyasal, kültürel yoksullaşma" demek olan politikalarla mümkün değil. Silahlanmanın tehdidi yalnızca "ya savaş çıkarsa" sorusunda değil, okuyamadığımız her kitapta, alamadığımız her ilaçta, kazanamadığımız her giriş sınavında gizli. Önceki'de bunu bir giz olmaktan çıkarmak gerekiyor. Ekonomimin demokratik planlanması ve barış, genç insanlar olarak kendi yaşamımızı iyileştirme çabasının temel hedefleri arasında yer alıyor.

Tablo 1: SAVUNMA HARCAMALARI VE ASKER SAYISI

Ülkeler	Savunma Harcamaları (Devlet Harcamaları (%)	Asker Sayısı (Bin)
ABD	27,8	2.144,0
İngiltere	11,9	323,8
Avusturya	5,0	34,7
İsveç	7,3	64,7
İsrail	59,5	149,0
Brezilya	0,5	285,4
Macaristan	7,2	105,0
Bulgaristan	5,6	148,5
Yunanistan	19,4	209,0
TÜRKİYE	30,0	634,4

Kaynak: Uluslarası Stratejik Araştırmalar Enstitüsü, The Military Balance 1986-1987

Tablo 2: BÜTÇEDE SAĞLIK, EĞİTİM SAVUNMA ÖDENEKLERİ (%)

	1986	1987	1988
Savunma	20,0	17,2	17,3
Eğitim	11,6	11,5	11,6
Sağlık	2,9	2,9	2,7

Kaynak: 1987-1988 Mali Yılı Bütçe Gerekçesi

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

BÜYÜK KENTLERDEKİ KÜRT ÖĞRENCİLER

"Ayrı bir ulus olmanın tüm sorunlarını yaşamaktayız."

Şevket YAKIN
(A.Ü. Hukuk Fakültesi Öğrencisi)

... Diyarbakırlıyım. Ailem geçimini toprakla sağlıyor; köy kökenliyim, gelirde oturuyorum.

... Ayrı bir ulusa olmanın tüm sorunlarını yaşamaktayız. Buna rağmen uyum sağlamada güçlük çekmiyorum. Bunun nedeni de, benze, sorunları ve toplumsal koşulları iyi algılayabilmem. Ulusal köken, arkadaşlıkta belirleyici bir unsur değil benim için. Ama yine de bunu ilişkin bazı sorunlar çıktığı da oluyor.

... Akademik-demokratik sorunların çözümü için mücadele gerekli. Ama, özel konumumuz gereği mücadeleye fiilen katılamıyoruz. Ayrıca, akademik-demokratik talepler bizim açımızdan deve kuşu kafası bir tavır. Oka da olur, okmasa da!

... Okul dışı zamanlarımı gençlikle kitap, sinema, tiyatro vb. ile değerlendiriyorum. Kendi kültürel geleneklerimizi, değerlerimizi yaşatmak olanak var mı? Türk gençleriyle ağırlıklı müşterilerde ilişkiler kuruyorum. Zaten ülkü kurduğum insan sayısı çok azdır. Oysa Türk ve Kürt kültürleri birbirlerini etkileyen kardeş kültürlerdir.

... Geleceği meçhul görüyorum. Uzun vadeli tekliflerimiz olsa da, gişelik yapadığımız için fazla bir şey düşünemiyorsa. Ne zaman ne olacağımız belli değil. Kürt olmak, eğitim, meslek, iş yaşamında çok büyük olumsuzluklar getiriyor. Bize yaklaşım olumsuz. Bırakın milliyetçileri, Türk solcuları bile olumsuz yaklaşıyor çoğu zaman, anlaşamıyoruz.

"...Sorunun daha çok meclis yoluyla, demokratik mücadeleyle çözüleceğine inanıyorum."

Mahmut PASLAK (AÜDTCF
Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğrencisi)

... Hakkâriyim, ailem geçimini çiftçilikle sağlıyor; kombadan geldim.

... Bir Kürt öğrenci olarak genelde Türk öğrencilerle uyum sağlayamıyorum. Sanırım bu ayrı kültür ve değer yargılarının bulunmasından kaynaklanıyor. Resmi ideolojinin Kürt sorununu yadsıyan yaklaşımı ve eğitimi içinde yetişen Türk öğrenciler, bir Kürt varlığına tahammül edemiyorlar. Çünkü, onlar bildikleri uçağımı, kendi değerlerini yadsıyor, sayısız insanlar görmeye koşullanıyorlar.

... Öncelikle, Kürt halkının sorunlarının demokratik çözülüşüne inanıyorum. Bence bu konuda Türkiye'deki devrimci akademik-demokratik mücadelenin güçlenmesi sorunu ön plana çıkıyor. Bu sorunun çözümüne yardımcı olmak, elbette görevimiz. Ancak, bu sorunun daha çok meclis yoluyla, demokratik mücadeleyle çözülüceğine inanıyorum.

... Okul dışındaki zamanlarımı genelde okuyarak, gezerek geçiriyorum. Genelde benim gibi doğulu arkadaşlarımla birlikte olurum. Her türlü dergi, gazete, kitap vb. bulabildiğim ölçüde okuyorum. Sanat ve halk müziğini dinlerim. Kültürel geleneklerimizi yaşatma olanaklarımız çok az. Çünkü, egemen kültür Türk kültürüdür. Sosyal çevrenimi ayrılmış halkların kendi kaderlerini tayin hakkı anlayışına sahip insanlarla rahatça arkadaş olabiliyorum.

... Doğrusu geleceğimi pek parlak görmüyorum. Ancak, yine de umutluyum; yaşama umutla bakıyorum.

"Anadolunun eşsiz mozaiğinin bir parçası olan bu ulusa geleneklerini, dillerini ve daha birçok kültürel değerlerini yaşatma hakkının tanınması, her demokrat gibi benim de istemimdir."

İbrahim ÇELİKTAŞ
(AÜ Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğrencisi)

... Erzurumluyum, babam inşaatlarda çalışır. Gelirimizin önemli kısmı babam tarafından sağlansa da, bizim gibi ailelerde herkes kendine yetmek zorundadır. Örneğin ben ve kardeşim ilkokuldan bu yana simitçilik, boyacılık gibi işler yaptık; inşaatlarda çalıştık. Benim okuma olanağı bulabilmem, yalnızca iyi bir rastlantıdır.

... İlkin şunu belirteyim: Benim gibi ailesi batıya göçmüş olanlar için durum, iyi ya da sıcak. Ben ilk ve ortaöğrenim yıllarımda kültürel bir çelişki yaşadım. Okul arkadaşlarıma Kürt olduğumu göstermemek için türlü psikolojik oyunlara girerdim. Çünkü, Kürt olmaktan utanırdım. Bu durum, sosyalist düşünceyle tanışmama kadar sürdü. Ancak, ayrı bir kültür, ayrı bir yaşam biçiminden olduğumu gördüm sonra. Bundan sonra, bu kültürü yeniden özümsemeye, ulandığım eşyaları bir güç kaynağı yapmaya başladım. Ne kadar sömürü, asimilasyon altında bırakılsa da, zengin bir kültürle içiçeydim. Batıda yaşamam da artık bavulcu haline geldi. Çünkü "Çukurova'nın berekeli toprakları üzerinde" doğudan göç etmiş birçok insan yaşıyordu. Bu insanlarda kültürel yönden yöresel farklılıklar vardı. Ben bu yöresel farklılıkları da yakalayabiliyordum. Şunu da belirteyim, ancak bu gözlemlerden sonra Türk arkadaşlarımla ilişkilerim düzeldi. Açıkça, ilköğrenimden başlayan asimilasyona hapsolmuştu. Batıda bunun koşulları daha uygundur çünkü. Kültürel anlamdaki iç çelişkilerimi çözümlediğim için, İzmir'de yaşamındaki ilişkilerimde önemli sorunlar olmuyor.

... Akademik-demokratik sorunların çözümü için Türk öğrencilerle birlikte savaşmış sorunu görüyorum. İnsan, içinde bulunduğu her konumu en iyi biçimde değerlendirmeli, uzmanlı kılmalıdır. Ayrıca, akademik-demokratik savaşım, demokrat savaşımının ayrılmaz bir parçasıdır. Demokratik bir ortamın temel hak ve özgürlükler açısından, diğer halk kesimlerine olduğu gibi Kürt ulusuna sağlayacağı yararlar da göz ardı edilemez.

... Okul dışı zamanlarımın önemli kısmı evde okumak ve müzik dinlemekle geçiyor. Halk müziklerini ve klasik batı müziğinden parçaları hergün en az bir saat dinlerim. Türk kültürüne de diğer halkların kültürüne baktığım gibi bakıyorum. Doğaldur ki, kendi kültürümüzden daha çok yaşadığım için Türk kültürünün birçok iyi yanlarını kavrayabiliyorum. Kendi kültürel geleneklerimizi, davranışlarımızı, tüketilerimizde yaşatmaya çalışabiliyoruz ancak. Ama, bir Kazlıçeşme kalabalığında dolanırken dilime bir Kürt ezgisi dolanıp da, bundan ötesini yapamamak içime oturuyor.

... Kürt olmanın eğitim, meslek, iş vb. açısından getirebileceği olumsuzluklar var. Ama sorunun politik yönü daha ağır basıyor. Kendini bir Türk değil de, bir Kürt olarak görüp, ona göre davranmanın bunun faturasını pahalıya ödersin. Ama, Türk İstanbul'unda, Kadıköy'de, Ankara'da, İzmir'de, Mersin'de, Adana'da, Antalya'da, Diyarbakır'da, Van'da, Erzurum'da, Ankara'da, Bursa'da, Eskişehir'de, Kayseri'de, Sivas'ta, Malatya'da, Elazığ'da, Tunceli'de, Bingöl'de, Muş'ta, Bitlis'te, Van'da, Hakkâri'de, Şırnak'ta, Siirt'te, Batman'da, Mardin'de, Urfa'da, Gaziantep'te, Kahramanmaraş'ta, Adıyaman'da, Malatya'da, Kayseri'de, Sivas'ta, Tokat'ta, Amasya'da, Çorum'da, Samsun'da, Ordu'da, Giresun'da, Trabzon'da, Rize'de, Artvin'de, Ardahan'da, Kars'ta, Iğdır'da, Ağrı'da, Erzurum'da, Erzincan'da, Bayburt'da, Gümüşhane'de

TARTIŞMA BANDI

Sol İçi Yeni İlişkiler Biçiminin Olmazsa Olmaz Koşulu Sosyalist Demokrasidir

Türkiye sosyalist hareketi yeni bir dönemi atlatıyor. Kimi sol güçlerin bizlik adımlarının bulandığı gözüküyor. Sağlanan/sağlanmaya çalışılan birliklerin beraşey ağlamın olmazlı adımlar olduğunu söylayabiliriz. Birataye gelişen noktalar, mutlu çıkarlarına denk düşmese de, nedenseyi sağlamak açısından olumlu olduğunu belirtmekte yarar görüyorum.

Perspektifleri ve çalışma alanları biz gençlere göre daha geniş olan sosyalist yapıların hızla sağlaşmaları, biz gençlerin de önünü açıyor. Bu açıdan bam TİKP çevresinde yeni katılımları hem de diğer kanatlardaki gelişmeleri duyarlı her sosyalist gibi yakından izliyorum. '71'e damgasını vuran TİİKP-C'den gelen kimi sosyalist yapılarda da önemli değişiklikler yaşanıyor. Sınıf tabanına oturma süreci olarak değerlendirebileceğimiz bu değişikliklerin özünü, sosyalist dünyanın içinde bulunduğu çıkmazlara çözüm aramalar oluşturuyor.

Türkiye sosyalist hareketi, geçmiş dönemde burjuva politikacılığı ile kendi arasına kalın satlar çekmesini becerebildi. Kendine has kültürel ve moral değerleri yaratmakta güçlük çekti. Geçmiş dönem kendini tamma dönemi olarak adlandırılabilir diye düşünüyorum.

12 Eylül gibi bir dönemi kendine has moral ve kültürel değerlerden -nazaryeye yakın gitmiş sosyalist hareket, ilkine istikik bir dönemde bir de kadro erozyonuna uğradı. Bugün sosyal-demokrat partilerin çeşitli bakanlıklarında görev alan politikacıların bir çoğunun geçmişinde sosyalistlik olmasını, burjuva solu ve politikacılığıyla sosyalist sol ve politikacılık arasına kalın çizgiler çizilmesine sebep olmamalıdır diyorum.

Geçmişi toza tutmayı amaçlamıyorum. Sadece bir gerçeğin bilinci çıkmasını istiyorum. İçinde bulunduğumuz dönemi, kendimizi tamamlama dönemi olarak görüyorum. Ve diyorum ki yaşanan erozyonunun önünün gelmesi için kendimiz has moral değerlerin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi gerekiyor.

Bu anlamda bem sosyalist hareketin sağ kanadında meydana gelen birleşmeleri dikkatle izliyor, hem de olumluyorum. Olumlu bulmamın en önemli gerekçesi, nedenseyi sağlamaya yol açmasıdır. *Bu birleşmeler, yeni milyonna kendisini kaptıran bir dolu iyi niyetin, ortaya çıkan program ve çalışma tarzlarından sonra kendilerini ve genel bağ duydukları çevreleri yeniden değerlendirme fırsatı yaratacaktır. Buna inanıyorum.*

Bütün bu girişe neden gerek duyuyorum? Yeni Aşama'nın Haziran 88 sayısında YARIN Dergisinden Yasemin ÇONGAR'ın bir yazısı var. YENİ AŞAMA'nın geçen sayısında da belirttiğimiz gibi çok önemli bir adım atan ÇONGAR, yazısını son aylarda üzerinde sıkça durulan konular üzerinde şekillendirmiş. Dikkat çektiği noktalara, hem Türkiye sosyalist hareketi, hem de uluslararası sosyalist hareket açısından önemli buluyorum. İki gençlik dergisinden iki genç yazarın böylesine önemli bir konuda 'fikir mücadelesinde' bulunmaları garip gelebilir. Sayın ÇONGAR da dernek, vb. yerlerde bizimle yakınlık yollarının açılmasını gerekliliğini vurgulayınca. Oyun becerikle genelde bakışımızın netleşmesi gerekiyor. Ondan sonra gençlik yapılarımız üzerinde durmak mümkün olacak. Ortaya yeni tartışmaları gençlik/gençlik alanıyla sınırlamak doğru gelmiyor.

■ ■ ■

Sol İçinde Yeni İlişkiler biçimine ihtiyaç duyulduğunu belirten ÇONGAR, *"ortak iş yapma yeteneğinin yetersiz gelişmemiş olmasından"*, *"alışkanlıkların eski yönlemlerle yapılmasından"* rahatsızlıklarından dile getiriyor ve *"doğru kimsenin tekelinde değildir"* diyor.

Ulaşmış olduğu noktayı önemsiyoruz.

ÇONGAR'ın da belirttiği gibi *"çeşitli çevreler kendisini ve ilişkilerini gözden geçiriyor"* Doğru kısa birer dogma gibi 'Kuran-ı Kerim'lerde okuduğum düşünen kimi *'en kahraman sol'*culuğumun dışında bazen bütün sosyalist hareket kendini gözden geçiriyor. Hareketin doğrularına yanlışları içiçe yaşadığı ve hatta birinin diğerine hatırlıda bir ürünlik sağlamadığı bir dönemi yaşadığını hepimiz biliyoruz. Bir başka söyleyişle hemen her sosyalist yapı, bugün bir özne olmanın ötesine varabilmiş değil.

Biz de bu dönemde kendimizi gözden geçiriyoruz. Sürece katılmaz bir şekilde devam etmenin hakkı gurunun taşıyak da, sürecin ilerlemesinin için bu gerekli.

Yaklaşık 15 yıldır ülkemiz sol hareketinin bir çıkmazda olduğunu uluslararası sosyalist hareketin da aynı sıkıntıları yaşadığını belirtiyorduk. Son yıllardaki araştırma/incelemelerimiz ve sosyal pratiğe ilişkin gözlemlerimiz göstermiştir ki "politika yalnız iyi niyetlerle yürütülmüyor". Sıkıntıların kaynağına araştırmaya ciddi bir sonuçta ulaştırmış bulunuyor. Sosyalist demokrasinin eksikliği...

Sosyalist demokrasi uygulamalarının kamuoyuna açılmasıyla birlikte 'Kuran-ı Kerim' sahibi birçok solcu kendi çapında tepki çekerdi. Tepkilerin birçoğunun uluslararası sosyalist hareketle kendini ifade eden kimi eğilimlerin Türkiye'deki yansımalarından geldiğini söylemek gerekiyor. Kendi tanımlamamı yapan bu eğilimlerin dışında henüz kendini tanıma sürecini bitirmeyenler de görüşlerini -her türden kıdar ve kıvalamayı da içine katarak açıklıyorlar.

Evet, ne diyorduk? *"Doğru kimsenin tekelinde değildir"*. Ama bu cümlenin kendi başına yeterli olmayacağını iddia ediyor ve *örgütlenme hakkının da kimsenin tekelinde olmaması gerektiğini belirtiyorduk.*

Sayın ÇONGAR'ın ulaşmış olduğu sonuç bu yüzden çok önemli. Tartışmayı da bu noktadan ilibaren sürdürmek gerekiyor. "Doğru kimsenin tekelinde değil". Çok genel anlamda doğru! Açmak gerekiyor. Açalım ki altını nasıl doldurduğumuzu herkes görsün. Örneğin biz, 'doğru kimsenin tekelinde değildir'i yalnız bugün için değil yarın için de savunuyoruz. *Bunun tam ve doğru ifadesini sosyalizm temelinde herkese örgütlenme özgürlüğü formülasyonunda bulduğunu, bugünkü sosyalist dünyanın sıkıntılarının çoğunun örgütlenme özgürlüğü ve dolayısıyla sosyalist demokrasinin ihlâlinesine bağlıyoruz.*

İnanıyoruz ki iktidarı almanın çok çeşitli yolları vardır. Devrime önderlik eden partinin o noktada nesnel durumu çok iyi tahlil etmiş olmasını kendi doğrusunu tamamlamak olarak görüp onden sonra doğru gene 'tabel'e mi düşecek?

Bizce işçi sınıfının dünya görüşünü paylaşan değişik siyasal eğilimler, yanın da vazıdma hakkına sahip olmalıdır. Mutlak olan tek şey varsa, o da 'hareşeyin değiştiği ve geliştiğidir.'

Hareşeyin değiştiği ve geliştiğini kabul eden sosyalistler olarak, iktidarı alan partinin 'doğruya ulaştığı' gibi idealini bir anlamı kabul edebilir miyiz? '70 yıllık sosyalist pratiğin en üst düzeyinde bugün yaşadın 'kutsallık' ve 'hakvrıcı' gibi acı değerlendirmeleri dikkate almak ve geçmişe bağlanın bugünde geleceğin ilişkisini kurmak ve de ödemli sonuçlara ulaşmak için yeterli malzeme verdiğini sanıyorum.

Bizce, işçi sınıfı sosyalizmi, işçi sınıfının çıkarlarını savunan değişik partilerin programlarında somutlanabilir. Aynı eylem platformu üzerinde farklı eylem programlarına sahip kolektif irâdelerin varlığı konusunda açık şeyler söylemek sosyalizm anlayışlarının daha net algılanmasını sağlamaz mı? Yoksa hâlâ, 'bir tane işçi sınıfı partisi vardır, diğerleri küçük burjuva partileridir' gibi beylik lafla mı sorunu açıklık getiriliyor?

Sayın ÇONGAR'ın yazısında da ismi çok açık olmasa da, yönelmiş olduğumuz sınıflar arası görülüyor. Bu nokta daha çok açıkça ne demek istediği anlaşılmış olacak. Çözebildiğim kadarıyla farklı farklı sınıfları temsil ettiğimiz gibi bir kılıntı var sayın ÇONGAR'da. Yanlıyorsam açıklasın. Farklı sınıflardan geldiğimiz doğru, ama kadrolarımız nereden geldikleri değil, hangi sınıfa hizmet ettikleri önemlidir. Biz sosyalist hareketin değişik öneleri için de bancıdığı, düşünceredayız. Yani yönümüzün işçi sınıfına dönük olduğunu ve içinden çıkıp geldiğimiz sınıfların karakterlerini istiminden atmaya çalıştığımızı, bunu becerebildiğimiz ölçüde de sınıf tabanına oturduğumuzu söylemek istiyorum. Bu hâliyle, Sayın ÇONGAR'ın 'yönelmiş bulunduğunuz' sınıflar sıfını doğru bulmuyorum.

Tam bu noktada akla bir soru geliyor? *Birbirimize nasıl bakıyoruz? Aynı eylem platformu üzerinde aynı eylem programlarına sahip Kolektif irâdeler miyiz, yoksa eylem platformlarımız aynı mı?* Sayın ÇONGAR bu sorulara yanıt vermeli ki birbirimize nasıl bakıyoruz ortaya çıkmalı.

"Birbirimize karşı güçlenme şeklası ağında bir yanlıştır" diyor Sayın ÇONGAR. Bu cümleyi ikili değerlendiriyorum. İlki, eğinde sorunda aynı tarafın politik güçleriyiz. Özel, İnönü, Demirel nasıl aynı tarafın politikacılarıysa ve nasıl örneğin 28 Nisan dizvnişi hakkında aynı görüşleri üç aşağı beş yukarı paylaşıyorlarsa, biz de işçi sınıfının çıkarlarını -nerede ve hangi alanda olursak olalım- üç aşağı beş yukarı aynı biçimde savunuyoruz. Bu anlamda birbirimize karşı güç kazanmaktan çok burjuvaziye karşı güç kazanmayı birincil olarak görmek gerekiyor. Ama, eğer aynı sınıfları temsil ediyorsak, proletaryanın diğer tüm sınıflara karşı kendilini politik ve ideolojik olarak güçlendirmesinden doğru ne olabilir ki?

Biz aynı sınıfları temsil etmediğimizi belirtiyor ve diyoruz ki, iktidarı bas kalanın da yasaklı iktidar değişikliği döneminde varolmaları için gerekli olacak olan dizelemeleri -örgütlenme özgürlüğünü sonuna kadar savunacağız. Ama bu başkalarına başka sosyalist çevrelere karşı ideolojik mücadeleyi bir tarafa bırakmamın getirmiyor. *Bu uğraşıyı da daha güzel bir dünya yaratma kaygısını vermiş olduğu hizmetle olarak değerlendiriyoruz.*

Bu sorunla bağlantılı olarak, bir başka noktaya daha değinmek istiyorum. Yazısını tümünde ÇONGAR'ın sol-içi eleştirilerin biçimiyden mahatar olduğu dikkatli çekiyor. Hâkli noktalara değiniyor. Haklılık, eleştirilere son vermeyi gerektirmiyor.

Sayın ÇONGAR'ın da içinde bulunduğu YARIN çevresice en çok eleştiri yönelten çevrelerin başında YENİ AŞAMA geliyor. Aramızda ayrılıklar bulunduğu sürece, eleştiriler dürdürmeyi kendi adımıza yarışı buluyoruz. İletkesle

Y. Kemal Gökçe

Yeni Aşama'nın Kitapçığı Üzerine Birkaç Düşünce

Dergimizde işlediğimiz konular arasında bizce en önemlilerinden biri, demokratik öğrenci hareketinin hedeflerini tam netleştirmemiş olmasından kaynaklanan programsızlığı ve kendini ifade etmede karşılaştığı eksikliktir. Bu eksiklik sadece öğrenci hareketinde değil, politik yapılanmalarda da göze çarpıyor. Bugün demokratik öğrenci hareketinin motor gücü olan politik yapıların, kendini ifade etmesi en az birincisi kadar önemlidir. *Yeni Aşama Dergisi Yayınları*'ndan çıkan *Gençliğin Akademik ve Siyasi Mücadelesi* adlı kitap bu açıdan dikkat çekici bir çalışma. Kitap *Yeni Aşama* çevresinin kendisini net bir biçimde ifade etme çabası olarak belirliyor.

Kitap bizce sadece bu yönüyle bile olumlu bir girişimdir ve gençliğin politik/pratik gelişmesine katkıda bulunacaktır. Öne sürülen çok boyutlu ve herbiri uzun tartışmaları gerektiren tezleri tek bir yazı çerçevesinde ele almanın olanaksızlığı açık. Bu yazı tartışmaya bir giriş niteliği taşımayı, ortak noktaların altını bir kez daha çizarken, tartışılması gereken noktaları da saptamayı hedefliyor.

Öncelikle yazarların yöntem ve üslûplarına değinmekte fayda var. Birinci bölümde yazarlar, başkalarının görüşlerini olumsuzlamayı değil, kendi görüşlerini direkt ifade etmeyi seçiyorlar. Böylece hem yaşanması gereken tartışma hattından geçmekten, hem de ayrı bir siyasi grup engellerken, hem de ayrı bir siyasi grup olarak yarlık nedenlerinin kendi dışlarından gelen kimi gruplara karşı olmaktan değil, onlardan farklı bir ideolojik/politik hatta olmaktan kaynaklandığını sonuçlıyorlar. Bu ise öne sürdükleri düşüncelerin farklı politik gruplarca da benimsenebilme ve ortak bir hareket zemini yaratma olanağını artırıyor.

Kitabın akışı içerisinde, bilimsel sosyalist teori ve politikadan uzaklaşan sınıfların doğru bulduklan görüşlere de başvurulmaktan kaçınılmıyor. Tüm görüşlerini V.I. Lenin'den alıntılara dayandırma kolaysızlığından kurtularak, L. Troçki, L. Althusser, vb. teorisyenlerin görüşleriyle kendi görüşlerini zenginleştirme yöntemini seçiyorlar. Bu yöntem "yeni bir politik bilinçsizlik" oluşması için tüm solun benimsemesi gereken bir yöntem.

Kitabın ikinci bölümünde ise yine yöntem ve üslup açısından değinmeden geçemeyeceğimiz batılı bir yaklaşım var. *Yeni Aşama* sol içerisindeki iki akımın; *Yeni ve Yeni Çözüm*'ün "ekonomik demokratizm" noktasında birleştiğini iddia ediyor ve birini sağa, diğerini sola koyarak kendisinin doğru zeminde olduğunu ispatlamaya -böylece de demokratik öğrenci hareketi içindeki yerini sağlamaya- çalışıyor.

12 Eylül sonrasında -geçmişe yönelik, büyük bir çoğunluğun buluştuğu "teorik açılık, yeterince bilimsel olamama, dogmatizm, vb." özeleştirilerin varlığını gömülüyorsak, bunun nedenleri iyi araştırılmalıdır. Bunun kaynaklarından birinin de, sol içinde ideolojik-politik tartışma yerine dışındaki gruplara "reformist", "gayist", "sağ", "sol", vb. tanımlamalar getirerek "işin kolayına kaçma" olduğunu görmek gerekir.

"Teorik ya da politik 'yanlışların' gösterilebilmesi için 'yanlışlığın' ortaya çıkmasına neden olan felsefi, teorik ve politik tüm sistematiği gösterebilmek gerekir..."

"Sapmaların sonunu etüğünüz her üç düzeyde birden -felsefi, teorik ve politik olarak- kanıtlarını bulmak mümkün olmayabilir. Bu durumda düzeylerden birinde- deki *malzeme* ile diğer düzeylerdekini göstermek gerekli olacaktır."

Yazarın bu görüşlerine katılsak bile kabul edilmelidir ki, bu yöntem çok tüzü bir çalışmayı zorunlu kılar. Tabii sol için; deki dostlarımızı kendimizden uzaklaştırmak istemiyorsak ve doğrulan onlarla birlikte bulan bir tartışma zeminini gerekli görüyorsak. Dergimizden yapılan alıntıların özetlenmiş ve ekik olmasının getirdiği handikapları ve bazı görüşlerimizin çarpıtılmış olduğunu gözönüne alınca bu tüzüğün gösterilmediği sonucuna varıyoruz.

"Biz süredir de bu görevlerden Yarın dergisinin hiçbirşey anlamadığını göstermeyi sürdürüyoruz", "üç kez hep beraber; dışma, dışma, dışma.", "Yarın dergisi dünsel faaliyetlerinde darlığı kesinlikle remel almamalıdır", vb. üslup örnekleri de bu açığı kapatmanın bir yöntemi olarak seçilmiş olsa gerek.

Özetle, kitabın birinci bölümü yeni bir politik kültürün oluşmasına ve bunun gerektirdiği sol içi yeni bir ilişkiler sistemine katkıda bulunurken, ikinci bölümü tersini yapıyor.

Tüm bir kitap boyunca ağırlık verilen ve bizce de alta çizilmesi gereken bir konu, akademik mücadeleyi ele alış tarzına verilen önem. Yazarlar toplumsal dönüşümler için yeni savaşımın farklı alanlarda farklı biçimlerde sürdürülmesi gerektiğini saptıyorlar. Buradan yola çıkarak da yüksek öğrenim gençliğinin, mücadelesini esas olarak akademik alanda sürdürmesi gerektiği sonucuna ulaşıyorlar. Bunu zorunlu kılan bir başka nedenin ise asıl olarak altyapı tarafından belirlenen üst yapı alanlarının görece özerklik taşıması olduğunu vurguluyorlar. Alanın özgülüğü gözönüne alınmalı ve mücadele programı buna göre belirlenmelidir.

Bu bakış açısıyla geçmişin kısa bir değerlendirmesi yapıldığında savaşımın kendi alanında sürdürmenin gerekliliği "sistemin devrim görevleri uğruna(?)" feda edilmiştir, sonucuna ulaşılıyor. Bu ise alışılmamış terkstme anlamına geliyor.

Yine geçmişi değerlendiren bölümler; bu burjuvaziye terkstme tanıklık eden Eztuğrul de ve o döneme ait alıntılarda üç noktada ve o döneme yapılan alıntılarda üç noktada Kürkçü'den yapılan alıntıyla; meşruiyet zemini, hareketin kitlesselliği ve demokratik işleyiş. Daha çok Kürkçü'den yapılan alıntılarla 60-70 dönemi değerlendirilirken, o dönemdeki gençlik hareketinin diğer toplumsal kesimlerin gösterdiği tam bir meşruluğa sahip olduğu vurgulanıyor. Meşruiyetin sürekli gözetilmesi, gençlik hareketinin diğer toplumsal kesimlerce desteklenmesini de beraberinde getiriyor ve ona güç katıyor.

Bu dönemdeki hareketin en önemli özelliklerinden birinin kitlesellik olduğu vurgulanıyor. Bu kitlesselliği sağlayan faktör ise alanın çelişkilerini öne çıkartmaktan ve kitleleri somut istemler etrafında bütünleştirmekten kaynaklanıyor. Kitlesselliği büyük bir güce dönüştüren anahtar ise demokratik işleyiş. Kararlar kitlenin gözünde, kitle ile birlikte alınıyor. Bu da tüm sürece kitlenin aktif ve kararlı katılımını sağlıyor.

Yazarların öğrenci derneklerine ilişkin öne sürdükleri görüşlerinden de birkaçına katılıyoruz. Bunlardan birkaçını somutlarsak; derneklerde üye olmanın kastan, merkezileşmenin önemi ve merkezi yayın organının gerekliliğini sıralayabiliriz.

Dergimiz sayfalarında da uzun süredenberi söylediğimiz gibi demokratik öğrenci hareketinin yine en önemli sorunlarından biri "ikameci" yaklaşımlardır. Yazarlar sosyalistlerin öğrenci derneklerine bakış açılarının net olduğunu, ancak bu bakış açısının demek tüzüklerine geçirilmesinin -yani üyelik kıstası haline gelmesinin- bir anlam taşımadığını, esas olanın; bir anlam taşımadığını, esas olanın; bir bilincine taşınmasının önemli olduğunu vurguluyorlar. Ve sosyalistlerin derneklerdeki hedeflerinin, derneklere "ikame" edilerek kitlelere benimsetilmesinin olanaksız olduğunu belirtiyorlar.

Akademik alandaki mücadelenin iki ana hatta yürüdüğü, hareketin üzerinde yükseleceği alan, birimlere özgü alan olmakla birlikte, geneldeki hattın önemini de alta çizilıyor ve burada da merkezileşmenin zorunluluğuna varılıyor. Merkezi bir yayına olan ihtiyacın yakıcılığı da tekrar vurgulanıyor.

Son olarak daha sonraya bırakacağımız ve herbiri ayrı bir tartışma konusu olan noktalara değinelim. Yazarlar işçi sınıfına dışarıdan bilinç taşıma sürecinin devam ettiğini ve işçi sınıfının henüz kendi aydınlarını yaratamadığını iddia ediyorlar. Buna bağlı olarak ülkemizde bir işçi sınıfı partisinin olmadığını söyleyerek, "partileşme süreci" teorisini savunuyorlar.

Diğer görüşleri de bu ana düşünceden kaynaklanıyor. Bizce bunlardan en önemlisi demokrasi mücadelesine yaklaşım. Yazarlar demokrasi mücadelesinin önemine değinirken, bugün henüz sınıf partisi yokken demokrasi mücadelesi sürdürmenin sosyalist teoriyi bulandıracağını ve sosyalist perspektiften uzak "reformist" bir mücadeleye dönüşeceğini söylüyorlar. Sosyalist örgütlenmeye ilişkin "çift komsomol" önerisi de bundan kaynaklı olsa gerek.

Demokratik öğrenci hareketine ilişkin olarak da "Federatif örgütlenme mi, konfederatif örgütlenme mi doğrudur?" ve "Demokratik öğrenci hareketinin programı ne olmalıdır?" konularında tartışmanın sürdürülmesi gerekiyor.

Zekeriya Aytemur

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SERVER TANİLLİ

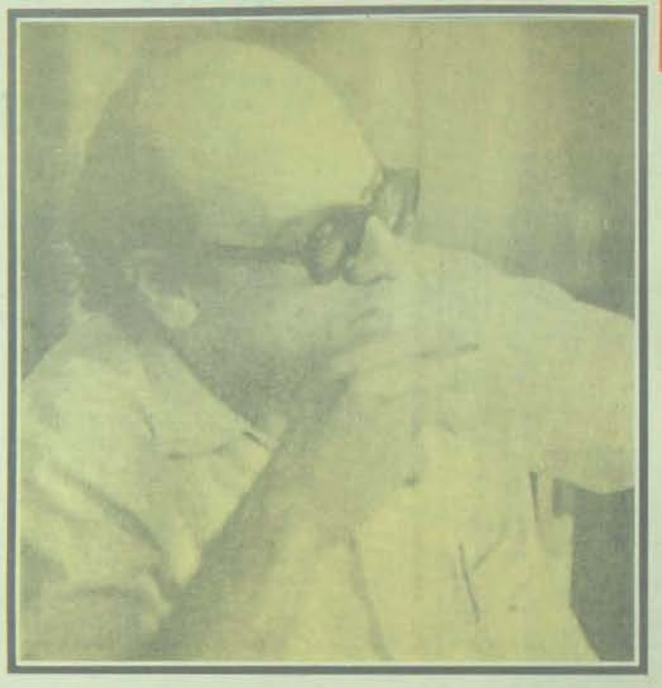

savunduğum, sosyalizm ve onun demokrasisidir

"Tarihe, topluma ve insana Marksist dünya görüşü açısından bakan bir aydın olarak, savunduğum aslında sosyalizm ve onun demokrasisidir. Gerçek demokrasiyi sosyalizm getirecek; bu bakımdan, demokrasi ile sosyalizm, birbirini bütünleyen iki kavram, giderek iki olgudur..."

Söyleşi: Mehmet Bilgin

YARIN ◻ Sayın Tanilli, son kitabınız "Nasıl Bir Demokrasi İstiyoruz?" yayınlandıktan kısa bir süre sonra yasaklandı. Bu konuda, başta sizin tepkiniz olmak üzere, çeşitli tepkiler sürüyor. Siz, bu gelişmeyi nasıl değerlendiriyorsunuz?

SERVER TANİLLİ ■ "Nasıl Bir Demokrasi İstiyoruz?" demokrasinin temel doğrularının yanı sıra, bize özgü sorunlarımızın altını yeniden çizmeye çalışan bir kitaptır. Bu da çoğu zaman sorunları bilenler vardır, bilmeyenler vardır; hele Türkiye burjuvazisi, onun adına kalem yürütenler, konuyu benim belirttiğim çerçevede anlamış değiller ve ambargo da istemiyorlar, sonunda yasaklarla, tabularla yıldırıyorlar. Kitabımda kavramları yerli yerine oturtmaya çalıştım, yanlışlarımı ve bu arada tabuların üzerine yürüdüm. Bütün bunlar, yurttaş olarak hakkım, bilim adamı olmak da görevim. Ama gelin görün ki, kitap yasak dosyasına çarpınca durumda ve "bölücülük" suçlamasıyla hakkında dava açılmış bulunuyor.

Sonuç ne olacak?

Bilmiyorum. Bildiğim tek şey şu sadece: Ülkemizde hakikatin düzen, Anayasamızla, kanunlarıyla, mahkemeleriyle, bütün eşitsizliği önlemek, ondan yararlanı sustursak amacıyla tezgâhlanmıştır. Gerçek anlamıyla ne demokrasi vardır ülkemizde, ne de hukuk devleti: Çünkü, demokrasi, başta düşünce özgürlüğü demektir; hukuk devleti de hakların ve özgürlüklerin güvence altında olması. Bunlar yok! Ne yazık ki, başta aydınlar, ülkemizde çağdaş bir demokrasi ve hukuk devleti adına büyük bir kavga verdiler; veriyorlar, daha da vereceklerdir. Bu onların görevi! Kitabım yayınlandığında hakkında çıkan yazılardan da anlıyorum ki, aydınlarımız çok boyutlu, yasaksız ve tabusuz bir demokrasi istiyorlar. Yaşam, özellikle son yıllarda hepimize çok şey öğretti; acılar ölçüsünde ufkumuz da genişledi. Benim kitabım, bütün bunların bir yansımasıdır. Ve ayrıca inanıyorum ki, aydınlarımız böylesi bir demokrasi anlayışını savunan bir kitabı da sahiplenmekten yanadırlar.

Kitabım mahkum olursa, onun çevresinde büyük bir kavga olacağı kanısındayım.

◻ Ülkemizde yıllardır süregelen demokrasi kavramının genişlemesi, yeni bir ışık kattığınız kitabınızda "demokrasi anlayışınızı" da ortaya koyuyorsunuz. Ancak kitap yasaklandığı için, bunu öğrenmekten yoksun kalan çok çok genç insan var. Demokrasi anlayışınızı, elde düşünülürse "çok boyutlu yasaksız, tabusuz demokrasi" nin ne olduğunu YARIN sayfalarında bir kez daha okurlar mısınız?

■ Tarihe, topluma ve insana Marksist dünya görüşü açısından bakan bir aydın olarak, savunduğum aslında sosyalizm ve onun demokrasisidir. Gerçek demokrasiyi sosyalizm getirecek; bu bakımdan, demokrasi ile sosyalizm, birbirini bütünleyen iki kavram, giderek iki olgudur.

Konunun bir yüzü budur.

Bir başka yüzü de şu: Kapitalist, ya da kapitalistleşme süreci yaşayan bir toplumda kavga veriyoruz. Kapitalist toplumların erişiği belli bir demokrasi aşaması vardır; *burjuva demokrasisi* dediğimiz bu demokrasi tipinin özelliği, toplumda bütün sınıf ve zümrelerin düşünce ve düşüncelerini açıklama, onları etkinlik ve örgütlenme, giderek siyasal örgüten kurma hakkını tanımasıdır. İlke bu! Böyle olduğu için de o toplumlarda, temel iki sınıf, yani burjuvazinin karşısında işçi sınıfı da ideolojisini serbestçe yayabiliyor; ve partisini, yani *Komünist Partisi*'yi özgürce örgütleyebiliyor. Kapitalist toplumda, aslında burjuvaziden yana olan düzenin, uygulamada olumsuz etkileriyle demokrasiyi de yaratılışını, demokrasinin nice kurumlarını içini boşaltışını görmezden geliyor değilim elbet. Ama ilke, yukarıda belirttiğim çerçeve içinde yürürlükte her şeye karşın.

Kapitalizmin mantığı da bunu gerektiriyor.

İşte Türkiye'de, Türkiye burjuvazisine anlatmadığımız bu: Kapitalizmi -hem de kıran kırana- uygulamaya kalkıyor, ama onun -olabildiğince- demokratik mantığına sırtını çeviriyor; ekonomide liberal, ama politikada değil; ormanı olsun istiyor ve kaçırta kaçırta sömürüyor, ama sömürülenin kirolojik bağımsızlığına, modüsel ve portesel örgütlenişine karşı; özetle, köylü nasıl bir kâyan-de olduğu gibi, köpekleri salıvermiş, ama taşları bağlamış durumda. Öte yandan, utanmadan *hakikatçıyım* şarlatanlığıyla!

Bu kiyıcılığa karşı çıkmak gerek!

Türkiye burjuvazisinin tutarsızlığını, giderek yalanını ortaya vurmak, başka taşlar atmak; bütün sınıf ve zümrelerin katıksız düşünce özgürlüğünü, düşüncelerin açıklanma ve örgütlenme özgürlüğünü savunmak; siyaset arenasını işçi sınıfının partisine de açmak; burjuvazinin tepesine vura vura bunları gerçekleştirmek.

Yapmaya çalıştığım bir başka şey de bu!

Bizim gibi ülkelerde, yukarıda belirttiğim çerçevede bir demokrasi mücadelesinin, bir yerde işçi sınıfı iktidarı için de mücadele anlamına geldiğini aman gözden uzak tutmayalım. Nitekim, burjuvazi konuya hep bu yanıyla bakıyor; öyle ki, onda demokrasiden korkuyor, onu sınırlı tutuyor veya sınırları genişletmenin her vesileyle karşısına çıkıyor.

Bilmiyorum anlatabildim mi?

◻ Toplumsal mücadelede, gençliğin rolünün önemini pekçok ülkenin tarihi gösteriyor bize. Ülke mizde verilen demokrasi mücadelesi içinde, gençliğin rolü ve bu rolün önemi ne olmalıdır?

■ Bütün dünyada, 1960'a yıllarda, gençlik hareketlerinin gittikçe geliştiğini, ülke siyaseti üzerinde daha etkin rol oynadığını görüyoruz. Fransa'da 1968'de ortaya çıkan ve gelişen gençlik hareketleri, birçok Avrupa ülkesine sıçramış, oradan kimi Üçüncü Dünya ülkelerine yayılmıştır.

Aynı hareketliliği bizde de görürüz.

Daha önceki yılları bir yana bırakalım. 1968-69 yıllarında, Türkiye'de üniversite gençliği, akademik bazı sorunlarını çözmek ve üniversite içinde antidemokratik uygulamaya son vermek amacıyla harekete geçmiştir. Ne var ki gençlik, kısa zamanda, kendi sorunlarının, ülke sorunlarından soyutlanamayacağını görmüştür ve gelişim de bu yönde olmuştur.

Bu bugün de geçerlidir. Gençliği doğrudan doğruya ilgilendiren kendi sorunlarını, özellikle de eğitim sorunlarını, onun için de özel bir yer tutan üniversite sorununu, öteki yurt sorunlarından soyutlama olanağı yok. Gençlik konuşan bu bütünlük içinde bakıyor ve bakacaksa, elbette haklıdır.

Gençliğin, demokrasi mücadeleci ile ilişkisini de burada kendini gösterir.

Konuyu bugüne getirelim: 12 Eylül rejimi, çağdaş Türkiye'de elde edilmiş bütün demokratik kazanımları yerle bir etmiştir. Sivil kisve altında bugün de ilerlemiş eden bu rejim, siyaset arenasında işçi sınıfına yer vermiyor; gençlikten aldığı ise başka birşey. Düşünmeyen, tartışmayan, dediği olduğu gibi kabul edecek insanlar yetiştirmek istiyor, eğitim düzenini de, böylesi kuşaklar yetiştirmek amacıyla tezgâhlanmış durumda. İşçi sınıfının işi güç; ilerici gençliğin de. Oysa bağımız, demokratik, laik bir toplum, insanların insanca yaşayacakları bir toplum, artık iyice biliyoruz ki işçi sınıfının esen olacak: gençliğin ise, toplumun en uyanık ve dinamik kesimlerinden biri olarak yapacağı çok şey var. İşçi sınıfının büyük yükünün ayrı düşmemesi çalışarak hareket etmek; yolları yalnız başına açmaya kalkmadan, işçi sınıfıyla düşek temas içinde olmak: Gençlik hareketinin sağlığı adına şart bu. Gençliğin kendi sorunlarının ülke sorunlarından ayrı olmadığı elbet doğruydu, bugün de, ama ülke sorunlarına çözüm getirecek asıl yolu işçi sınıfı açacak.

İşçi sınıfının önünde değil, yanında olmak! Unutulmamaz gereken bu!

Evet, gençliğin, toplumun en uyanık ve dinamik kesimlerinden biri olarak yapacağı çok şey var. Ve bunlara başında geldiğini üniversitenin çevresine ördüğü duvarları yıkmak geliyor. O duvarlar işçi sınıfının da önüne çekilmiş durumda bir uzantıdır.

Bu duvarları yıkmak gerek!

◻ Sayın Tanilli, bilindiği üzere, geçtiğimiz haftalarda, "Demokrasi İçin Dayanışma Çağrısı" adı altında bir çağrı yayınlandı. Hemen anlıdan sizin bir soruşturmanız ve "kısa bir süre sonra da" "Çağrıya Çağrı" nızı basından öğrendik, izledik. Bu konudaki düşünceleriniz daha açık bir anlatım mısınız lütfen?

■ Türkiye de, özellikle 12 Eylül 1980'den başlayarak, insan özgürlüklerinin karşısına dikilmiş en korkunç tehdit ve tehlike ekseni olmuştur. O tarihten beri, yalnız demokrasinin çağdaş ilke ve kurumlarına ayaklar altına alınmasıyla yetinilmemiş, insanlarımızın birçok maddi ve manevi bedeni tamlığına karşı saldırıya geçilmiştir. Bu yolda, akla gelebilecek her türlü insanlıkdışı yönteme başvurulmuştur; devletin, neredeyse bir olağan sorgulama kurumu haline getirdiği ülkemizde; yıllardan beri mahkemelerde uğrayanlar bir yana, doğrudan doğruya yaşamını yitirenler vardır. Bunlarla ölümün ötesi da, düşünen insanları korkulup sindirmektir. Bütün bu dayanışmalar, ülkeyi tekrar insanlarımın özlemlerinin ülkemizin dünyasındaki saygınlığını yok etmiştir. Nitekim Türkiye, daha sindirilen, dünyada ikincisi bir ülke olarak tanınmaktadır. Son olarak, yıllarının kendi istekleriyle dönen TKP ve TİP Genel Sekreterleri Haydar Kulhi ile Nihat Sargın, bu insanlıkdışı cezaya çarptırılmışlardır; kendilerine ilişkince yapılmakta olan yıpratma kanısı vardır ve bu bakı bir çürütülebilmiş değildir bunlara.

Ne yapmalıyız?

Bu soru, dün de cevaplıydı, bugün de.

Bu insanlıkdışı uygulamalara hep karşı çıktık ve sonuna doğru da karşı çıkacağız. Türkiye'de bir süre önce, aydınlardan "sözünü ettiğimiz "Demokrasi İçin Dayanışma Çağrısı", yükselen yeni ses, en haklı seslerden biri olmuştur. Bu ses yalnız ülkeyiz karşı çıkmakla kesilmiyor, Türkiye'de demokrasinin önüne dikilen çağdaşı engelleri de, haklı olarak -bir kez daha- sergilıyordu. En başta, insanoğlunu saygıyı dile getiren bu çağrıya, "Türkiye Aydınlarıyla Dayanışma Girişimi" olarak katılıyorum. Türkiyeli olan olmasın, her insanın ve hakkın insanlarına aydınları bu çağrıya katılmaya ve onu desteklemeye davet ediyorum.

Ne dediyim, yeniden: Bu!

Sayın Tanilli, eğitim alanıyla Aydınlarla yeni bir çalışmanın olduğunu biliyoruz. Bu çalışmanızı, eğitim ve demokratikleştirilmesini olanak müsait sağlıyor? Bu konuyla ilgili neler mümkün?

■ Türkiye'nin yüzünü sorunu var: İktisadi, siyasal, sosyal, kültürel. Hepsi de kıskıç cevap bekleyen çok ciddi sorunlar bunlar. Eğitim sorununun ise apayrı bir ağırlığı var ülkemizde. Çünkü eğitim, ideolojilerinin asıl uygulanma yeri burası olduğu için, egemen sınıf ve güçlerin gözünü ve kıkırdıkleri bir alandır. Gericiliğin, özellikle 12 Eylülden başlayarak, devletin bütün kurumlarına kanser gibi yayılırken, eğitim kalesini de ele geçirmişlerdir. Okullardan üniversitelere değin, eğitimin işleyişinde olan, içeriğinde olan demokratik ne kırar, yok edilmiştir, din derslerinden lisede zorunlu ders haline getirilmiştir. Üniversiteler de dayatılan faşist bir ideolojinin ağırlığı altına sokulmuştur.

İşte ben, düşünen bağımsız olan bireyi sergilerken, ülkemizde nasıl bir eğitimin yürürlüğe konması konusunda temel doğruların altını bir kez daha çizeyorum. Savunduğum, ilköğretimden yükseköğretime değin, ister-istesinde ve içeriğinde *demokratik bir eğitimdir*: Herkese fırsat eşitliği tanıyan, akılcı, bilimsel, insancıl, barışçı bir eğitim ancak demokratik bir eğitimi gerçekleştirmekle mümkün olacak, fiele ait bir eğitimde, demokratiklik içeriğe, okullarında laik bir eğitimin yapılmadığı bir ülkede, demokrasi olmaz. Ama böylesi bir ülkeyi, giderek demokratik bir eğitimi kurup yaşama geçirecek olan da demokratik bir iktidardır. Demokrasi düşmanı güçlerden, onların iktidarından, çağdaş bir eğitimi kurmaları beklenemez Türkiye'de hele hele 12 Eylül 1980'den bu yana olan bitenler bunun açık bir kanıtıdır. Öyle olduğu için de, Türkiye'de demokrasi için mücadele, demokratik bir eğitim için mücadeleyi de içerirken, demokratik bir eğitim için mücadele demokrasi için mücadeleyide beraberinde getiriyor.

İkisi ikisi mücadele iççedir.

Kitabımda altını çizdiğim gerçeklerden biri de bu.

◻ Teşekkür ederiz, Sayın Tanilli.

■ Ben de.

"Demokrasinin yerle bir edildiği, demokrasi düşmanı güçlerin devletin en yüksek makamlarına değin tırmanabildiği, eğitimin, giderek üniversitenin aslında faşist bir ideolojinin pençesine terkedildiği bir toplumda, gençlik, kendi sorunlarına, genel demokrasi mücadelesinin dışında bakamaz; o mücadeleyi yürüten güçlerden kendini soyutlayamaz."

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

PERESTROYKA VE KOMSOMOL: SSCB GENÇ KOMÜNİSTLER BİRLİĞİ MOSKOVA İL SEKRETERİ İLE SÖYLEŞİ

"cesaretli olmak zorundayız"

SSCB'deki Komsomol örgütü, tam adıyla Genç Komünistler Birliği (YCL) ülkede yaşanan Perestroyka süreçlerden etkileniyor. Komsomol Sovyet gençliği içindeki farklı eğilimlere yeni bir bakışla yöneliyor. Politik çalışma, yönetici-üye ilişkileri, kararların alınması ve uygulanması aşamalarında daha geniş bir katılım, daha yaygın bir demokratik işleyiş ayrıcalığına geçilmeyi öngörüyor. Sovyet komsomolu, genişleşiyor. SSCB Genç Komünistler Birliği Moskova İl Komitesi Genel Sekreteri Victor Barbenov ile yapılan söyleşi, bu değişimin bazı unsurlarını yansıtıyor. SSCB Yüksek Parlamentosu'nun yayın organı İzvestiya'da yayınlanan söyleşide sorular sözkonusu gazetenin muhabiri yöneltmişti.

» Bir grup heavy-metal rock kulübü tanımıştım; içlerinde beriberi çekili den bitmiş kişiler vardı. Onlara bu müziği niçin dinlediklerini sorduğumda bana, heavy-metal müziğin kendilerini rahatlattığını ve daha önemlisi, bu müzikle birarya geldiklerini söylediler. Bu gruplar da büyük çoğunluğu kendi deyimleriyle "normal" gençler oluşturuyordu. Doğrusu, konuşurken bu gençlerin çoğundan ben de korkmadım. Peki Victor, Genç Komünistler Birliği (YCL) Moskova İl Komitesi olarak bu gruplar ve SSCB'deki diğer resmi olmayan gençlik birlikleri konusunda ne ne düşünüyorsunuz?

BARBENOV » Bu konuda tarafı kınamamız değiliz. Onları daha iyi tanımayı ve anlamayı istiyoruz. Aktif girişimlerini de desteklemeye hazırız. Doğal olarak bu tür birliklerdeki oluşumu müzik, teknoloji, spor gibi ortak bir paydada kaynaklanıyor. Ama, bu kendiliğinden birlikler konusunda birçok kaygılar da var. Beş-altı yıl kadar önce, genç futbol seyircilerinin neden olduğu olayları hâlâ unutamıyoruz. Ayrıca, hipler de uyumsuzcu dışkanlığına yaygın olduğu bir çevre oluşturmuşlardır. Kısaca bahsettiğim gelen müzikte şiddet eğilimleri ağır basıyor şarkılar, özellik le Sovyet dünyasına ithal gelen şarkılar var. Ama bazen bu gruplar bakımında gerçekten abartılı söylemlere duyuyoruz. Bu nedenle YCL'nin Moskova İl ve Bölge Komiteleri ortaklaşa olarak bu gençlik gruplarıyla ilişkiye geçmeye ve onları yönlendirmeye çalışıyor. Anlamayacakmış, karşısı futbol seyircileri stadlara alınmıyordu. Bugün de birçok insan bu yasaklamayı benimsiyor. Ama, biz gençleri kesinlikle böyle yasaklardan yana değiliz. Bununla birlikte, temelde kötü ve kınacı olmuna da dayanıyorlarsa, tavırlarının aldığı biçimler itici ve olağandışı konuma girebiliyor. Bu gençlerden kimisi sürekli gerilim yaparak gruplar halinde motosikletleriyle dolaşıyor, kimisi kafalarına üzerinde dans ediyor. Diğerleri çivili ve sivrilti bilezikler takıyor. Herbirinin ortak noktasını da dinledikleri müzik oluşturuyor. Ama, bir gerçek var ki bu durumdan bizler sorumluyuz. Bunalımlardan kurtulmaları için onlara yardım etmek ve daha sonra da neyin doğru, neyin yanlış olduğunu birlikte saptamak zorundayız. Bu bağlamda, halen YCL Sivastopol Yerel Örgütü heavy-metal müziği severler için kulüp binası sağlamış bulunuyor. Batıda'da yöresinde YCL'de etkinlik gösteren bir grup genç Beatles Severler Kulübü kurmuş. Leningrad yöresinde motosikletliler ve rock severler için bir kulüp oluşturuluyor. Tüm bunların yanında, konuya halen kuşkuyla yaklaşan birçok insan bulunuyor. Ama, gerekliliğimiz kadar'ıyla kuşkuları ve kayıpları daha çok abartılmış söylentilere dayanıyor. Birbirlerini aşmak zorundayız. Çalışmalarımın yıllarca YCL, çevresiyle sınırlı tuttuk, artık gençliğin daha geniş kesimlerine ve özellikle 14-18 yaş grubuna eğilmek zorundayız.

» Bir süre önce, rock müziği üzerine Babuskin Müzeyi'nde verilen bir konferansa katılmıştım. Orada YCL Moskova İl Komitesi'nden kişiler de gördüm.

» Evet, doğrudur. Bizim işimiz gençlerle, onların ilgi alanlarını kavrayabilmek, incelemek durumundayız. Ne yazık ki, bu genç insanlara en çok nelerle ilgilendiklerini tam olarak bilmiyoruz. Bizim kanımızca, gençlerin aşırılıklarına karşı konuşmak zamanı geçmiş olmuştur. Şimdi bu alışkanlıklar, gelenekleri kırmalıyız. Örneğin, birçok insana break dans ters geliyor. Oysa halk danslarında da, her dansçının diğerlerinden daha iyi yapmaya çalıştığı figürler yok mudur? break dans da içerdiği yarışmacı coşkuyla dansçıları birarya getiriyor, o zaman ne diye karşı çıkılıyor?

Bu arada, Moskova'da gençlerin müzik çalışmaları için bir rock müzik laboratuvarı oluşturma çabaları vardı. Bu çalışmalar, iki yıl kadar önce YCL Moskova Araştırma Merkezi uzmanlarınca başlatılmıştı. Bugün, düzenlenen amatör rock müzik topluluğu bu laboratuvarların üyeleridir. Ayrıca, şimdi profesyonel olma çamaşı da vardır. Bu arada, biz de söz konusu Araştırma Merkezi'nin çalışmalarını dönem sonuna dek çerçevesinde yürütmeyi düşünüyoruz. Gerçek kimsa durumdayız. Bunu, geçtiğimiz günlerde düzenlenen Genç Sanatçılar Festivali'nde somut bir biçimde gördük.

» Okurlarımız, herkesin konuşma konusu olan bu resmi olmayan derneklerin neden bu kadar çok olduğunu bilmek istiyorlar.

» Bundan yirmi otuz yıl kadar önce de resmi olmayan böyle dernekler, birlikler vardı. O zamanlar gençlerin kendi çekten caz müziği vardı, taş plaklara, onların deyimiyle "kemikleri"ne kayıtlar yapıyordu. Bu müzik yasaklandı, ama insanlar yine de caz dinlemek için küçük gruplar halinde birarya geldiler. Bir süre sonra da birçok genç insan uzun saçlarıyla ortalıkta görülmeye başladı. Bu saç tipleri şimdiki bilezik lerin konusundaki o zamanlar. Bazı insanlar kendi ve dedikodu kazanın daha farklılaşım düşünebilirler, ama bu doğru değil. Gerçekte, bu kızlar resmen, hiç rapor edilmedi. Aynı durum şimdiki resmi olmayan dernekler için de sözkonusu olabilir.

» Bu oluşumlar, daha önce hiç tartışılmamış bazı şeyleri de getirdi. Peki, bu gençlik oluşumları YCL'nin kapsamına alınamaz ise, bu durum YCL'nin bazı etkinliklerini yitirdiği biçiminde yorumlanabilir mi?

» Evet, bu gençlem rehberlik edemezsek, destek vermezsek, kendilerini birden ayrı tanımlayacak, yeni biçimlere girebilecek ve istemmeyen yönlere savrulabilecektir.

Bu bağlamda, oluşumların desteklenmesi üzerine çok şey söylenirken pratikteki tavırlar da oldukça belli toplumsal kalıpları kırmaya yöneliyorlar. Moskova'da Bauman yöresinde bir grup genç, Shcherbakov Konağı'nın yıkılmasını önlemek için onlarında deneyiler oluşturarak yıkı işçilerini engelledilerler ve konunun bir kez daha tartışılmasını sağladılar. Bugün, yörenin insanları bu gençlerin çabalarını destekliyorlar. Onlara bu mimari anıtı korudukları için şükran duyuyorlar. Ama, başta otoritelikleriyle bu gençlerin toplum huzurunu bozduklarını düşünmüşlerdi. Yeni girişimler yaratan aykırı, başkalıdır bir nitelikte olabilir, ama yine de bunlar bize yeni seçenekler, oluşumlar yaratmakta yardımcı olacaktır. Preobraşenski kulübü örneğini düşünün. Kulübün adı, Rus Çarlarını yeliahtı genç Peter'in 17. yüzyıl sonlarına doğru, ordusunu kurduğu Moskova yakınlarındaki alandan geliyor. Bugün bu alanda, geçmişi 18. yüzyıla değin uzanan büyük bir mezarlık bulunuyor. Bu mezarlık II. Dünya Savaşı kahramanlarının başarılarını anmak kurulmuş. Kulüp şimdi buradaki çeşitli dönemlere ait anıtları restore etmek istiyor. Giderleri ise üyelerin kendi kazançlarından sağlanacak. Bu genç insanlar gösterdikleriyle Rus ulusunun şanlı dönemlerine ait anıtlara sahip çıkarak, uluçsuluk düşüncesini yayabilmeyi amaçlıyorlar.

Uzun süre YCL önderlerine duyulmuş yönetmek egemen olmuştur. "YCL için ne yaptın?" sorusu doğdu, "YCL ne ilişkin ne yaptı?" sorusu ise yanlış bulunuyordu. YCL önderleri, onlarınkiyle yol gösterecekleri, yönetecekler vermeyi tercih ettiler. Ama şimdi YCL yerel örgütlerinin ve yetkililerinin, üyeleri ile öğrenciler, genç işçiler, sanatçılar için ne yaptığını sorma durumundayız. Bazı YCL yöneticileri birden çalışmalarına yön verebilecek açılımlar, öneriler istiyorlar, yönetecekler bekliyorlar. Oysa ki, onların böylesi yönergelere gereksinimleri yok. Çalışmalarını eylemlerin kitlek ve gereksinimleri doğrultusunda belirlemek zorundalar.

Geçenlerde YCL'nin Moskova İl Komitesi'nde bir danışma bürosu açtık. Amacımız, gençlerle yapacağımız görüşmelerde sorunlarına ve istemlerine ilişkin bilgiler edinebilmekti. İlk birkaç günde bürosya özellikle öğrencileriyle veya okul öğrenmenleriyle sorunlar olan beşyüze yakın genç başvurdu. Bu gençlerin içinde iş seçimi konusunda yardım istayenlar de vardı. Bu arada üniversite öğrencileri ile genç anne-lerden yarım günlük işçeliğe in birçok başvuru ve istek geldi. Biz de "Moskova'da işçilerine gereksinim var. Böylesi bir arz ve talep ensil dengelenebilir" diye düşündük. Gidişimizde olduk. Şimdi, Krasnopresnenski'deki kafeyi ve Sivastopol yöresindeki pastanayi ünüyle lise öğrencileri işletmekteler.

Bizler genellikle gençlerin toplumun yenilenmesine, gelişmesine ilişkin ilgilerini gözardı ediyoruz. Oysa, "eleştiri" şimdi daha açık ve cüretkarlıkla yaşama sokulmuş durumda. Herkes yetkililerin gereksiz toplantı ve törenlerden, alıcı ve ezberlenmiş nutuklarından kurtulmak istiyor. Bugün YCL bölge komiteleri seçmen seçimlerinde rahatlıkla üst makamların önerilerini dışlayabilmeler. Geçen on yıl boyunca olgunluk hazmı da değişti. Hâlâ 35 yaşındaki insanlardan "genç" diye sözedilmiyor. Oysa, iyice geriye dönüp bakınca 30 yaşında İvan Llyaçev isminde bir adamın 1926'da bir traktör fabrikasına yönetici atandığını, matematikçi Sergei Sobolev'in 31 yaşında SSCB Bilimler Akademisi'ne üye seçildiğini görüyoruz. Bugün üniversite öğrencileri ilkeller gibi, ilkeller de küçük çocuklar gibi davranıyor. Artık onlara cantadurmak, yönetken olmak zorundayız. Onların toplumun yeni yapılanmasına getirdiği umutlara kuşkuyla yaklaşmamız ve uğruna kazanmalarına da yardımcı olmak zorundayız.

Türkçesi: Ahmet Erhan Çelik

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

15-16 HAZİRAN

15-16 Haziran eylemi gençlik için de değerli deneyimlerle yüklüdür. Bu eylem, demokratik hak ve özgürlüklerin toplumsal muhalefetin güçleri tarafından hep birlikte sahip çıkıldığı ve ortak hedeflerle mücadele edildiğinde kazanılabileceğini ve korunabileceğini göstermektedir.

Kimi günler vardır ki, yalnızca tarih olmaktan öte anlam taşırlar. Bu günler, düşünen ve eylemde bulunan insan için değerlendirilip dersler çıkarılacak günlerdir. 15-16 Haziran 1970, Türkiye işçi sınıfı mücadele tarihinde böylesine özel günlerdir. 15-16 Haziran direnişini değerlendirip kavramak ve dersler çıkarmak, hem işçi sınıfımız hem de gençlik için güncel bir önem taşıyor.

15-16 Haziran'a Doğru

1960 sonrası gelişen demokratik ortamda işçi sınıfının yarı sınıf, özellikle öğrenci gençlik de politik ve sendikal örgütlenmesini gerçekleştirmişti. Gelişen ve yükselen örgütlenme bilinci kısa zamanda hareketin kitleselleşmesini getirdi. Toplumun her kesiminde örgütlenme, hak alma ve hak kullanma istekleri kitlesel bir biçimde açıklanmaya başladı. İşçi, öğrenci, memur kesimleri örgütlendiği akademik, sendikal ve politik hakları için etkin, kararlı ve kitlesel mücadelelere girişti. Örgütlenme ve mücadele bilincinin bu yükselişi çok geçmeden tekelci sermayenin kanlı saldırısına yol açtı. Uluslarası düzeyde yaşanan ve ülkede de yansımasını bulan ekonomik bunalımın faturası işçi sınıfına ve emekçi kesimlere çıkarılmak istenyordu. Bunun için işçi sınıfının sendikal örgütünü kontrol altına almayı, dağıtmaya yönelik planlar yapılıyordu.

Hükümet, Sendikalar Yasası'nda yapılacak bir değişiklik DİSK'i etkisizleştirip ortadan kaldırmaya, güdümsü sendikacılığı güçlendirmeye çalışıyordu. TBMM'de TİP'in muhalefetine karşın 1317 sayılı yasa kabul edildi. DİSK Yönetim Kurulu, Türk-İş dışındaki sendikaların yetkisiz kılınmaya çalışan bu yasanın antidemokratik olduğunu ve yasaya karşı anayasal hakların kullanarak direnecek lerini açıkladı. 15 Haziran'da DİSK'li, Türk-İş'li ve bağımsız sendikalı binlerce işçi İstanbul ve İzmir'de direnişe geçtiler. Fabrikalar boşaldı. İşçiler sendikal özgürlüklerine yönelik saldırıya protesto ederek kent merkezlerine doğru yürüyüşe başladılar. Gençlik de işçilere destek vererek eylemde yerini aldı. Kurulan barikatlara, polisin ve askerin ateş açmasına rağmen, işçiler direnişlerinde kararlılıklarını ve güçlerini kanıtladılar. Üç işçi şehit oldu, yüzlerce yaralandı ve binlercesi işten çıkarıldı. Yasa TİP tarafından Anayasa Mahkemesi'ne götürülüyor ve iptal ettirtildi. Mücadeleyi işçi sınıfı ve onun yanında yer alan güçler kazandı.

15-16 Haziran'dan Çıkarılacak Dersler

15-16 Haziran 1970'i Türkiye işçi sınıfı tarihinde yönelttiği hedefe ulaşması anlamında ait sonuç alıcı, etkin, kitlesel eylem oldu. Eylemde DİSK'le, Türk-İş'e ve bağımsız sendikalara üye 100 bin işçinin katılması (o dönemde DİSK'in 30 bin üyesi vardı), işçi sınıfının demokratik sendikal hak ve özgürlüklerine sahip çıkmada ve korumadaki duyarlılığını gösterdi. Sonuç ise kitlesel eylemin önemini ve gücünü kanıtlıyordu. Aynı zamanda, birlikte hareket etme ve birlik bilincinin gelişmesi sağlandı. Birleşilince kazanılabileceği görülüdü. "İşçi sınıfının niceliğinin niteliğinin yoksulluğu" tartışmasına en iyi yanıtı veren eylemde, devrimci gençlerin de katılması işçi sınıfının sosyal güçlülüğünü belirginleştirdi. TİP'in parlamentodaki muhalefeti, Anayasa Mahkemesi'ne başvurusu, yasanın iptali, işçi sınıfının haklarını savunan bir siyasal örgütün varlığının önemini gösterdi. Ekonomik ve siyasal mücadelenin içiçeliğini, birliktelliğini bir kez daha kanıtladı.

Dünden Bugüne Deneylerin Işığında Sonuçlar

12 Eylül'le birlikte, 1970'te yapılamayan yapılmış, DİSK'in faaliyetleri engellenmiş, sendikal hak ve özgürlükler budanmış, varolanlar da kullanılmaz kılınmıştır. Rejim, toplumun her kesiminde örgütlenme bilincini köreltme ve örgütsüzleştirme yolundaki saldırılarını aralıksız sürdürdü, sürdürüyor. Örgütler güdümlü kılınmaya, bağımsız davrananlar kapatılmaya çalışılıyor.

Bütün bu olumsuz düzenlemelere, Türk-İş yönetiminin ikircikli tutumlarına karşın bir buçuk milyon işçinin katıldığı yemek boykotu, genel grev eğilimi doğrultusunda harekete geçme isteği önlenemiyor. 16-16 Haziran 1970'te olduğu gibi büyük çoğunluğu harekete geçirebilecek, sınıf bilinciyle eğitilmiş öncü kadroların önemi bugün daha iyi biliniyor. Birliğin ve kitle eylemlerinin, somut hedeflere hep birlikte yöneltmenin sonuç alıcılığı daha iyi kavranıyor.

Diğer yandan ekonomik ve politik mücadelenin birliktelliği çerçevesinde, 15-16 Haziran eylemine politik varlığın önemi açıkça görülen alyasi örgütlenmenin önemi bugün de geçerli. İşçi sınıfının çıkar ve istemlerini savunacak bir partinin gerekliliği kendisini dayatıyor.

15-16 Haziran eylemi gençlik için de değerli deneyimlerle yüklüdür. Bu eylem, demokratik hak ve özgürlüklerin, toplumsal muhalefetin güçleri tarafından hep birlikte sahip çıkıldığı ve ortak hedefle mücadele edildiğinde kazanılabileceğini ve korunabileceğini göstermektedir.

Yılmaz Uslu

"Bir anda sonsuzluk
Kum tanesinde evren
Bir avuç içinde ummanlık
Bir çiçekte derin gökyüzü"

William Blake

YAŞAMI DAHA İYİ ANLAMAK İÇİN

klasikleri okumak gerek

Ayrı ayrı insanlara her bakmız. Bir dergi sayfasında buluştuğumuz şu anda, hazırlı yanımız ortak: Biri, ama hepimizi birleştiren nedir? Başka içinde yaşadığımız zaman ve toplum kendi belirliyor yaşamlarımızı. Dünyanın bugününe, şimdiki zamanına ortağız. Çağdaş olan herşey gibi tarihsiz. Tam bir geçmişin, tüm bir insanlık tarihindeki birikimlerin şimdiki zamandaki görünüşleriyle çıkılmaz çağın çebresi. Geçmiş de belirliyor bizi.

Ayrı ayrı tarihsel-toplumsal varlıklara her bakmız.

Bir kitap okurken neler duyarız? Bir roman olsun bu. Ayrı ayrı insanlara yaşamına açılan bir pencere. Gitmiş mekâna çıkan iki kişi. Bir bilim haberi. Bir aşk. Bir başkasının bilmediğimiz bir cesaret, yiğitlik belki. Çağdaşımız olmayan, ayrı toplumda yaşamadığımız ayrı ayrı insanların yüreklerinin, beyinlerinde ve gözlerinde dek; düşlerine, yalnızlık anlarına dek tanıyabilme şansı. Tarihsel-toplumsal açıdan ortaklaşmamızımı insanların çevreleriyle, özel yaşamlarına, etkisadalarına uzanabilmek.

Sanat, somut yaşamdan elde ettiği soyutlamaları yeni bir kurgu içinde somutlaştırır. Bir kitap okurken ya da izlerken bir ayrıntı bilerken, somut olaylara, insan ilişkilerine tanık olursun. Kırıcı edebi, gülen, uyuyan, acı çeken, düşünen, çalışan, ölen insanlar görürüz. Bir dönemin ya da bu ölçüde benzeyen, ama bizim olmayan bir çevrenin tanıklıklar, çelişkiler, bağlar ürünü karşısında olayların tanıklık ederiz. Somut davranışlar, kaçınmalar, kişilerin başına gelenler, belki de biz yaşamadığımız, yaşayamayacağımız türden olaylardır. Ama evrildiği zaman ve toplum kesiti ne olsun olsun, sanat yapısında öyle motifler, soyutlamalar öyle unsurlar vardır ki, bir yazarın anılara görünür olarak Çalışan insanlarda karşılıklara ilediği, geriyi, sınırlıyı ve değişimi, nitelikleri, inatçılığı, temsilcileri, evrensel... evrensellemiş olgu ve değerleri bulursun.

Bu soyut, evrensellemiş insan özelliklerini yeni öykülemeler içinde gözlemlerin önüne serem sanat yapıtı, yaşamı, çevreyi, toplumu, kendimizi anlama yaşamağımı geliştirmede yardımcıdır bize. Tarihi, toplumu kavramak soyutlama yapmaktan geçer. Tarihi yazılmak sınıf ekonomik koşulların ürünü olarak bulunmakla olmaz bizim. tarihi anlamak da bu koşulları, yaşanmışın genel görünüşleri arasından çekip çıkarmak ile başlar. "Sanat, tıpkı bilim gibi yaşam deneyimini kısaltıp özetler, insanın ufkunu genişletir, başka dönemlere ve ülkelere ilişkin bilgilenmiş çoğaltır, gerçekliktekı görünüşlerin ötesini kavrayıp onların günlük yaşamlarda her zaman kavramayacağı yanlarını gösterir." (*Sanat*, A. Von Zice, s. 46).

Gerçekçi sanat çağlar aşar; işlevi, yitse zamanla yükser. Kalıcıdır. Yüzyıl önce yazılmış bir kitabın, yazıldığı zamanla bağlılığı, geçici olaylarına, bugün hâlâ anlattığı hiçbir şeye vasıa, o olaylar gerçekçi bir ayrıntıdan yansıdığı içindir. Çağlar aşmış yapıtlar var edebiyat kitapları arasında. Klasik bağımsızlıkı, kalıcılamalarını gerçekçiliklerine borçlu pek çoğu. En geniş anlamda gerçekçilik, yaşamın gerçeğe uygun bir tasarımı demektir. Dış aktarım değil, mı tıkanıdı önüştürmedir sanatçının görevi. Gerçekçi yöntemin gücü, sanatçıyı emlak sınıfın egemenlerinde, kendi emlak öngörüşüne karşın yaşamın kıldığı, tam ve doğru tasvirlerinin üretmede yardımcı olur. Öyle ki, aristokrasi tutkunu Balzac'ın aristokratların önlenemez düşüşünü görmek ve onları daha iyi bir geleceği hakedmeyen insanlar olarak tüketilmek zorunda bırakmıştır. Bize aristokratın bölünmez sonunu göstermiştir. Büyük aristokratın çehresini bıçbır tarih kitabının anlatmadığı yetkinlikte çizmiş,boyamıştır.

Balzacov, Rudin, Oblomov, Lopahin, Madame Bovary, Smerdyakov, Yevgeni Onegin, Peçorin, Krotkiferskaya, Rahmetov... Klasik yapıtların akıtlara kazınacak tiplerinden sadece birkaç tanesi. Bu kitaplardaki dünyanın taşıyıcı kişileri. Politik düşüncenin gelişiminde, olayları, dönemleri kavramada, eğilimleri yorumlamada elce devrimci düşünüşüne ürmek seçtiği insan tipleri. Kendi bireyselliğinizin evrensellik açılık kazanmasına yardımcı olan tanıdıklar onlar. Romandaki, oyundaki olay, dedikodu arasındağında, özelliğinden çıkarsa, bezeli genele, evrensele ulaşmaktadır. Tiplerin belirlenmesi, sanat çıkım olayları, olaylar arasındaki evrensel tarihsel, toplumsal özellikleri durumu sıkan rastlantısallıdan kurtarmasına yardımcı olur. Yapıt, bireyde toplumu sunar bize. Bir yapıtın kişisi, ayrı toplumsal-tarihsel koşumda olan birçok kişinin temsilcisidir bir bakıma. Evrensel yansıtan bir kum tanesidir, öyle bir çiçektir ki, yaprak ucundan gökyüzünün derinliğine varışabiliriz.

Tarih bilincine, toplumsallaşmaya, evrensel yaşamaya giden yolda bir sıçrak bu kitaplar. Goethe'den başlayıp, Stendhal, Balzac, Puşkin, Hugo, Dickens, Turgenyev, Gogol, Flaubert, Tolstoy, Twain, Zola, James, Maupassant, Cehov, Gorki diye sayılmayı sürdürebileceğimiz o ince addan sadece birkaçının birkaç yapıtı hakkında notlar sunuyoruzuz.

Klasik edebiyat yapıtarını okumak, kendimizi geliştirme çabasının olmazsa olmaz bir bileşeni. Daha İyiliğe dünya yaratmak içindünyanın sınırlılığine ulaşmak gerek önce. O sınırlılığın değerli uçları bu kitaplar. Aydınlığımızı artıran ışık kaynakları...

BALZAC VE GORIOT BABA

"İstese de istemese de devrimci bir yazar..."

Onaltıncısı yüzyılın bitimine birkaç ay kala, 1799'da doğan Balzac, aristokrasi ve aristokrasinin egemenliğindeki bütün bir feodal ilişkiler sistemi karşısında, burjuvazinin giderek geçimdeğli yıllarını Fransa'sında yaşadı. Politik tutumu bakımından tam bir kralcıydı. Aristokrasiye öylesine düşkündü ki, soyadının önüne soyluluk işaretli sayılan "de"yi ekleyip *Honore de Balzac* olarak tanınmayı yeğlemişti. 51 yıllık kısa yaşamı bir yandan, 90 roman, 30 oyun ve 5 tiyatro oyunu yaratmamı olanak bilecek yoğun bir çalışma, öte yandan ilişkiler zamanı gerçekleştirmemişti çok para kazanma tutkusuyla içiçe geçti. Ölümünde ardında borçlarıyla ve bütün kitaplarının toplamından oluşan "*İnsanlık Komedyası (Comedie Humaine)*" adlı yapıtı. onu dünya edebiyatının en büyük adlarından, gerçekçiliğin kurucularından biri olarak ölümsüzleştirmekte kalmadı. İnsanlığın büyük değişimleri karşısında bakıyıp bir bütünlüğü bir düşünsel birikim çağı olan undokuzuncu yüzyıl hakkında en canlı, en derin, en doğrudan bilgileri de bugüne ulaştırdı. Balzac'ın *Eugenie Grandet, Köylü İsyanı, Goriot Baba, Tılsımlı Deri, Vadideki Zambak, Köy Papazı, Yıtık Hayaller, Kibar Fahişelerin İhtişamı ve Sefaleti* gibi romanları hep *İnsanlık Komedyası*'nın yanı, kendisinin "ideal" saydığı aristokratik dizenle son kalıntılarının canlı çürüdüğünün, para düşkünlüğü, gösterişçilik, insani değerlerden uzaklaşma şeklinde bahsettiği yozlaşmanın temel yaygınlaştığının anlatımıdır. *Friedrich Engels*'e göre, "onun büyük yapıtı, iki bar toplumun ovulma çürümesi üzerine ürkütücü bir ağıttır."

Peki nedir öyleyse Balzac'ı bunca bu yük, bunca kalıcı, Balzac'ın yapıtlarının okunmasını bunca önemli kılan? Neden gerçekçiliğin kurucusu sayılmaktadır bu soyluluk düşkünü adam?

Engels, Balzac'ın yapıtlarına Fransa toplumunun bütün bir tarihini yerleştirdiğini söyler. Marx'la birlikte bilimsel sosyalizmin kurucusu olan bu büyük düşünürün söyledikleri, sanatın bilgilendirici işlevi üzerine aklımıza kazınacak nitelikdir: "İktisadi ayrıntılar bakımından bile, özellikli, Fransa Devrimi'nden sonra gerçek ve özel mülkiyetin yeniden dağılışı konusunda, zaman'ın profesyonel tarihçi, istatistiçilerinin bilmeyen öğrendiğinden daha fazla şey öğrendim Balzac'tan..."

Balzac'ın olağanüstü bir sezgim yetenekli vardı. Gördüklerini yaratıcılıktaki dürüstlüğü ise, yaşadığı yerdeki sınıfın çıkarlarına değil, geleceğe uzanan güçlere yakınlaşan bir yapıtın oluşmasını sağladı. Balzac'ın bu dünü görücülüğü ile gerçekçiliğin doğuşu arasında önemli bir bağ kuruyor Engels: "Balzac, yokolmaya mahkum sınıfa gönül vermiştir. Ama buna karşın, en derinden duygudaş olduğu adamları, kadınları, soyluları sahneye çıkarınca en keskin hicviyi, en acı eleştiri yazar. Gözlemlediği bir hayranlık sonuç elde ettiği insanlar ise, sadece en çetele politik düşmanları, 1830-1836 yıllarında halk gıdımlarının gerçek temsilcileri olan cumhuriyetçilerdir. Balzac'ın böylece kendi sınıf duygularıyla ve öngörüşünün çiğnemek zorunda kalması, sevgili soyluluğun çöküşünün gerekliliğini görmesi ve onları bundan daha iyiyini bekletmeyen insanlar olarak sahnesinde; gelecağın gerçek onurlarını görmesi gerçekçiliğin en büyük zaferidir ve koca Balzac'ın en büyük özelliği budur bence."

Balzac'ın ve elestiri gerçekçiliğin başyapıtlarından sayılan *Goriot Baba*'da, toplumsal çözülüşün hâlâ soyluluğa karşı karşıya çözülmesiyle sergilenmesi, anlatma geçiş bir dramatik boyut kazandırmıştır. Fransız Devrimi'nden önce bir şöhrete ulaşmasında işçi olan, sonuk girişkenliği sayesinde sonuçta birbirlerek lüksüne ulaşan Goriot Baba'nın yaşamının son yıllarını geçirdiği Vauquer Pansiyonu'na konuk olursa. Goriot Baba, Burjuva devriminin de yücelttiği özellikleri, dürüstlük, çalışkanlık ve insan sevgisini bütünleştiren kişiliğinde. Çok sevdiği kızları ise, sömürdükçe sömürdükleri babalarıyla birarada görünmekten bile hoşlanmazlar. Onların Fransız sosyetesine katılmış, aristokratlığa çırpınışları ile burjuvazinin aristokratik yaşam biçimine uyum sağlamasındaki çıkmazlar. Değişime direnmişlerin getirdiği yozlaşma içinde biçimlenmiş yaşamı tasvire tanıklık ederiz. Pansiyonda kalan, Hukuk öğrencisi bir genç olan Rastignac ile Goriot Baba arasındaki dostluk ise, gençliğin coşkunlu ve deneyimlerin olgun luğuyla biçimlenir, zenginleşir. Rastignac'ın çıkmaya çalıştığı yaşam görünüşünün, en çarpıcı renkleri ekler Goriot Baba. Goriot Baba'nın geçmişine ve Rastignac'ın bugününe bakarken, bir yandan Fransa tarihine ve toplumuna, bir yandan da insanlığın evrensel değerlerinine, sevgiye, aşka, dostluğa, sadakate, azme ve uğurbaşlığa dikkat çekiyoruz.

"Uygulamaya gelince kesin kararları mutlaka tereddütlerle karşılaşacaktı. Tıpkı, denizin ortasında bulundukları zaman, güçlerini ne yana yöneliecekleriini, yıkılacakları bangı açıdan aşılacaklarını bilmeyen gençler gibi. Başlangıçta kendisini çıkar amaca çalışmaya vermek istedi. Ama kısa zaman sonra, bazı ilişkiler kurmağa dayanacak kapıldı, böylece ona daha yakın görundü..." (*Goriot Baba, Remzi Kitabevi, s. 36*).

Rastignac'ın sıkıldığı bu tümcelerde, kendimizden birşeyler bulmamamız mümkün mü? Hepimizden birşeyler taşıyan *Goriot Baba*'yı okumak, *İnsanlık Komedyası*'na bir adım sadece. Ama insanlık tarihine bir bakış, insanlık değerlerini kavrayışımızda yeni bir açı aynı zamanda.

Balzac, 1850'de, yani Komünist Manifesto'nun yayınlanışından iki yıl sonra öldüğünde, mezarı başında dünya edebiyatının bir başka büyük adı, Victor Hugo şu konuşmayı yapacaktı:

"Balzac, en büyükler içinde bizimkilerden, ya bütün ersanın en yüksektekilerden biriydi. Bütün kitapları sahnede bir tek kitaptır. İçinde bütün çağlar uyuşmuşmasın gerçekle karışık hilmem nanı bir telaşlı ve korkulu halde gelip geldiğini, yıkıldığını, devrildiğini gördüğünüz zaman, ışıklı, berlu bir kitaptır, onunla *İnsanlık Komedyası* adını verdiği ve nihayet pekala *Tarih* adını verebileceği, bütün bir çağlara ve ülkelere girer, Tacitus'u aşan ve Gaius Suetonius'a (I.S. 69-120 arasında yaşamış Roma tarihçisi) kadar uzanan, Beaumarchais'den geçip Rabelais'ye varan kitaplar, gözlem ve dile dolu bir kitaptır, gerçeğe, mahzuna, burjuvaya, edıyı, özdeyişi bol bol veren ve zaman zaman da birdenbire ve olabildiğince yavaşça bütün gerçekleri arasından, ahlakın en karanlık ve en trajik olduğu göstenveren bir kitaptır. Böylesine yüce, böylesine geniş kapsamlı bir yapıtın yazarının, kendi ne derse desin, istese de istemese de, katılsa da katılmasa da devrimci yazarların en güçlü soyundadır." (*Köylü İsyanı, Ode Yayınları, s. 7*).

GOGOL VE ÖLÜ CANLAR

"Gülünç, garip yanları, uyumsuzluklarıyla yaşam..."

Ondokuzuncu yüzyıl Rus yaşamında, çeşitli etnik toplulukların değişik toplumsal-politik dizelilikleri yansıtılmaya çalışılırken, demokratik ve toplumcu yönlenimlerin,çevrelerini saran geleneksel yapıları sorduklarında gözlenir. Ondokuzuncu yüzyılın ilk önemli romanımız (*Yüzbaşının Kızı*) yazarı Alexander S. Puşkin, çağdaş Rus yazınının temeline ilk harcı koyan kişidir. Onunla birlikte edebiyatın kurucularından sayılan ve "çağdaş Rus romanının atası" olarak nitelendirilen kişi de Nikolay Vasilyeviç Gogol'dür.

IVAN TURGENYEV
1818 - 1883

1809'da Ukrayna'da başlayan ve 1852'de Moskova'da noktalanan, kısa bir yaşam çizgisi vardır Gogol'un. Pek çok yönüyle İngiliz romancısı Dickens'a benzetilen Gogol, rahatsızlıklarla dolu bu kısa yaşamına "bu alar beşim ruhsal tarihim" dediği eşsiz yapıtlar sığdırmıştır. Yapıtlarında, yaşamın kuvoç, gelip yanlarını, uyumsuzluklarını dile getirir Gogol, Rusya'nın taşra kasabalarında yaşayan küçük, felmsiz insanlarda kahramanlarını. Ukrayna'daki çiftlik yaşamını konu eden ilk öykücü 1831'de yayınlanan Rus köy yaşamının öylesine gerçekçi, öylesine çarpıcı bir tablosunu çizmektir ki, bir çırpıda ünlenivertir. 1836'da Kazaklar'ın epik söylencelerinden esinlenerek yazdığı ilk romanı *Taras Bulba*yayınlanır. Yine aynı yıllar, en ünlü uzun öykülerinden olan *Portre* ile *Bir Deli'nin Günceesi*'ni yazar. Bunları yine bir uzun öykü izler: *Burun*. Gogol, ilk kez bu öyküde belirgin çevresel betimlemelerden uzaklaşır, yaşamdan olayda yoğunlaşmayı ilgiyi. Rus burokrasisinin yerildiği "Müfettiş" adlı oyuna, Petersburg çevrelerinin gösterdiği ters tepkilere karşın, çok beğenilir, uzun süre sahnelenir.

Yazarlık açısından alabildiğine zengin olmasına karşın, ağır ruhsal bunalımlarla da başlangıcı olan bu dönem, eleştirel gerçekçiliğin en büyük yapıtlarından olan *Ölü Canlar*'ın kaleme alındığı yıllardır. Gogol'un başyapıtı *Ölü Canlar*, yapıtın büyük bölümünü yurt dışı gezilerde tamamlar. Bir sürü eleştiri yöneltilir *Ölü Canlar*'a. Kimi bıyımından, kimi gerçekçiliğinden rahatsız olmuştur. Bu tepkilere oldukça kızar Gogol ve yapıtın ikinci cildini yazmaya koyulur. Ne ki, bazısında bunu, elindeki tüm müsveddeleri yakar ve kısa bir süre sonra da ölür.

Ölü Canlar, Gogol'un işlediği temel konulardan pek farklı değildir gerçi, ama daha bir ustalıkla, daha bir yerindeki düşünceler. Romanda sözü edilen canlar, kolluğun kaldırılmasından önce zamanı zamanı aylan ve mahiplerinin, aylan kadar vergi ödedikleri Rus köylülerıdır. Bu aylanlar arasında, çoğu zaman birkaç yıldönüm olmuş olan köleler de sayılmakta ve onlar için de vergi ödenmektedir. Ama, onlar karşılık gösterilerek borç da almaktadırlar bankalardan. Gogol'un "Çiçikov" adlı kahramanı da, bu sayım çalışkılıkları üzerine bir iş kurar kendinçi: toprak sahiplerine başvurarak, ölü canları iyi fiyatlarla satın alır ve bunları karşılık gösterarak bankalardan bol miktarda borç alır. Romanın sonunda Çiçikov'un Gerek Çiçikov'un kişiliğindeki çarpıklıklar, derekte çevresindeki kişiliklerin, sergiledikleri davranışlar alabildiğine bir tepkinin ürünüdür Gogol'e göre. Kimi zaman güldürerek, kimi zaman da düşündürerek acımasızca eleştiriz çağın düzenini ve ister ki, o çirkinlikler son bulsun.

Ölü Canlar'ın önemli bir yeri vardır Rus yazınında. Ondokuzuncu yüzyılın güzel bir armağandır Rus ve dünya yazınına. Kimbilir, ikinci cildini okuma olanağı bulabilseydik, daha da neleşirdi düşüncelerimiz.

TURGENYEV VE BABALAR VE OĞULLAR

"Bilinmesi ama yaşanmaması gerekenler..."

Rus edebiyatının ustalarından İvan Sergeyeviç Turgenyev, 1818 yılında zengin bir toprak ağasının oğlu olarak doğdu. Çocukluğun geçtiğe doğru geçerken Turgenyev'in aile ilişkileri Rus toplumunun yansımalarını içeriyordu. Gelenekçi olmasına karşın, aydınlık düşünceler taşıyan babası, oğlunun bilgili, okumuş bir insan olmasını istiyordu. Buna karşın, baskıcı, sert tutucu annesi, Turgenyev üzerinde olumsuz etkiler bırakıyordu. Annesinin sertliği ve bozgoncuğu Turgenyev'i kitaplara ve yazarların büyülü dünyasına itmişti. Okumak ve zamanla çeşitli yazmak eylemi, Turgenyev'de tutku durumuna dönüşmüştü. Moskova ve Petersburg'da okurken edebiyat dünyasının ustalarıyla daha yakın olmuştu. Babasının yazdırılmasıyla Berlin Üniversitesi'ne öğrenimini sürdürmek üzere gitmişti. Turgenyev'in yaşamının dönüm noktası olur.

Çarlık Rusya'sında Batı düşünce ve ilişkin fikirler korku yaratırdı. Büyük Petro'nun açtığı yoldan farklamak Rus aydını için her zaman zor olmuştu. Rus aydını Batılı ve yerel olma tartışmalarının içinde sıkıştırılmak yer almıştı. Turgenyev büyük bir hayranlıkla Aydınlanma Çağı'nın ürünlerine daldı. Hegel'in eleştiriyle karşılaşmasına maruz ustayı, bulduğuna karar verdi. Tüm yapıtlarını birçok kez okudu, gözden geçirdi. Turgenyev'deki tıkanıklık bir anlamda Hegel'den gelen düşünce akımının tıkanıklığı idi. Hegelci düşüncenin sürdürülmesi arasındaki tartışmada Turgenyev burjuva demokrasi temelde yer aldı.

İnsanın tatmin olmuş biçimlerinin yaşandığı Rusya'ya döndüğünde "liberal" denen karşılık tatlıdı.

Öykü ve şiirlerinin yer aldığı Çağdaş İnsanlı dergi aracılığıyla Rus okurları ile tanıştı. Doğaya ilişkin betimlemeler, insanın ruhsal yapısına ilişkin çözümlemeleri Turgenyev'in ustalığının ilk belirtileri sergiliyordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Bir Avcının Not Defteri adıyla yayınlanan öyküler toplamı Rus aydınları arasında tartışmalara neden olmuştu. Turgenyev, köleci düzeni öykülerinde irdelerken, insan özgürlüğünün nedenselliğini tartışmıştır. Veliaht Prens Aleksandr'in reformist yanının kaynağını Turgenyev'in öykü toplamından aldığı söylenir. Aleksandr Çar olunca köleliği kaldırmış ve toprak reformu yapmıştı. Bu reformlar toplumsal ilişkilerin sorunlu olması bile öba düşünce süreçlerinin oluşmasında ve sanatın işlevini de göstermiştir.

Turgenyev ilk romanı *Rudin*'den son romanı *Hem Toprak'a dek Soyluluk Yuvası, İlk Aşk, Devrim Öncesi, Babalar ve Oğullar, Duman, Bahar Sel*i gibi romanları hem ve sanki birçok öykülerini insanlığa armağan etmiştir.

Hegel'in etkisiyle Turgenyev için yaşam dingin değildir, hareketlidir. Her an bir değişim yaşanmaktadır. Yine Hegel'in etkisiyle olmalı, Turgenyev değişimi oluşturacak maddi güçler oluşmadan çözümsüzdür. Varılanın kısalığı, birak değişimi olarak kabuludür.

Ünlü de Turgenyev'in romanları bir karakik içindeki Rus aydınları arasında yoğun tartışmalara neden olmuştur. Turgenyev dönemin sanatçıkarı ile yakıcı bulunmuştur. Gogol'un Gönül üzerine yazdığı mektup yazısından ilk kez yıkıcı ilan edilerek, kendi cifrilliğinde sürgüne gönderilmiştir. İkinci kez de "Babalar ve Oğullar" adlı romanı ile yıkıcı bulunmuş, eleştirilerin etkisiyle ve arınmasıdığı Turgenyev'in ülkesini terketmesine neden olmuştur.

Turgenyev, *Babalar ve Oğullar* adlı romanında dönemin Rus aydınları arasında gelişen Nihilizm akımını *Bazarov*'un kişiliğinde irdelemiştir. Bu roman, rus aydınlarına Çar baskısı nedeni ile düştüğü düşünce bunalımını irdeler. Yoğun baskı, insanlar arasına kaçılan bir tarz, aydınları tek başınalığa, bireysel çözümler aramaya zorlamıştır (ne kişiydi. Turgenyev, Bazarov'la bu ayrılma tartışmıştı. Bazarov, insanın kurulmuşlu ve kurumsuzluğu ve yaranmaktadır. İnsanı olan saçma boyutunda çözümlemektedir. Aşk, Puşkin, gün, aşkına içi boş aşkırdardır. Bazarov toplumsal düzene karşıdır, ne ki yerine ne koyacağını bilmediği, oportunistçi için bir anlamda toplumsal düzenin sürdürücüsüdür. Bir yandan sorgulayıcıda hakimiyet, acıyı, tutarsızlığı sorgular, öte yandan yeine bağlık koymak bir boyuna eğiş içindedir. Bazarov'da kuşaklar arası bir çatışma ortaya çıkar gibi olur. Kuşakların ilişki nesil olmaktan sorumsuz da içerir bu çatışma. Eskinin içinden yeni, olumsuzun içinden olumlu nesil çıkacaktır. Kuşakların birbirlerine katkıları ne olacaktır?

Bazarov metafizik bir inkarcıdır. "Bugün yapabileceğimiz en yararlı iş yadırmaktır" der. Genç kuşak tarihsel olanı, kuşaklarının olumlu geçerginliği kavramadan inkarcı ancak metafizik olarak yaşamıştır. Oysa kuşakların bir geçerginlik vardır. Ve kuşkusuz ki kuşaklar tek bir nesil, sınıf çalışmasını taşıyan öğelerden oluşur. Ne var ki bu, genç kuşakla ocaklı kişan arasında değişe yaklaşma ilişkin bir tartışma'yı ortaya. Bu çarpıncıkı kuşağı birçok yıllarda bul edecek, verili koşullarda eskiyen değerleri temden bu kuşağı eskimeyi olarak alınıp ve yadırmıştır. Duyarsa olumsuzu, değişimin olumsuzu kendisi ile bağlantı yaşamamıştır. Oluşun *Babalar ve Oğullar*'ı okurken kendisini sorgulamaa değişen toplumsal koşulları gözonüne almaa gerekecektir. Bazarov geniş insan için bilinmesi gereken ama eşilmiş bir kimliktir.

ÇEHOV VE VİŞNE BAHÇESİ

"Yaşamın bir anını, kendimizin bir yanını görmek olanaklı..."

1860-1904 yılları arasında yaşayan Anton Çehov, dermin önemi Çarlık Rusyası'nın insanlık İçinde çelişkili bir biçimde birleşmeye çalışan toplumsal yaşamı, çöküşüne yön tutan aristokrasyi, düşünce sefaletini, politik ilişkisiyi, hayaşı sevkler peşinde koşan insanları görmüş, bu insanlarla yaşamıştır. Dönemine bilincinde olan Çehov, toplumsal yaşam biçimlerini taşıyıcılı sorumluluğunu üstlenmiş, Rus ülkesine bir aktarmacılıkla çok yenilikçi, gerçekçi bir yol bulmuştur kendisine.

Çehov'un kahrolduğu, ardan tanımı, ardan görünen olayı yakalayışındaki olağanüstülükledir bu bakıma. Öykülerindeki gerçekler özenişsiz, yalın ve korkusuzca dile getirilir. Kahramanlar binlerle birlikte yaşayan insanlardır. Umutsuzlukla, zaafiyetle, gizli kalmış ya da bir yerlerde gizlenmeye çalışılmaya esrenel değerlerinin yansıtırlar. Çehov'un hunerse gözlemciliği, akıl olmaz bir çokyonluğu getirile insanları ile salt komik, ne de salt trajik karakterlerdir. İçiçe geçen, birbirinin içinde erişen gizli bir bağ oluşmuştur. Öykülerinden oyunlarına doğru giderek gelişen çizgisinde, bireylerden toplumu açılan, kişilerin trajikliğinden toplumun trajikliğine yönelen bir yolumlarıyla ve Gorki'ye. Kişiler, kişilerin birbiriyle olan ilişkileri yaşamı tanımak içindir. Sınıf çatışması eksenesi bir yeni insan modelini yaratma çabası, Çehov'un tarihsel ve toplumsal sorumluluk bilincinden kaçmadığını gösterir.

Çehov, kısa öykücülüğüyle Rus edebiyat tarihini ve dünya edebiyatını şekillenmiştir. 1880 yılında çıkan ilk öykücülüğü esrel değeri gidereek yıkanan sayısız öykü oluşturmuştur. 19. yüzyıl Rus romanı yaşamın bütün canlılığıyla verem öykülerine örnek olarak, *Çukurda, Nişanlı* ve *Nemerdi Kafka, Muşkler, Azna Kalb Su, Küçük Köpekli Kadın* ve *Hırsızlar*'ı verebiliriz.

Yaşadığı toplumun geniş bilmemlanna yaydamayı ve hesaplaşmayı istiyen Anton Çehov, çelişkiyi, anlaşmazlığı insan lar arasındaki ilişkilerde vurgulamak için dramatik olana yöneliyor. Gerçekliğe olan bağlılığını bırakmaksızın, klasik kalıpları aşan, sepyasal bir anlayışa getirdi tiyatroya. Sonuçlarından, olayların gelişimlerinden çok, insanların söyleyemedikleriyle, tarım zamanla yaşadığı duygularını, umsuzluklarını yansıtmaya çalıştı. Bütün bu belirsizlikler An'ı ve geleceğe duyulan özlemi yansıtmaktadır. ona göre, Çehov'un ilk oyunu *Ivanov*'dur. Bu oyunu *Bağın Tabiki, Ayı, Evlenme Teklifi* gibi kısa komedileri takip. *Martı* oyunuyla başlayan yenilikçi dramatik arayışlarını, *Vanya Dayı, Üç Kız Kardeş, Vişne Bahçesi* gibi birbirinden güzel oyunlarıyla sonuçlar.

Anton Çehov'un son oyunları toplumsal çelişmeyin bütün görünümlerini verir. Çelişkiyi ortaya çıkarmak karşılı kişiler, toplumsal değişmeyle gelen ekonomik değerler, halkın ülkelerin özgürlüğü bir düzen değişikliğini isteyen aydınlar dramatik bir çatışma oluşturuyor. Roglub ve değersizlik duygusu içerisinde bireysel ve cihlinge bırakıldı insanları da, yeni koşullar düşünce cemiyetlerini de görmek mümkündür. Çehov'un en yazdığı *Vişne Bahçesi* oyunu, Rusya'nın ekonomik, toplumsal ve kültürel durumunun somut bir biçimde örneklerindir. *Vişne Bahçesi*, oyunda bir ormandır. Güzel, ancak yaşayanlara artık hiçbir şey vermeyen dünyanın, yetersizliğin simgesidir. Geçmişe duyulan bir özlemdir yalnızca. Yabancı ülkelerde yaşayan sahipleri için, duygusal anlardan öte hiçbir anlamı yoktur. Bu çabasızlıkta, bu bırakılmışlıkta bahçenin elden gitmesi kaçınılmazdır. İşçi *Lopahin*'in bahçayı aldığında yapacağı ilk iş, bahçeden en iyi biçimde yararlanmanın yollarını sırmak olacaktır. Üniversite öğrencisi *Trofimof*, *Anya*'ya şunları söyler: "...Bugün yani bir hayata başlamak için önce geçmişin kefaretini vermek gerek. Onu kazanmak gerek. Onun kefareti ancak acıyla, görülmemiş, sürekli bir ile ödenir ..." İnsanlığın değişimine inanan Trofimof, Rusya'nın değişiminin de kaçınılmaz olduğunu bilmektedir. "... İnsanlık daima yürür. Yetkisi yükselerek yürür. Sınırlılık ertelenmiş gibi görünen bazı yerler birgün yakın, sağlıklı durumu gelir."

Yenilikçi ve eleştirel bir tutum içinde yol alan Çehov, yaşamı ve insanlardaki derinliği kavrama yetisiyle hem insansal, hem de tarihsel olanı yakalamayı başarmıştır. Değişimi, eskiyeyle gösterecek, insanlık değiştirmeyi başarmıştır. Bu gerçekçi ve bütünlükçü sanatçıdan ne bugün, ne de gelecekte aşıklaşmak mümkün değildir. Çehov'la tam anlamıyla yaşamı karşılamak da, yaşamın bir anını, kendimizin bir yanını görmekle olanaklıdır.

ÇERNİŞEVSKİ VE NASIL YAPMALI?

"İnsana yaşam boyu yetecek bir baruttur bu kitap..."

Yıl 1864. Çarlık Rusyası'nın başkentinde sokaklar ordan oraya koşuşturan insanlarla dolu. İçlerinden bazıları, göre göre bir türlü alışmadıkları bir sahneyi büyümüş gözleriyle izliyorlar gene. Başkentin ortasında bir direk. Direğe bağlanmış bir adam. Herkesin ürett, iki yıl hücre hapsinden sonra halka teşhir ediliyor. Bu adam, 14 yıl süreyle madenlerde kürek cezasına çarptırıldı ve ömrünün sonuna dek Sibirya'da sürgün yaşayacak. Bu adam, o eyle suçlandığını bile bilmeden iki yıl küçücük bir hücrede tek başına kalıp Yaşayalmıştı. Ve şimdi halkın içinde. Direğe bağlı. İbret olsun diye.

Bu adam, Nikolay Gavriloviç Çernişevski'dir. Direğe bağlanıp halka teşhir edildiği o günün sonuncu yımı yıl sonra başkentte geri dönebilecek olan Çernişevski. Dondoğdude bozulmuş sağlığına karşın, aydınlığı yitmemiş bir beyzin ürünü, binlerce mayfa felsefe, ekonomi, politika, estetik yazarı ve Proleg adlı bir roman olacaktır kolluğunun altında. Giderken kaldığı *Ne Yapmalı?* romanı ise artık sırrı Sanç devrimcinin başucu kitabıdır. Eldan ele dolaşır, okunur, okunur.

Çernişevski'nin *Ne Yapmalı?* romanı, daha çok Lenin'in yapıtıyla karşılıtlanan diye *Nasıl Yapmalı* adıyla anılıyor. Türkçe'ye de öyle çevrildi. Günümüzden beş çeyrek yüzyıl önce yazılan bu kitap, Çernişevski'nin Petropavlovsk Cezaevi'ndeki hücresinde, demir parmaklıklı penceresinden sızan ışıkta, 4 Aralık 1862 ile 4 Nisan 1863 arasındaki dört aylık bir çalışmanın ürünüdür. Tek başına Çernişevski'yi dünya edebiyat klasikleri arasına katmaya yetmiş, ondokuz ve yirmiaşırı yıllık siyasi literatürünün en çok başvurduğu yapıtlardan biri olmuştur.

Toplumsal dönüşümü, sistemin kökensel, toplum değişimi olarak gördü Çernişevski. Üretim ilişkilerindeki değişimi bilçünlendirdi. kadın sorunu konusundaki görüşleri ve ev-ömen ahlak anlayışına tepkisel bir yeni bir toplumun nasıl olmaa gerektiği konusundaki kapsamlı algısının bilişsel idi. Mücadeleyi das düşünmes, kadın sorununa, evlilik ilişkilerine sosyalist bakışı güncel yaşamın somut ilişkilerinde yansıtma da ilk o olmuştur.

Nasıl Yapmalı?'ya Çarlık yönetimi tepki duydu. Tutcevic adlı Çarlık yanlısı bir profesor, 1870'de kitabı "musur" damgası vurarak, gözden düşürücü çalıştı. 5 baskı yapan bir broşürde şunları söyledi: "Roman, erişeklik çağına basmak üzere gençlerinin bedeel almakta ve ruhlarındağı tabloluyla, hayal güçleri ve zihinleri zaten perişan olan bu gençleri daha da kötü tutmayı amaçlamaktadır. Ancak tutmadı bu propaganda. Kitap "Rus gençliği için bir bir siyasi program" olarak algılandıkla sosyalist çevrede.

Gençlik ne bulıyordu bu romanda? Neydi yani olan, kalıcı olan? Hayşıdan önce insanlardı. Çernişevski, hayşıdan çok yeni insanların romanını yazdı. Onun dünya edebiyatına en büyük katkısı, eski ile yeni arasındaki çelişmeyi, bir kuşak çelişmesi, Turgenyev'in babalar ve oğulları arasındaki farklılaşmalardan apayrı bir biçimde esaf çelişmesi olarak yansıtmasıydı. *Nasıl Yapmalı* da Vera Pavlovna, Lopahov, Kirsanov gibi çalışkanlıkları, girişimcilikleri, insana olan sevgilarıyla öne çıkan, yeni insanlar, yeni bir yaşam biçimini kurmak için kolları sıvarlar. Aralarında yaşlılar da vardır gençler de. Vera Pavlovna'nın kurduğu dikiş atelyesindeki çalışma biçimi, her ne kadar tarihsel-toplumsal açıdan bir ütopiyaya karşılık geliyorsa da, sömürü düzenine son vermek için "bugünden birşeyler yapmak gerekli" ni duyumsatmasıyla önemlidir. Çizdiği yeni insan tiplerinde iç tutarlılıkların gözetir Çernişevski. Ne kadar yeni, ne kadar alışılmadık olsalar da, okuyana "herkes onlar gibi olabilir" duyumsaşı veren bir sıradanlıkları vardır bu İnsanlara. Dünya edebiyatındaki ilk devrimci kadın tiplerinden biri olan ve kadının ürünü yaşamına katılmını, evlilik ilişkisinde eşteğe eşit söz hakkına sahip olmasını, kendini belirmesi geliştirme ve toplumu dönüştürme

uğraşını bütünleştirebilmesini yansıtan Vera Pavlovna, çocuklukları, babalı uyukluğunu ve kaymaklı çaya olan düşkünlüğü ile hiç da "İmanlıdır" değildir. "Sahlık eşya" gibi bir köşesine ilişiği babe evinden ayrılışı, canını dişine takarak kurduğu dikiş atelyeleri ve çalışan kızlar arasında gelişmekte katkıda bulunduğu verimli insan ilişkileri, koçsu Lopahov ile, sonra aşık olup ölmüş bir erkekle yaşadığı Kirsanov ile aşk, dostluk, yoldaşlık temelindeki dayanışma ve anlayışlılığı bep sosyalist ahlak karşıyıştırılı örneklemmesidir. Dikiş atelyesinde kazandığı başarıyla yetinmez Vera Pavlovna. Tıp okuyup doktor olmaya karar verir. Başarı da. Oy kesine ezildi, berabi, insanmıştır. Kadınların toplumsal yaşama katılmasını sınırlandırmama karşı çıkarken, bu sınırları aşmayı da görevi saymaktadır çünkü. "Bugünün olanak'ı ütopikte bulamadıklarımız kimi alanlar yanlarda kapatılmamış olursa bu kez de geleneklerle kapatılmış oluyor. Ancak beş yüze de bu alanlarda etkinlik ta bulunabilirim, tek ki geleneklerin bana karşı yükseltecekti ile tepkiyi göz önünde güde alayım." (*Nasıl Yapmalı, Kuzey Yayınları, Cilt 2, sf 163*) Romanın sonunda, Kirsanov'e "tüm hayatını, varlığını, hazeyini vereceğin, yaşamın bağlayacağı bir ile sahip olmak istediğini" söyler. Bu sözler, Çernişevski'nin "sır sanırı kişiler nedeniyle açıkça değinmediği, ama Vera'nın çevresinde sıyın gittiği belirgin olan devrimci çalışmaya kadının da katılma istekliliği olduğunu anlatmaktadır.

Genel koşulları, romanın salında bir yan kişiler olan, ancak kendilerini ötekı "yeni insanlar"dan ayrıran özellikleriyle *Nasıl Yapmalı* sayfaları dışına taşarak, politik çaşma yüzünülerin belliğince dönüşen Rahmetov'ların çizgisini de anımsatır, ancak yakınlaştırmamıştır. Vera Pavlovna'nın sözkeriyle, bir "kartel"dır Rahmetov. Onun gibileri için durum farklı, onlar işle evlenine kaynaşıyorlar ki, İçinlarına hayallarını doldurum bir sorumluluk, hatta hayatlarının kendisi oluyor. İş dışında özel hayat diye birşey kalmıyor onlarda. Bizim için erişilmez bir durum bu Sizin gibi kartel değilim." (*age, sf. 158*) Çernişevski de çizdiği bu özel kişiyle "olağanüstülüğün" farkındadır. Rahmetov gibi insanlar çok azdır, bu tüm temellerini olabilecek yalnızca sekiz insan tanıdım bugüne kadar ve içlerinden ikisi kadındı." (*age, sf. 59*) der. İrdelmesi güç bir ürün, disiplin sahibi politik çalışmada tab, insan ilişkilerinde ezgek, uyumlu bir sayıdan insan tipidir Rahmetov. Genç kendisini fizikseli, kültürel, politik gelişimine uğraşma, dürüstlüğü ona, açıkcasıyla, kararlı ve hiçbir güçlükten yılmayan enerjisini en sonuna dek devrimci çalışmada harcayan kişiliğine oykunmemek mümkün değildir. Oysa onunla sınırlı olan nedeni "ömründe tek çözüm dendan başka birşey gummamış olan insanım, ondan bir ev resmine bakıştırda gördüğü evi saray sanmasını önlemek"tir Çernişevski, Rahmetov tipiyle, aşkı resimde, büyük bir saraydı küçük bir köşesini de gösermektedir bize. Bu köşeyi görüp, saray dahen şeyin aslında çok daha büyük bir yapı olduğunu, resimdekinin ise salında büyük bir ev olduğunu kavrayabileceğin, diye. Çernişevski, herkesi Rahmetov gibi olmaya öykündürmek peşinde de değildir. Herkes saray yapamaz, sarayda oturmak şart değildir, sarayı değil, evlere yönelmeye çalışır okuru. "Mutlu bir yaşam sürmek için, ışıklı aydınlık dünyaya çıkın, barışa uzanan yolu bakın nasıl da güzelmiş, gemli çelici ve nasıl da kolay: gelişme, bu yolun adı gelişme, gelişme... Çevrenize bakın, toplayın, düşünün, yaşamın terteniz tatlarını, insanlıkla ve mutlu olabileceğini anlatan yazarlar var, onlara kitapkanı okuyun, ayet okuyun bu kitapları, çünkü bu kitaplar insanın yaşamı sevinçle doldurur: yaşamı taleyin, yaşamı İslamek son derece ilginçtir, düşünün, düşünmek çok çekici, sürükleyici birşeydir. Evet hepsi bu! Sizden ne birşey vermenis, ne birşeylerden yoksun olmanın istenilyor! Hayır, gerek yok bunlara! Yalnızca mutlu olmayı isteyeceksiniz! Evet, gerekli olan tek şey bu, mutlu olmayı istemek. Bunun için çalışmanize büyük bir zevkle özen gösterecek siniz. Çünkü mutluluk çalışmadadır ..." (*age, sf. 112*)

Çernişevski'nin bu sözleri *Nasıl Yapmalı* sorusunun da ilk yanıtıdır bir bakıma. Yaşam arkadaşı Nadezhda Krupskaya Lenin'in bu kitabı verdiği önemi anlatırken "oyla büyük bir dikkatle okuyacak bu bu romanı, esir arkadaşlarımı oyle incelik ler bulup çıkarıyordu ki, çağrı kalıyor dum" der. Lenin, yeni yanıtlar bulmak için bu romanın yeniden yeniden okunmasın gerektiğini savunuyordu. Bugün hâlâ zanpnlaşmak için okunması gerekan, İnsanın yüreğini sevinçle doldurucak beş yapıtlardan biri *Nasıl Yapmalı!* Lenin'in 1904'te söylediği aşlarda bu yazar, kitabın sayfalarından taşmayı sürdürüyor. "Yüzlerce insan bu kitabın etkisiyle devrimci olmuştur. Benim arkadaşım bu kitabı okuyuş biçimini, ben de vurgunum *Nasıl Yapmalı*ya. Beni derin bir şekilde ikiz ki kıvamlı capsalamıştır bu kitap. Genç yaşlarda okunduğunda anlaşılamayacak denli derin düşüncelerle dolu ve çok etkili. Sanırım ilk kez 14 yaşımdayken okumaya çalışmıştım *Nasıl Yapmalı*yı. Hiçbir yazar sağlamayan, hatırlıkara bir okumayılı bu Ağabeyimin idam edilmesinden sonra, onun en sevdiği kitap olduğunu bilerek yeniden ele aldım *Nasıl Yapmalı*yı ve bu kez birkaç gün değil, birkaç hafta sürecek bir okumaya çıştım. Ancak o zaman anlayabildim derlolüşüm. Öyle bir ilâ sunuş değil insana yaşam boyu yetecek bir barıtlar bu kitap..."

GORKİ VE ANA

"Toplumcu gerçekçiliğin ilk adımları..."

Oğlunun "yasak" kitaplar okuduğunu öğrenince korku ve arınma duygusuna kapılan bir ana. Ve oğlunun yanısı, "gerçeği bilmek istiyorum"

* Evlenmiş oğlunun arkadaşlarıyla yapılıp toplantılardan birinde. bir kızın etüdü sözü, "biz sosyalistiz" Annenin du yunca inanışının sarsılması. Ahlâmı gençliğini İnürmen ve sosyalist olmayı, kendi gençliğinde Çürü kafa tutumu sakat bir rahma ayleni yapan derneklerıyle özdeşleştirmesi. "Oğlıyla arkadaşları çimdi neden sosyalist olıyular sonki?"

* O gün "biz sosyalistiz" diyen kısa oğlunun aşık olduğunu düşünmüş. Gerçekliğe oğlu hapisteyken. Bir iş burkulmuş: "Oğlunun hapiste olmasına bende ince gelecek bir kadın var" düşüncesinin anayı sarması.

* Başarısız bir grev girişimi sonrasında da tarafı olduğunu anlayan bir ana. "Bugün solamadılar ama yarın salarlar" Oğlunun "seo yiğit bir kadınım" yanılı. Bu oryayı saklamak için elini yüreğine bastıran bir kadın. Öyle bir gurur, öyle bir oğluşuyuş.

* Oğlu hapisteyken gorsıp gidişinde, bildiriler dağıtıkaya nasıl taşıdığını bir aile meseesi anlatır gibi anlatması. "Artık anamın de eryıdar" diye bösdesonmesi halka.

* Mayıs'ı kutlamak için oğlu ve arkadaşlarıyla sokağa çıkan ana. Yüzlerce taşıdığı bayrağa el vermek. Artıştan genç gösürürken oğlunun sesini duyuncu, "yaşıyor, beni düşünüyor" duygularıyla yüreğinin dağlanması ve sevinç kırmaşası. Sonra bayrak elde, sokakta kalan lara seslenen bir kadın: "Gençliğimiz, karınnız, cammız tüm halkımız için yürüyor! Onları yalnız bırakmayın! Onlara karşı çıkmayın, çocuklarınızı yürüdükleri yolda tek başlarına bırakmayın! Kendiniz ne seyin!" Oğulunuzun duyularına inanın. Gerçek onların yüreğinde doğmuştur. Gerçek için fada edivdesi kendilerini Gurenin onlarn."

Öykuyu sürdürmeyelim. Bu kadının adı, farklı dillerde farklı farklı olabilirdi. *Maksim Gorki*'nin romanında Pelagya'du. Ama yapıtın adı gibi çoğunlukla ona de sadece "*Ana*" diye seslenilir. Sevginin, sağduyunun, insancıllığın, direncin simgesi bir kadın, taşın. Uyanılmın romanında gördeleniğidir bir bakıma. Oğlu Pavel'in düşüncelerine, arkadaşlarıyla yaptığı konuşmalara ve gidecek can bular, serpilen bir nicelikleye tanıklık etmiştir, Pelagya da değişecektir. Sessizliği ses, boyun bükülüğü karşı koymaya dönüşür öy fell bir bir zaman temiyle bitmemiş bir simge yaşamalır ormanlıkl. *Gorki*'nin zamanı bu oykünün esemli bir parçasıdır ancak.

Ve bu parçanın Gorki, toplumcu gerçekçiliğin ilk esserlerini da yazdı ayrı sı sırasında 1868'de doğan, 1908 devrimine katılan Gorki'nin 1902'de Moskova Sanat Tiyatrosu'nda büyük başarı kazanan *Nadire* adlı oyununda sonra ilk büyük yapıtıdır. Ana. Yeni bir hoca biçimsaşı, yeni toplumsal karakterlerle edebiyata girişimi yaratır. Gorki'yi çağdaşı eleştirel gerçekçilerin tüzündeş eyinsa bir özellik, toplumsal sorunları sergilemesinin ötesinde, toplumu değiştirmeye gerekliliği ve olanaklılığına dikkat çeşme, bu değişimi gerçekleştirme uğraşı içindeki mücadele insanı yaratma olgusu ilkin *Ana*'da en somut biçimini alır. Bu açıdan, eleştirel gerçekçilik ile toplumcu gerçekçilik arasındaki geçişi gösteren bir romandır Gorki 1906'da once *Ana*'yı, sonra *Düşmanlar* oyununu yazarak, edebiyatta yeni bir eşiğinin aşılmasına olmuş, toplumsal sınıfların, yalnızca birbirleriyle çatışmalarını gösterilmeyecek değil, kendi kendilerinin bilincinde olışlarıyla da yazılmıştır.

1936 yılında noksanlarını 68 yıllık yaşamında Gorki'nin üretkenliği daha çok 1905-1925 yılları arasındaki ona yaş dönemlerde yoğunlaşır. Yapıtlarını dört grupta incelemek zorunludur ilk öykülerini ve *Küçük Burjuvalar* oyununu *Firtina Kuşunun Şarkısı* öykücülüğü yazdığı zamanlarda da kendisini "sosyalist" olarak tanımlıyordu. Ancak işçi sınıfının sosyalist mücadele ilişkindeki yazısı ve çıkışlar dengesinin önemini henüz kavramamış, soyut romantik bir devrimci bağlanısı sergilemişti bu ilk yapıtlarında. Ana daha çalışkın bir sosyalist tezo sahip yazılarını

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İTALYAN SINIF SAVAŞIMI TARİHİNDEN BİR KESİT

NOVECENTO

"bu dünyaya önce köylüler, sonra ağalar geldi..."

20 yüzyılın başlarında Kuzey İtalya'nın Emilya bölgesinde bir "latifundio"*.o Feodal üretim ilişkileri içinde büyümekte olan kapitalizm sayesinde refahını sürdürmeye çalışan ağalar.

Ancak, bu açık sınıfsal tablonun karşısına, üretici güç köylüler ile toprağın sahibi ağa arasında bir kader birliği izlemiyor. Şimdilik birbirlerinin dilini anlar gözükmüyorlar; uzak başı ve ağa, aynı gün doğan torunlarının sevincini birlikte yaşıyorlar. Bonaccorsi ağa, köylülerin paganlığı içinde yaşamıyor. Yüzyıl dönümüyle birlikte değişmeye başlayan bu ilişkiler; bu geçişin, yıkılmaya hazır, ama çoğunlu, rustik tablosunu sonuna çıktığını Rigoletto bahçesindeki soyunu duyuruyor. "Giuseppe Verdi öldü!" Bu pahsa 25 Nisan 1945'te savaşın bitmesiyle başlıyan *1900 Novecento* filminin öykümünün sesi başlangıcı.

İtalyan sinemacı Bernardo Bertolucci'nin 1976'da tamamladığı, *1900* süresi, mağyeti ve en başta içeriğiyle, bir büyük film. *1900* Türkiye'de bloksaç yıl süren bir sansür davasını sürdürü, şimdi bozuk bir kopya olarak iki bölüm halinde gösteriliyor. "Paris'te Son Tango"yla tanıdığımız Bertolucci'nin çok Oscar'lı son filmi Son İmparator'u da dünyada büyük yankı yaratı.

Sınıf, sınıfsalık nedir, yeni üretim biçimleriyle, yeni sınıflar nasıl oluşur; sınıflar faşizm gibi uçlarda, çıkarlar peşinde hangi rolleri alırlar? *1900*'de bu temalar, bir çiftlikte başlayıp, sonra yine aynı mekan çevresinde, ama savaşının boyunu bütün bir sistemin derinliğini içeriken, bitiyorsun. *1900*'ün büyüklüğü, sınıf savaşımını bir kesitinden çağlar bir sanat yapıtı çıkarmasında; dinamik ve yaratıcı bir anlatı yerine umudu, heyecanı ve hüzünlü tanıtı tanıtı bir bakışla sinema dilne dönüştürmesinde.

Daha jenerik yazılarıyla büyükce gösteriş kahraman insan tablosunda, insana olan güveni, birliğin gücünü, devrimci Rus Edebiyatı'ndan Maksim Gorki'den sayfalan çağrıştırmasına hizmetsiz bağlıyorsun. Sonrasında ise, yer yer klasik Fransız romanlarının anlatımına değil ritir bir dokunum, yer yer gidin, yer yer resmin en güzel kullanımının, İtalyan senfonik müzik geleneğiyle beslenmiş müziğin ve bu müzik kaynağı ortama; başkalarının köy ilkesin "Hayır!" derken, "Kovkmuyoruz/Biz Sosyalistiz/Özgürlük İstiyoruz" diye bağ bir ağıdan çıkarı köylerden devrimci potansiyelin bir anda patladığı sahnelerin içine dalıyoruz.

1900, feodal üretimden kapitalist üretime geçişi, kapitalistlerin faşizme desteğini, faşizmin tahrasını, ayrıştırmalarını, bir avuç insanın öyküsü içinde sağlıyor. Kişiler ve mekanlar, dönemler ve kadrolar yer yer dinamiğen bir anlatımla canlandırıyor. Yaşlı toprak ağası, geçmişte olan çağı düşündüğünü Torunumun (Alfredo'nun) doğumunda görkem ve bu-

ruklusk bitmeda. (Bertolucci tiyatrudan da yararlanıyor. Torunu kutsayan rahip ve ev ekimeri, bir perdeyle sahne gibi görünmesi sağlanan bir bölmeden geçiyorlar. Şehir meydanındaki kulüp binasının, ağaların tüm bir toplantısı, kara gömleklilerin ilk kez bitmeye çalıştıkları sokak da aynı havada) Alfredo'yla aynı gün doğan Olmo'ya büyülerin kapısına yumak yediği resimsel bir gösterisi eğlişinde, köylü olarak doğduğu ve öyle kalacağı anlatılacaktır.

Ardından mekânlarına başlıyor. Köylüler, birer tarım işçilerine dönüşmeye tepki gösteriyorlar ve çeşitli olaylarda eylemci, pratik ve kalıcı olarak çizilivorlar. Toprakzaştırılmak, yani işçileştirilmek istediklerden birlik ruhu kazanıyorlar. Yeni toprak ağası farklı bir kapitalist(ir) ise, soysuz ve doymaz bir çıkarcılık içinde,

kendini devletle özdeşleştirmeye başlıyor.

Irgat oğlu Olmo'yla, ağa oğlu Alfredo'nun bahçede oynadıkları bir sahnede sınıf sytrunı İncelikle ruzulamıyor. Alfredo, Olmo'ya göre çok becerikli kılıç ve uyuşuk kalıyor. Olmo'nun film boyunca Alfredo'ya ödün gelecek yaşamın bağlılığı kazandığı ve kavgacılığı çocukların dünyalarında uzaklaşmaya çalışılıyor.

Bu yıllarda İtalya; üretim büyük ölçüde küçükliğe ve tarım işçiliğine dayanırken, hızlı makineleşmenin özellikle Kuzeyde yaşandığı bir ülke olarak görünüyor. Toprak ağalarının, tüccarların ve yerelliğin egemen olduğu, ekonomik ve politik bakımdan güçsüz bir devlet eliyle yönetilirken ülkede hızlı adımlar, çıkarımlar yaşanıyor. Emekçilere (1909'da İtalyan Genel Emek Federasyonu'na 320000 işçi kayıtlı) karşı ağlıdığı içindeki toprak ağaları kapitalistlere dönüşüyor. İtalya vatanseverlik yafnı altında emperyalizmi yaşıyor. Savaş başlıyor. Olmo askere gidersken yaşanan sahneler ve Alfredo'nun evde kalışı sınıf farklılaşmasını, savaşın sahnesini açıkça ortaya koyuyor. Olmo'nun savaştan döndüğünde sahneyi oluşturan derasa makine ve onun makineleşmesin getirdiği k köylülüğün işçileşmesine göstardiği tepkiye karşın kahyanın "makineler de ırgat gibidir, onlar depeyi alırlar" sözü üretim ilişkilerinde, üretici güçlerde ve paylaşımda değişimi özü bir biçimde anlatıyor. Emekçi birlikleri de kendini gösteriyor.

Emekçi sınıf bencıklaşırken, kapitalistler de yeni koşulara, yeni uyum yollarına geliştiriyorlar. Kilisede, büyücü başkaldırı ve grev dalgasına karşı, sonradan kara gömleklilere dönüşecek kendi polis güçlerini kurmaya karar veriyorlar. Herbirinin bağıldağı para, kutuya tehlikeyi, vahşeti duyuran bir çan sesi eşliğinde düşüyor. Filmde her gelişme, değişim ve kaçınılmazlığıyla simgesel kısa cümlelerle, sahnelerle haber veriliyor.

1915'te ulusça aydınlar, kimi devrimci sendikacılar ve futurist(ler (gelecekçiler)'den oluşan küçük bir grup, devrimci

eylem birliği anlamına gelen Fascio di Rivoluzionario'yı kurmuştur. Programlarına beşinci Avusturya'ya, burjuvaziye, rahipleri ve sosyalizme karşı ilanlar. (2) Sanayinin konyucusu olmayı, yeni talepleri karşılamayı, sağ bilinçsizlenerek tüm ülkeyi kendi ilkel düzeyine indirmeyi ilke edinecek olan faşizm, ilanlan lehine çevirmeyi başaracaktır.

Filmde bu gelişme iki bölümde çok güzel veriliyor. İlki, Alfredo'nun gelecekteki karısı Ada'yla tanışmayla başlıyor. Ada ve çevresi yeni kültürü anlatıyor. Bu çevrenin köylülerde gösterdiği ilişkileri yoktur; yeni burjuva sanatını izleyir, tablolar alıp, fotoğraf çekerler. Ote yandan ağa soln kudurmuşçasına saldıran kara gömlekliler sokaklarda kol geziyorlar. Diğeriyse, ilk filmin son sahnesinde bir grup melon şapkeli, bastonlu küçük burjuvanın toplandığı kahvede geçer. Tiyatral ve simgesel bir dikkatlemeyle İngiliz tahnan küçük bir modeli, eğlişiyle, beyinsizliğiyle sergilenir Kahya Attila gurula kara gömleğini deriri, komünizme yapacaklarını zerali bir tredi üzerinde gösterecek, gelecekteki sınıf tanımaz saldırganlıklarının habertni verir.

Filmdeo bellekinde daha bir yer edecek olanca, o güzelim, şiir gibi dizelü sahneleri. Sürülerinde güzel seçilmiş işçi ve köylü tiplerinin bir araya geldiği bu sahnelerde, insançla ve evlemde birlikteliğin ruhunu, ne zaman acıda tıyları ürpertecek bir içtenlikle ruzulamış Bertolucci. "Grev, grev" sloganlarının gerede yankılandığı, askerde ün salınan Sonne hep birlikte yanıp gördeleriyle bacıkat kurduklan, hep bir ağızdan şarkı söylediklerl, katledilmiş komünist arkadaşlarının cesetlerini sokaklarda taşıyıp taşlıt katilleri lanetlediklerl sahnelerin hepsi sinema tiliürüne birer katkı. Özellikle bird, sınıf savaşımını anlatan bir filmin kendisinin do ne kadar devrimci olması gerekliğini gösteriyor: Tarih 25 Nisan 1945. Kaçıştar çekilmeye başlıyor. Saman yığınlarının tepesinde bir kadın, elini gözlerine siper etmiş, uzaklardaki çarpışmayı aktarıyor. Her şey ışıl ışıl, renklerden mavi, kamera aldığı'dağlar, aşağıdan yukarıya, ağaçların arasından tarlaları, çıkıp geliyor. Kadın haykırarak anlatıyor, elbisesi rüzgarda uçuşuyor. "Kazandık". Köylülerin eski coşkusu yön değiştiriyor, birazda ellerde yabalar belliyor: "Kahrolsun kara gömlekliler, kahrolsun faşizm".

Bertolucci'nin, birer devrimci olarak tanımladığı köylülere esf birlemiline bakıyı söylenebilir. Anlatılan köylüler 45 yıl içinde pagan kır hayvanından tam anlamıyla kurtulamıyorlar bir birli. Genel grevi, birlik ruhunu taşıyorlar; emlerini koyuyorlar ortaya; ancak son darbeyi indirecek diyan örgütlülüğe ulaşamıyorlar.

Bertolucci, aynı zamanda sinema tekniğini ve bilgisini, tarihi ve yorumunu filmin her sahnesinde ortaya çıkarıyor. Özellikle filmin finalinde, Olmo ile Alfredo'nun çekişmesinden (daha doğrusu Olmo'nun Alfredo'nun kaçışını öldürmeye çalışırken) kamerasın devrimciliyle yaşlanmış, hâlâ ürüp, kalmayan ama dostluklarının bitmediğini gösteren geleceğe umutsuz kucağı, mutluluğu sinema doğrul yanında bir siyasal bilimci için oldukça yüksek anlamlar taşıyor.

Olmo ve Alfredo'nun çekişip, tüğmesinde simgesel olarak tarihsel uzlaşmada tarafları verdiriken, 1970'lere uzanan demiryolu sahnesinde Alfredo'nun intiharıyla aynı simgesellikle "gitmekte olan ve gelmekte olan" anlatılmak istenıyor belki de. Yine intihar eden Alfredo'nun, çocuk Alfredo'ya dönüşü, filmin başlan sona kurgusal dokunuş yedirilen Olmo ile Alfredo arasındaki samımak dostluk bağının ustaca anlatımı belki de.

Filmin, siyasal kurgusu, yukarıdakine benzer siyasal yorumu başka tartışmalarında konusu belki de. Ancak bir filmin böylesine tartışılarıa yol açması bir mutluluk. Sol kültürün burca motifini yaratan *1900*, yıkılı, içtenlik dolu bir film. Düşündürücü ve umut verici bir film.

* İlkel bir tarım ve kırsal üretim üzerine kurulu büyük toprak mülkü.

SSCB'DEN BİR OYUN

"insanların ayrıntı olmadığı bir dünya için..."

Çeşitliliklerle doludur yaşamımız. İnsan doğasındaki çok yönlülük de bestler bu çeşitliliği. Çok sıradan, çok yalın bir insanın çırpınışı bile çarkın dişlilerini zorlar. Yaşamda olmasa da kendi küçük yaşantımda bir dönüşümdür, değişimdir bu zorlayış. Ozmlar, yazarlar öyle olağanüstü yakalarlar ki ayrıntıları, insanı; olağan olanı olağanüstü kılmayı başarırlar gözümünün önünde. Öyle, sıralar takamak kurtulamıyor: İşin içinden. Orhan Kemal'in Bekçi Murtaza'sını salt dalkavuk, salt bilgisiz ya da tek başına başka bir şey olarak adlandırmak: insanı anlayabilmemiz için daha çok çabaya gerek sinmemiş olduğunu gösterir.

Aleksandr Gelman'ın *Biz Aşağıda İmzası Olanlar* oyunundaki Leonya Şindin de bu kılçık insanlardan biridir. Dar gelirli bir memur; karısı, çocuğu ve işi arasında sıkışı gidan bir yaşam. Çevresindeki olaylar öyle karmaşık, insanların statüsü öyle belirleyicidir ki, Leonya'nın "etkiniz eleman" olması kaçınılmazdır ve bir ölçüde bağışlanabilir da. Kimsesi insanın değerini hiçe saymaktadır çünkü. Kurallar öylesine keskinleşmiştir ki, kural oyunlarına yeni yazmaçsayma rahip çıkarlar karşılara. Gizerek kimin için, ne için oluşturulduğu unutular ya da göz ardı edilir. Esas olan kurallardır; insanlar ayrıntıdır yalnızca. Çıkar ilişkileriyle, bireyselliyle oylesine içice abr ki insan, dönen dolapları görmek, ses çıkarmak zorlaşır. Hayır, diyen sıçanlar, varlamsevmez damgasını yer.

Biz Aşağıda İmzası Olanlar adlı oyun bir trende geçmektedir. İki kent arasındaki süre ve iki kompartıman arasındaki ilişkiler bir insanın geleceğini belirleyecektir. Mülkiyetin devletleştirilmesi sürecinde üst makamlardan yetki alan bir komite, kendiliğinde verilen rapora dayanarak bir firmı denetlemek üzere yola çıkmıştır. Firmadaki yetersizlikleri görmeleri beklenmektedir onlardan. Firmadaki üretimden sorumlu olan kişiyi görevinden alarak, yetkililerin önerdiği başka bir insanı sorumlu atayacaklardır. Görünürde böylesine olağan bir durum. Oyunun baş kişisi Leonya'nın karşı çıkışını başlangıçta yadırgatacak kadar olağan. Tren yol aldıkça biz de bürokrasi yolunda yol alırız. Leonya ünü yönetici dostunun iyiliyesine, çalışkanlığına, dürüstlüğüne yürekten inanıyordur. Komitenin kararını durdurmak, komite üyelerinin inanın işleyişiyle ilgili elindeki olumlu raporu imza atmalarını sağlamak için kendi isteğiyle binmiştir trene. Bu küçük, iyi niyetli, İdealist tutumun doğruyu anlatabilmek için bir dizi oyuna başvurur İnsanlık değerleri açısından onur kırıcı, tüksindirici bir duruma düşmeyi göze alır. Kurnazlık, çocuğunu gözden çıkarmıştır artık. Komitedeki üç kişiyi inandırdığı anda adaletin yerine geleceğini sanmaktadır. Ancak onya karşı savaşımın ayrımında değildir. Derinlere kadar kök salmuş bir ağaca çarpıp durmaktadır. Konuşma örgüsü geliştikçe bürokrasi dalarma insanlan sarıp sarmalağını, boğduğunu görürüz. Bürokrasinin uygulayıcıdır bir bakıma. İşleyişe uyumsuzca hizmet eden insanların trajikomikliğidir. İliç bir kişiyi çıkan olmaksızın, kendisini yok sayarak bu insanlara karşına çıkmıştır Leonya. "Hayır!" diyebilmeyi başarmıştır. Tepkisizliği büyüklük sayan bu kişilerin eğitmeye çalışmıştır. İç içe geçen öyle bir çıkar ağı oluşturulmuştur ki, rüşvet yaklaşımdan anda sınamın değin bırakılmayacak bir dans sardım Komite üyeleri kumaşara sahip çıkarın ru gerçekten de rahatlarını sevdikleri için mi böyle davranıklarından emin değildirler. Kuralarma bir fasiz olarak gelen bu yumuşaklığa dönüşür ve Kuralarını unutmamaya başlar. nitsi kaçınmışlardır bir kez. Kendilerini de aşan bir kuşkı yayılır ortalığa. Yapışkan bir sükût olarak gördikleri Leonya.

"Kanı zaymek sevilip, kayın ağaçlarını öpecek değildir. Yaşam zaymek en namuslusun, en dürüstün en çalışkanın hırsını ezmektir. Başarı dangeldiğinde onun desteklemek, zor durumda kaldıklarında onlara hakkını savunmaktır. Yaşam o insanlarındır" der. Oyun oşlar bu insanlan biçdiz zaman görmemişlerdir. Kayın ağaçlarını sarabilecekleri akıllarına gelmemiştir. Komite üyelerinden işleri en olumlu bırakan bırakrasinin geçekleşmesi uygunuza yerine getirezi bile bu vicdan rahatsızlığına dayanamaz. Ne kendi içinde bir değişimi gerçekleştirecek gücü ne de sisteme karşı koyacak yüzü kalmadığından; çıkar yolu, sessizce, arkında ta bırakmadan yok olmakta bulur. Tren gerçekten boşluğa benzer kendisini.

"Yeryüzünde birşeylerin değişmesini istiyorsak, iyiye, güzele yönelmeyi amaçlıyorsak önce bizler değişmeliyiz" diyor, oyun yazarı Aleksandr Gelman. Bugün Sovyetler Birliğinde "glasnost oyunu" diye adlandırılan *Biz Aşağıda İmzası Olanlar*, bireylerdeki değişimin zorunluluğunu, izleyiciye aktaran, değişimin gerekliliğini örnekleyen bir oyun. Leonya'nın gördüğü iyi niyetlice çaba, sorgulamayı beraberinde getirir. Korumaya çalıştığımız dengeler "neden" ve "ne için" sorularını sormaktan korkutmamalıdır bizi. Çünkü yanılar ne birden çok bağımız ne de ilgisizdir.

O. Yefremov ve A. Kalyagin'in yönettiği *Bir Aşağıda İmzası Olanlar* oyunu tek ve zor bir mekanda geçmesine karşın yaratılan simesler, ince ince gelişen karakter yönelişi, bürokratik sistem kadar oyun kişiliğini de daraltan ve birbirine bağlayan ilişkiler; metnin ve karakterde doğru yorumlanma; akıcı ve dinamik bir oyunu çıkarıyor karşımıza. Emin Saigna'nın dekoru gerçekçilik içerisinde hem çarpıcı, hem yaratıcı, hem de işlevsel bir görsellik sağlıyor. Leonya Şindin rolünü çok iyi yorumluyan ve oyunun başından sonuna değin kontrolsüz bir çaba içinde olan Sezai Altekin, tamponu düşmesinde tek olmasa bile başlıca etken sayılabilir. Tren istasyona vardığı anda korkunç bir yanılgın başlayacağına inanan Leonya'nın akıntılarını olumlu ya da olumsuz diğer oyuncular da bizi ilgisiz olan hizmetsiye çalışmalarıdır, sanıyorum çok daha etkileyici bir oyun ortaya çıkabilirdi.

Çehov'un küçük insanı, Gogol'un küçük insanı, Sait Faik'in küçük insanı, Orhan Veli'nin küçük insanı... Bu insanlarda insana yabancı olan tek bir unsur bile görmemekten, nasıl olur da kendimizin küçük olduğuna inanabiliriz. Yaşamın içinden Leonya'yı bulup çıkarmak, yaşama salan birimizdir gerçekten de. Duyarlı olduğumuz sürece bir de bir değişimi gerçekleştireceğiz, onur duyarak insan atacağız.

"Yeryüzünde birşeylerin değişmesini istiyorsak, iyiye, güzele yönelmeyi amaçlıyorsak önce bizler değişmeliyiz" diyor, oyun yazarı Aleksandr Gelman. Bugün Sovyetler Birliği'nde "glasnost oyunu" diye adlandırılan Biz Aşağıda İmzası Olanlar, bireylerdeki değişimin zorunluluğunu izleyiciye aktaran, değişimin gerekliliğini örnekleyen bir oyun.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Okuma Notları

PERESTROYKA'YI ANLATAN KİTAPLAR

sscb halkı ne istiyor? gorbaçov neler söylüyor?

Özgür Kavak

Nisan 1985'te Sovyetler Birliği Komünist Partisi (SBKP)'nin Plenum'u ile başlayan ve aralıkta 27. Kongre'ye sunulacak rapor ile yeni bir boyut kazanan Perestroyka (yeniden yapılanma) süreci dünya kamuoyunda, farklı politik çerçevede ilgiyle izleniyor.

Bugün herhangi bir kitapçıya girdiğinizde, belki de başka birçok güncel konu üzerinde olmadığı kadar çok sayıda perestroyka, glasnost, SSCB'de yeni politika, vb. başlıklarda yazılmış kitap bulmanız olanaklı. Bunlardan, doğrudan SBKP MK Genel Sekreteri Gorbaçov'un imzası taşıyanlara büyük bölüme, konuşmalar, raporlar gibi geçişleri Sovyet halkına aktarmak üzere hazırlanmış metinleri kapsarken. Gorbaçov'un "rejimin, SSCB, ABD ve salında birçok ülkelere inlikanna sesleneck" diyerek yazdığı *"Perestroika"* kitabı da bulunuş durumda. Biz, bu sayımızda Gorbaçov imzasını taşıyan kitaplardan bir ücret liste sunarken, bu kitaplara genel çizgisini oluşturan anlayışa da değinmek gerektiğini duyuyoruz.

Yenilenme neden gerekliydi? Bunun en temel yanıtını koşullardaki yenilenme reçetesi "Çağımız kapitalizmi, bundan bundan 20 yılı aşan bir zamanda hatta ortalamadan kapitalizmden farklıdır" (SBKP programı). 27. Kongre'ye SBKP MK temsilcisi sunulan politik raporun "Çağdaş Dünya: Temel Bilimler ve Çelişkiler" başlıklı birinci bölümü de bu farklılaşmayı açıklıyor. Çağdaş dünyanın derin çelişkileri, onu olağanüstü derecelendirmekteki tüm farklılıklara karşın, birbirinden bağımsız bir bütün oluşturuyor. "Yeni Yaklaşım"da bu bütünlüklü kavrayışa dayanılıyor.

"İnsanlığın yaşayı aç sunduğu en ciddi olan birinci grup çelişkiler, iki formasyon ve iki farklı sistem olarak kapitalizm ve sosyalizm'dir. İkinci grup çelişkiler, dünyanın devletlerarası ilişkileri bağlı çelişkilerdir. Bu çelişkilerin geçmişi çok eski yıllara çıkar. Rusya'da Büyük Ekim Devrimi zamanından, dünyanın sosyal-siyasal mozaiğinde bölünmesinden bu yana..."

"İkinci grup çelişkiler, kapitalist dünyanın kendi içi çelişkileridir. Çağımız ancak, kapitalizmin temel bunalımına devletlerarasılaştıkça olduğunu söylemek kolay olmaz. Sömürünün doğası, iç çelişkiyi derinleştirmiş olan çağdaş kapitalizm, 20. yüzyılın bahsinde ve ortalarından kapitalizmden birçok bakımdan farklılaşıyor."

Gorbaçov, işte bu çıkış noktasında birçok sorunu ortaya atmaya başlıyor:

"Bir toplumsal sistemin temelini, dışsal özellikle değiştirmeyecektir, söylemek ile zorlamak. Fakat şimdiki çağımda, dünyanın gelişimiyle ve onun karşılıklı bağımlılık ve bütünleşmesinin yeni dinamiği veri alındığında, o kapsayıcı etkilemek ve onun, daha tabiatını gösterdiğini bir ke etmek mümkün mü? Diğer bir deyişle, dünya bütününde geçerlenmiş sınıflardaki, insani değerlerin oncelikinin, kapitalist dünyada temel olan ve yalnızca yönetici sınıfların çıkarlarına hizmet eden, bencil merkezi yasaları, yasalara işleyişini ürettiği yıkıcı etkilerin çapını sınırlamasına güvenilebilir mi? 'Buna bağlı olarak' kapitalizm mücadelesinden kurtulabilir mi? Ve ikinci olarak, onun işleyişini sürdürüp gelişebilir mi? Bizim bakımımızdan, Batı'ya, ekonomiyi sıvı üretime kaydırmak için değiştirme programları planlamasa ve karşılaştırmasını, devrimi yapmak bir hayal değil mi?" Bir diğer soru: "Kapitalist sistem, halen bekası için gerekli öğelerden biri olan yeni-sömürgecilikte yapılabilir mi? Diğer bir deyişle, bu sistem, kontrolmeyecek sonuçlarda yok. Ü. Üçüncü Dünya'da ile çeşit olmayan ulcan uygulamalarına izleyebilir mi?" *(Ekim ve Perestroyka, Devrim Sürüyor, Bilim ve Sanat Y. sf. 67-68)*

Sorular oldukça açıktır. Bu soruların verilecek yanıtlar gelecekteki gelişmelerin ışığında belirleyici olacaktır. Gelecekte iki farklı sistem, nükleer silahlardan arınmış, eşit ekonomik koşullarda, barış içinde varoluş biçimleriyle yarışabilecekler midir?

Yeni siyasi düşünce biçimi, dünyadaki somut süreçlere değerlendirilmesiyle, onu ayak uydurarak bir yaşam biçimi, aynı zamanda bir eylem felsefesi ortaya çıkıyor. Yalnızca düşüncede, açıklamada kalmadığı, artık çağımızın bilincini sarabilme ettiği SSCB dışında da başlatılan uygulamalarda açıkça görülüyor.

Gorbaçov, günümüz dünyasına bakışı ondaki yeni gelişmeleri vurguladıktan sonra ülkesine dönüyor. Sovyetler Birliği'ne ilişkiyor. Dünyayı sarsan Ekim Devrimi yıllarına gidiyor. 70 yılı kazanımlarına, yaşanan sorunlara birlikte ele alıyor. Marksist-Leninist dünya görüşünün sunduğu diyalektik-materyalist yöntemle, Sovyetler Birliği tarihini gözden geçiriyor. Ekim sonrası 70 yılın bu değerlendirmesi, politik yaşama ilişkiyor, *perestroyka ve glasnost*'u kalıyor. Perestroyka'nın ve glasnost'un ülkenin ekonomik ve siyasal yaşamına getirdiğini dinamiği gene Gorbaçov inceşk kitaplarda bulmak mümkün.

"Perestroyka düşüncesi, yetmiş yıllık tarihimize ve Sovyetler Birliği'nde, temel olarak, yaralılan yeni toplumsal yapının sağlam temellerine dayanıyor; sürekliliği ve yeniliği, Bolşevikliğin tarihsel tecrübesini ve çağdaş sosyalizmi birleştiriyor. Perestroyka, yalnızca daha ileriki dönemin düşünülüşü ve mukayesesinin, devrimi yapmak bir hayal değil mi?" Bir diğer soru: "Kapitalist sistem, halen bekası için gerekli öğelerden biri olan yeni-sömürgecilikte yapılabilir mi? Diğer bir deyişle, bu sistem, kontrolmeyecek sonuçlarda yok. Ü. Üçüncü Dünya'da ile çeşit olmayan ulcan uygulamalarına izleyebilir mi?" *(Ekim ve Perestroyka, Devrim Sürüyor, Bilim ve Sanat Y. sf. 67-68)*

Sorular oldukça açıktır. Bu sorulara verilecek yanıtlar gelecekteki gelişmelerin ışığında belirleyici olacaktır. Gelecekte iki farklı sistem, nükleer silahlardan arınmış, eşit ekonomik koşullarda, barış içinde varoluş biçimleriyle yarışabilecekler midir?

Yeni siyasi düşünce biçimi, dünyadaki somut süreçlere değerlendirilmesiyle, onu ayak uydurarak bir yaşam biçimi, aynı zamanda bir eylem felsefesi ortaya çıkıyor. Yalnızca düşüncede, açıklamada kalmadığı, artık çağımızın bilincini sarabilme ettiği SSCB dışında da başlatılan uygulamalarda açıkça görülüyor.

Gorbaçov, günümüz dünyasına bakışı ondaki yeni gelişmeleri vurguladıktan sonra ülkesine dönüyor. Sovyetler Birliği'ne ilişkiyor. Dünyayı sarsan Ekim Devrimi yıllarına gidiyor. 70 yılı kazanımlarına, yaşanan sorunlara birlikte ele alıyor. Marksist-Leninist dünya görüşünün sunduğu diyalektik-materyalist yöntemle, Sovyetler Birliği tarihini gözden geçiriyor.

"Yönetilenlerin seçimi, demokrasinin ilkeleri olmalı demektir. İlk başta, kişiler bundan korkuyorlar, çok fazla sıkıntımızı, işlerin sarpa sarmasını söylüyorlardı. Böyle düşünenler bir noktayı unutuyorlar. Sağlıklı daima kazanır. Grup çıkarları, birbirinin kusurlarını örtbas etme eğilimi, bir yerde kendilerini gösterirler. Fakat sonuta, birkaç iş grubunda, fabrikada, teşebbüste, kollektif veya devlet çiftliklerinde güvenilir, aslı, birbirlerine neşeli olan, üretimi artırmak ve yaşamı daha iyiye götürmek için oldu geniş yönlüler ediyor. (...) Daha demokratik yöntemler, daha iyi ideolojik çalışma ve toplumda daha sağlıklı bir manevi atmosferle insan faktörünü harekete geçiriyoruz." *(Perestroyka, Ülkemiz ve Dünya İçin Yeni Düşünce, Güneş Yayınları, sf. 101)*

"Perestroyka'nın kadrol ne olacaktır", sorusuna Gorbaçov, sosyalist demokrasinin geliştirilmesi ve kökünü ekonomik reformun gerçekleştirilmesiyle perestroykanın başarıya ulaşacağı yanıtını veriyor. Kendinden emin. Çünkü, bugün Sovyetler Birliği'nde perestroykanın birinci aşaması tamamlanmıştır. Bütün ülkede yeni bir siyasal, manevi, psikolojik hava yaratılmıştır. Nasıl mı? Bu sorunun yanıtı da kısaca nitmek biçimde "glasnost" sözcüğünü içeriyor.

"Glasnost'u geçirtirken ve insanların düşünce ve davranışlarında gerçek değişikliklerin yolunu açarken, Parti, insanların kamu işleriyle daha ilgili olmasını, kişisel teşebbüslerini geliştirmeyi, daha İşlepkar, daha eleştiral ve özeleştiral olmalarını sağlamayı başardı. Bu aşamada, Sovyet halkının ezici çoğunluğunun, bağlıca özelliği, Perestroyka'yı desteklemesi ve onun sürekli, kalıcı olmasını talep etmesidir." *(Ekim ve Perestroyka, Devrim Sürüyor, Bilim ve Sanat Y. sf. 56)*

Bu yeni hareketlenme ülkede çençğim çok önemli bir yeri var. Gorbaçov bunu işaret ediyor: "Önce demokrasinin ve özerkliğin bütün yollarını iyice öğrenmeli ve temizlik enerjisini bütün kademelerde demokratikleşmeye vermeli ve sosyal girişimlerde fasl olmalıdır. Bunun, bırakma ve ürkeme hiç mümkün değildir. Her genç, ülkede olup biten heşeyye katılmış olduğunu hissetmelidir. Sonra, genç kuşak, ekonominin yoğunmod enerjitici mesine kalınmaya, bergeyin üstünde bilgisayar ve yeni teknolojiler ve malzemelerin öğretimi ile hazırlanmalıdır. Toplumun yenilenmesi ve zenginleştirilmesi gençlerden beklediklerimiz bağlıdır." *(Perestroyka, Ülkemiz ve Dünya İçin Yeni Düşünce, Güneş Yayınları, sf. 112)*

Gorbaçov'un tüm kitapları, burada yayınlabildiğimizden çok daha geniş bir kuşakşıncılık ile günümüz dünyasına ve Sovyetler Birliği'ne ışık tutuyor. Barış, ekonomi, kadro politikası, demokrasi, demokrasi bu kitaplarda ayrı ayrı ele alınıyor. İşleniyor. Yeni'yi belirleyen bunu Marksist-Leninist dünya görüşünün gerekliliği yaratıcılık ve gerçekçilik karşısında korkusuzlukla yapıyor Gorbaçov. Yirmi, özgür bir bakışla, yaşamı bakmayı öğretiyor. Sonuçlar, dogmaları, ezberleri bırakarak dünyamıza ve ülkemiz kavrayıcı bir bakışla bakabilmenin yöntemlerini bu kitaplardan çıkmak mümkün.

GORBAÇOV'UN KİTAPLARI

1. PERESTROYKA-ÜLKEMİZ VE DÜNYA İÇİN YENİ DÜŞÜNCE, Güneş Yayınları, İstanbul, 1988, Türkçesi: Kasım Yargıcı.
2. YENİLENME VE KADRO POLİTİKASI, Bilim ve Sanat Kitapları, İstanbul, Ekim 1987.
3. EKİM VE PERESTROYKA-DEVRİM SÜRÜYOR, Bilim ve Sanat Kitapları, İstanbul, Şubat 1988
4. EKONOMİNİN KÖKÜ YENİLENMESİ, Bilim ve Sanat Kitapları, İstanbul, Şubat 1988
5. NÜKLEER SİLAHSIZLANMA VE BARIŞ, Bilim ve Sanat Kitapları, İstanbul, Aralık 1987
6. KONUŞMALAR VE MAKALELER I ve II, Amaç Yayınevi, İstanbul, Şubat 1988

okurdan

"yalnız kendi adıma değil..."

Merhaba Yarın,
Merhaba Yarın'cı Kardeşlerim.

Dergiye bir yıldır aboneyim. Ancak daha önce Ankara'da bulunmam sebebiyle, gerek kitapçılardan satın alarak, gerek arkadaşlardan Yarın'ı takip ediyordum. Abone süreçim dolmuştu ki, nasıl abone olacağım düşündüğüm bir sırada Yarın Abone Kulübünün altı aylık abone armağanını kazandığımı bildiren mektubu gördüğümde inanamadım desem yalan olur. Sevinçim yalnız kendi adıma değildi tabiiki. Dergiye abone olmam dolayısıyla dergiyi takip edebilen, yazıları ve derginin tortup değerlendirdiğinizi ilk mezunu yedi-sekiz arkadaş da var köyde. Bu yüzden Yarın Abone Kulübüne teşekkürüm yalnız kendi adıma değil, arkadaşlar adına da.

Saygı ve dostlukla size güzel yıllar...

Turkay Değirmenci
Karaköy-Çardar, Burdur

"ekmek ve sıı kadar..."

Değerli Dostlar,

1 Mayıs'ı geldiğine uygun, bilkesilde şekilde olanlarda yoğunlaştığına olan ortak inancımızla dikkati kurabiliyor, demokrasi mücadelesinde ve yayın hayatımızda başarılar diliyorum.

Değerli dostlar, hangi şartlarda -maddi, politik- yayın faaliyetinizi sürdürdüğünüzü tahmin etmekte birlikte, yayınlarımızı ücretsiz abone olma isteğimize (ekmek ve su kadar ihtiyaç duyduğumuz her türden yayını elde etmedeki olanaksızlığımızı ve nasıl gerçeği gösterecekliğiniz ilgi için şimdiden teşekkür ederiz.

Bir Grup siyasi tutuklu adına
Ahmet Yücel
Kapalı Cezaevi
Yalova, İstanbul

Boş tarih 18. sayfada

bulunduğu radide bağımp, kendi sesini kendisinden başkasının duymamasına gönlümüz razı olmuyor. Ama eleştirilerinde 'kayıya tükürmeyi' hedeflemiyoruz. Eleştiri adı altında ihbarcılığa da kıtlıkmemiye de karşı çıkıyoruz.

"... eleştirilerin bilimsel yeniliğinin temeli olduğunu kabul etmemiz gerekir. Bu farklı olanın varlık nedenini benimsemesi anlamına gelir. Eleştirinin varlığı farklılığın varlığını, farklılığın varlığı ise eleştirinin varlığını ortaya çıkarır."

Bir kez daha tekrarlamakta sakınca görmüyorum. Evet, biz, birden farklı ve işçi sınıfı zemininde hasan eğilimlerin olduğunu kabul ediyoruz. Doğru bizim tekelimizde değil, ama savunduklarımızın doğruluğuna inanıyoruz. *"... düşünüşüyüklerine doğru olarak benimsetmenin tek* de değişik al-

yasal eğilimleri eleştirerek, onları ikna etmek istiyoruz. Eleştiriden de korkmuyoruz. Varsa yanlışlarımız, onlardan vazgeçmenin gerekliliğine de inanıyoruz. Yani ikna metodunu önüne koyan bir çevre olarak, ikna olmaya da hazır.

Özerk, uluslararası sosyalist hareketin en büyük zaaflarından birinin 'demokrasi' eksikliği olduğunu, tıkanıklığın ülkemiz sosyalist hareketini de düşman kampına bıldığıdıdı, sosyalist hareketin büyük bir kesinlinin bugüne kadar burjuvaziyle ideoloji hesaplaşmayı bedelin orta yerine koymasına rağmen bunun lafızda kalduğunu, pratikte dergilerinizin hemen tamamını birbirinize kıfır atmaya ayırdığınızı hepimiz biliyoruz. Tıkanıklığı aşacağız. Buna inanıyoruz. Ama bu kısaçeşten tıkık bir biçimde kurtulmak için kendinizi rektefeden geçirmeye hazır mısınız?

■ ■ ■

Geçmişte çok sıkı bir ses, "Sınıflarda sınıfa, devrimci kontrolük" diyordu. O hengamenin arasında okyanusta dalga olan bu ses, bugün daha gürçıkıyor. Veriler daha da gür çıkacağını gösteriyor. Şimdi soruyum, bu yüksel hareketi, yani bütünüzü tahammül etmeye hazır olup olmadığınızı, 'nıdelerinizin sağlamlığını' açıklamaya ve buna uygun davranmaya çalışıyor.

Bütün bunlardan sonra, biz sosyalist gençler, dünyayı ve ülkemizi bizim gibi yorumlayan yıkımlamayan bütün sosyalist, sol, demokrat gençlerle başta demokrat olmak üzere her alanda birlikte yapmaya hazırız. Hazır olduğumuzu yalnız lafızda göstermiyor, pratikte de buna uygun adımlar atıyoruz.

Yazıma son veriyorum. Bir ihtiyaç gibi yazıp, bir ihtiyaç gibi YENİ AŞAMA okuruna ulaşmayı hedefleyen Sayın Yarınlı ÇONGAR'ın yazısına ve kendisinde nasıl bakıldığımın gösterildiğinde ayrıca bir ilk adımı gibi yazılan bu yazı, gelecekte sahibi olacak olan gençler arasında dostluğun ve dayanışmanın ilk adımına katılıp atılmış bir adım olarak değerlendirilmiş istiyorum. İstiyorum ki farklı farklı vadilerde bağımp, ben de sesini kendinin den başka kimsenin duymadığı dağlardan bir daha geri gelmesin. Önümüzde şöyle bir hedef koyalım. Ya aynı vadilere gelinemiş ünümü açalım ya da farkına ayrıncı çok iyi düşünüyoruz, farklı vadilerde de olsak, birbirimizi duyup, anlamaya çalışalım. Başka yol görünmüyor.

İnsanlar-insanlar bir toplum yaratma uğruna bulunduğun alanda kalan YARIN çalışan ve oluşanına mücadelelerinde başarılar diliyorum.

Armağan Kazanan Abonelerimiz

Mayıs ayı çekilişinde:

Şengül Hozat (Kayseri) ve Sevim Erdem (Bayrampaşa Cezaevi) kitap, Vedat Dirikel (İstanbul) ve Turgay Değirmenci (Burdur) 6 aylık abonelik ve Emine Kazım (İstanbul) ve Uğur Kızılöz (İzmir) kaset;

Haziran ayı çekilişinde:

Ahmet Erhan (Sinop Kapalı Cezaevi) ve Ali Fuat Kaplan (Malatya E Tipi Cezaevi) kitap, Mahmut Oğuz (İstanbul) ve Yaşar Özkan (Bursa) 6 aylık abonelik ve Orhan Akşahin (Ankara) ve Durmuş Kılınç (Ankara) kaset kazandılar.

DERGİ ULAŞIMINDA AKSAMALAR

Son aylarda, pek çok abonemize dergileri ulaşmıyor, ya da geç ulaşıyor. Dergimizin geç çıkması ya da abone kulübü çalışmalarımızın öğrenci arkadaşlarca boş zamanlarında yürütülüyor olması aksamaların bir nedeni. Okurlarımızın bundan anlayışla karşılayacağını düşünüyoruz. Ancak aksaklıkların bir bölümü bizim dışımızda gelişiyor, dergiler ya postada kaybolıyor, ya da (yazı, okuyucu, vb. yerler için) posta kutusundan almıyor. Her türlü aksaklığı kısa zamanda çözümlayebilmemiz için dergisi ulaşmayan abonelerimizin öncelikle posta kutusu, postane vb. yerleri kontrol etmeleri ve sonucu bize bildirmeleri gerekiyor. Dergilerin postada kaybolmaları olasılığı üzerine PTT ile ilgili girişimlerimizi sürdürüyoruz. Diğer aksaklıkların düzeltilmesi için de elimizden geleni yapmaya çalışıyoruz. Abonelerimizden ürün bekliyoruz.

"en içten sevgi ve selamlar..."

Selam,

9 yıldan bu yana cezaevinde yatıyorum. Bilinen nedenlerden dolayı uzun yıllar okuma olanağımdan yoksun kaldım. Şimdi bu olanağa sahibim. Ancak maddi olanaksızlıklar yüzünden kitap almadığım gibi, dergiyi de dergiler de takip edemiyorum. Yarın dergisinin durumu dikkate alındığında abone olmamı sağlayacağı umarıyla içeriden dışarıya, tüm Yarın çalışanlarına en içten sevgi ve selamlarımı sunarım.

Salih Karakaş
P.K. 183, Koğuş 17
Malatya

"1 mayısları kutlama hakkımızı alacağız."

Değerli Yarın Dergisi,

Politik sistemleri ne olursa olsun, tüm dünyada kutlanan 1 Mayıs Emekçi Bayramı'nın sadece gerekçelerle ülkemizde engellenmesini nefretle kınıyoruz. Ve inanıyoruz ki, bayramının ermediği, emekçilerin sözde sözde aldığı bütün demokratik hak ve özgürlüklerimiz içinde 1 Mayısları kutlama hakkımızı da sözde sözde alacağız.

Bu sürecinde hak için mücadele verenleri destekliyor, yürekten selamlıyoruz.

Eskişehir Gençliğinden Bir Grup

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SON GELİŞMELER VE GENÇLİĞİN ÖZLEMİ

balkanlarda barış

Çocukluğumuzdan beri hep söylenir: "Su uyur düşman uyumaz". Nedendir bilinmez, ülkemizle sınırı olan hemen hemen her ülke düşmanımızdır. Yine söylenir "av alma komşu al". Belki de bunun için nineelerimiz, dedelerimiz "nerde o eski günler" diye sık sık geçmişe özlemlerini dile getirirler. Onlar da haksız değiller hani; torunları "cedlerini" pek tanımıyorlar, pek de takmıyorlar. Her kavga ettikleriyle de düşman olmuyorlar. Oysa "cedlerimiz" ta Orta Asya'dan "pala elde yalnız edip" zoraki komşu daha sonra ev sahibi oldukları topraklarda "su uyur düşman uyumaz" diyerek komşularımızla kavga edip duymanı bellemişler.

O günden bugüne "exeli ve ebedi" düşmanlarımız olmuş. Ev almışız ama komşu alamamışız. Bunun için dünyanın öbür ucundan dost tutmuşuz. "Hürriyetçi Amerika" büyük dostumuz, müttefikimiz, herşeyimiz olmuş. Yıllar geçmiş iktidar koltuğunu eskitenler, devirenler olmuş; ama büyük dost bizi hiç terketmemiş, arka çıkıp destek vermiş. Gün olmuş 12 Mart olmuş, gün olmuş 12 Eylül gelmiş. Hep o "hürriyetçi dostun arka çıkışı" konuşulur olmuş. Komşularımızla kavgalı mıyız? Orada o. Avrupa'ya açılmak mı istiyoruz? Yine arkamızda o. Ne demeli, değişmez dostumuz Amerika, sen çok yaşa.

DAVOS-BELGRAD: NASIL BİR RUH?

Bitmeyen tangoyu ara verip Ocak 1988'in Davos'una döndüğümizde, iki komşu ülke başbakanları Özal ve Papandreu'nun bir araya geldiklerini, bir ay sonra da Belgrad'da tüm Balkan ülkelerinin dışişleri bakanlarının toplantısında, bir diğer komşumuz Bulgaristan'la "diyalog ve işbirliğini yaratmaya yönelik" bir protokolün imzalandığını görmekteyiz.

1987 yılında her iki ülke ile "neredeyse savaş durumuna gelinen" gelişmeler sonrasında, en azından masaya oturma disiplininin başlatılması "olumlu" bir gelişme olarak değerlendirilmeli. Yunanistan'la ilişkilerimiz gözönüne alındığında, yalnızca iki ülke başbakanının bir araya gelmesi bile, "aralarındaki dar iktidar hesapları ne olursa olsun, ABD'nin isteklerinin rolü yadsınamaz da" olumlu bir adımdır. Bulgaristan'la görüşmeler, "Türk azınlığı" konusunun yarattığı sıkıntılar çerçevesinde soğuyan ve donmaya giden ilişkilerin yeniden canlandırılması çerçevesinde gelişmektedir. 10-11 Mayıs 1988 günleri Sofya ve Ankara'da yapılan çalışma grubu toplantılarında, Bulgaristan, ilişkilerinin çok yönlü canlandırılması önerileri getirirken, Türkiye Türk azınlığın sorunlarını, göç isteklerini ve bölünmüş ailelerin birleştirilmesini önkoşul olarak öne sürmektedir.

Önce Davos, sonra Belgrad Ruhu diye adlandırılan bu hava içinde, diyalogu güçlendirmeye hizmet edebilecek kimi ziyaretler de önemliydi. Atina ve İstanbul Belediye başkanlarının karşılıklı ziyaretleri, Yunanistan'dan önce Mikis Teodorakis'in, daha sonra Kültür Bakanı Melina Mercouri'nin Türkiye'ye gelmesi, gene ziyaretlere ilişkin her türlü "spekülatif yoruma" karşın olumlanmalıdır. Ancak sözedilen atmosferin gerçek bir "barış ruhu" olabilmesi için atılması gereken daha çok adım var. Öncelikle barışın "herkesin istemi, herkesin hakkı" olduğu, Balkan ülkeleri halklarının yörelerinde barışı sağlamak ve korumak için mücadelelerine Türkiye'nin de katılma olanağının engellenmemesi gerekiyor.

Türkiye-Yunanistan Dostluk Derneği'nin kurulması, örgütün Yunanistan'daki alt organlarının oluşturulduğu bir aşamada, Türkiyeli aydınların da çabaları sonucu başarıldı. Bu derneğin, yalnızca ANAP hükümetinin ve onun iç politika-dış politika denge hesaplarının gerektirdiği ve ongördüğü ölçüde "iş" yapmaması, halkların barış, dostluk istemlerini yükseltmesi ve Ege, Kıbrıs sorunlarında Türk hükümetinin "asker bulundurma, asker manevra yapma" politikasına NATO'nun saldırgan tatbikatları ve yeni silahlanma projelerine muhalefet çerçevesinde, geniş kesimleri kucaklayabilmeyi de hedeflemesi gerekiyor.

Balkanlarda diyalog, işbirliği yönünde atılan adımlardan biri de Birleşmiş Milletler Eğitim, Kültür ve Bilim Örgütü UNESCO çerçevesinde. Balkan ülkeleri UNESCO Komisyonlarının ders kitaplarını incelemek üzere bir araya gelecek olması, bizce Davos-Belgrad ruhu denilip, hep tırnak içinde kalacak bir barışa hizmet eden görüşmelerden çok daha etkin sonuçlar verebilecek bir girişim. Çünkü sözkonusu olan, doğrudan genç insanların beyinlerine egemen ideoloji tarafından yıllardır aktılan barış karşıtı, şoven duyguların gözden geçirilmesi.

Davos-Belgrad ruhunun gerçek bir barış anlayışına oturabilmesi için, ders kitaplarındaki şoven, saldırgan deyim ve sözcükler ayıklanmalı, ortak tarihimizi anlatan kitapları Yunanlı genç, Yunanlı gencin okuduğu kitapları Türkiyeli genç okuyabilmeli; Ege kıyılarında sözde geçiş sağlanmalı, iki halk arasında düzenli ekonomik, sosyal, kültürel etkinlikler başlatılmalı ve politik iktidarların "uygun" gördüğü çerçevede kalan sanatçıların değil, iki ülke halklarının sahip çıktığı müzikçilerin, yazarların, sinemacıların kucaklaşması sağlanmalıdır.

Balkanların nükleer silahlardan arındırılmış bölge ilan edilmesi yolundaki çalışmalar konusunda Türkiye hükümetinin gösterdiği "isteksizlik", bir başka kalıcı, çözücü barış adımının önünde sekte oluşturuyor. Balkan ülkelerinin yönetimlerinin sahip çıktığı, Balkan halklarının ortak istemi olan nükleer silahsız bölgenin yaratılması konusunda Özal hükümetine içten ve dıştan yapılacak demokratik baskı da önem taşıyor.

Türkiye ve Yunanistan gençliğinin birbirini tanıma, ortak kültürel birikimleri içinde yaratıcı çalışmalarda ortaklaşma olanağı karşılıklı iletişimi artırmaktan geçiyor. YARIN'ın uluslararası yazı yarışması ve Yunanistan Gençlik Barış Komitesi'nin bu çabaya katılarak açtığı paralel yarışma, sonuçta kazanan ikişer öğrencinin karşılıklı olarak birbirlerinin ülkelerini ziyaret edecek olması, bu açıdan önemli bir fırsattır.

YÖK Başkanı Doğramacı'nın davetli üzerine Türkiye'ye gelen Yunanlı rektörlerin "yükseköğrenimde işbirliği" konusundaki olumlu görüşleri de kayda değer. Doğramacı'nın bu işbirliğinden yana tavrı, ve öğrenci değişim programlarının olabilirliğinden sözetmesi ise akla ilk olarak "YÖK'ün seçtiği öğrenciler, Türkiye gençliğini temsil eder mi?" sorusunu getiriyor. Gerçekte esas olan, "barış kimin için? Kimin için dostluk?" sorusuna "halklar için" yanıtının verilmesidir. ANAP için, YÖK için onların dar çıkarları ve günlük prestijleri için atılacak "barışçı adımlar" kalıcı olabilir mi? Bunları tırnak işaretinden kurtarmanın yolu, tüm güçlerin barış hareketine, halklarının dostluğun pekiştireceği etkinliklere katılabilmesini sağlamakta. Türkiye gençliğine ve tüm barış güçlerine, barış istemlerini yükseltme, anti-şoven, anti-empeyalist, enternasyonalist bilinci yaşatma ve barışçı düşünceyi örgütleme hakkından vazgeçmeme mücadelesini sürdürme görevi düşüyor.

ATİNA'YA DOĞRU

Özal'ın 23 Haziran'da Atina'yı ziyareti öncesi gazetelere yansıyan gelişmeler, "barışçı adımlar"ın iki yanındaki tırnak işaretlerini kalınlaştırma ve Davos sonrası yumuşama havasını dağıtma yönündedir. Özal, Hollanda gazetesi Algemeen Dagblad'ın AET üyeliği bağlamında Kıbrıs sorununun çözümüne ilişkin sorusuna "ilelebet orada kalmayı düşünmediğimizi, Güney'i ve Kuzey'i içine alan bir federasyon oluştuğunda, barış güvenceye alındığında askerin çekileceğini açıklarken, istihbaratlarıyla ünlü tanınan Foreign Report dergisi, "Özal'ın Kıbrıs'tan 5 bin asker çekme hazırlığında olduğunu, Papandreu'nun da bu jest üzerine AET mali yardımı (750 milyon dolar) önünde engel oluşturan şerhini çekeceğini" yazmıştır. Oysa aynı gün, Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü İnal Batu, "böyle bir kararın olmadığını açıklarken, Yunanistan gazetesi Ethnos'un sorusuna Genel Kurmay Başkanı Necip Torumtay, "Türk hükümeti ile Genel Kurmay Başkanlığı arasında görüş ayrılığı da düşünülemez" yanıtını vermiştir. Öte yandan, Davos sonrası özellikle AET ilişkileri gözönüne alınarak, 1964 Kararnamesi'nin yürürlükten kaldırılması, Ege'de uluslararası sularda ve havada yapılacak tatbikatların iptal edilmesini İnal Batu "modus vivendi (karşılıklı yaşanabilecek bir ortam)" yaratma hedefiyle bütünleyerek açıklarken özellikle askeri çevreler bu gelişmeleri rahatsızlıkla karşılayıp "bedava verilmiş ödünler" olarak değerlendirmekteler.

Bu arada, karşılıklı açıklamalar "ezeli ve ebedi dostumuz" ABD'nin girişimleriyle birleşiyor. ABD, Türkiye-Yunanistan görüşmelerinde, Kıbrıs konusunun da ele alınmasında ısrarlı olurken, Yunan gazetesi Kathimerini ABD Dışişleri'ne dayandırdığı haberinde Reagan'ın "Kıbrıs'ın askerden arındırılması önerisini yersiz bulduğunu" bildiriyor. Hemen ardından, ABD'nin NATO'daki daimi temsilcisi Alton Keel, Gorbaçov-Reagan zirvesi sonrası nükleer silahlar hantasındaki yeni düzenlemeler çerçevesinde, F. Almanya'da "yanlış depolanmış" kısa erimli nükleer sistemlerden bir bölümünün Türkiye'ye kaydırılacağını, zamanı gelince Türkiye'nin bunu kabulleneceğine inandığını belirtiyor.

SONUÇ

Balkanlarda nükleer silahsız bir bölge yaratılması, Balkan ülkeleri arasında barışçı, dostluğa ve işbirliğine dayalı ilişkilerin geliştirilmesi, Ege Denizi'nin, Kıbrıs'ın silah bolgesinden kurtarılması konularında Türkiye'nin anahtar bir rolü var. 1969'dan bu yana sürdürülen nükleer silahlardan arındırılmış bölge yaratma çalışmasında Türkiye'nin sessizliği, Türkiye gençliğinin bu çerçevedeki istemlerini yayınlarında, etkinliklerinde yükseltmeye başlamasıyla barış hareketinin unsurlarının örgütlü etkinliklerini artırmasıyla kırılabilir. Balkan gençliğinin bir araya geleceği platformlarda, Türkiye-Yunanistan arasındaki ortak etkinliklerde, demokratik gençlik hareketinin sesi mutlaka duyulmalıdır. Gerçek barış ruhu ANAP'ın, YÖK'ün sihirli şişelerinde saklı bir ruh değildir. O halkların canlarında dolaşır, halkların mücadeleleriyle vücut bulur.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org